

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 84. évfolyam, 21-22. szám | 2019. június 2-9. | Evangélikus.hu

EVANGÉLIKUS Élet

Villámcsődület
és pünkösöd csodája

Isten
a hétköznapokban

Iskolai hittan
és konfirmáció
lelkészek szemével

PÜNKÖSDI KÖNYVBEMUTATÓ

A **Luther Kiadó** mindenkit szeretettel hív a budavári evangélikus gyülekezet egész napos programja keretében rendezendő **kettős könyvbemutatójára.**

Balicza Iván
ISTEN MÉMJEI
Újszerű igehirdetések

Fabiny Tamás
TESTVÉREIM ÉS A NYÁJ 2
Körkép a világ evangélikusságáról

A szerzők beszélgetőtársa **Boda Zsuzsa.**

június 9., 16 óra

Budapest I. kerület, Bécsi kapu tér,
szabadtéri színpad

A remény ünnepe

Pünkösdi számunk címlapján a szarvasi evangélikus Ótemplom szószékének hangvetőjén szálló galamb látható. A Szentlélek jelképéről és életünkben betöltött szerepéről több írásunkban is szövelünk, hiszen a talán legnehezebben megfogható egyházi ünnepünkre készülünk. Kondor Péter déli egyházkerületi püspök pünkösdvasárnapi textusmagyarázata, illetve Boda Zsuzsa és Füller Tímea jegyzete is igyekszik elgondolkodtatni, az ünnep felé fordítani az olvasót.

A konfirmációk idei időszaka adta az apropóját annak az összeállításunknak, amelyben gyülekezeti lelkészeket kérdeztünk – többek között – arról, mennyiben befolyásolja a konfirmandusok számát az „iskolai hittan”, vagyis az állami iskolákban a 2013/2014-es tanévben bevezetett, kötelezően választható hit- és erkölcsstanoktatás. Igen fontos tények, tapasztalatok és tanulságok olvashatók a személyes beszámolókbán.

Részletesen írunk az Északi és a Déli Egyházkerületben rendezett kerületi (családi és missziói) napról, kiemelve a mindkét helyszínen igen népszerűnek bizonyult, sikeres programot, az illetékes püspök részvételével zajlott – sőt az északi kerületben egyenesen nemzetközi, hiszen norvég püspök aszszony is állt, illetve ült a kérdések elébe – fórumbe-

szelgetést. A cél az volt – s láthatólag teljesült is –, hogy a sokakat érintő, érdeklő, ugyanakkor olykor karcosabb, kellemetlenebb kérdéseket is feltehesse bármely egyháztagunk.

Újabb evangélikus díjazottal készítettünk interjút dr. Kocziszky György közgazdászprofesszor személyében. Az evangélikus szakember március 15. alkalmából a Magyar Érdemrend lovagkeresztje (polgári tagozat) kitüntetését vehette át. Pályájáról, hitéről, erkölcs és közgazdaság viszonyáról, sőt arról a bizonyos unortodox gazdaságpolitikáról is kérdeztük.

Ismét érdekes könyvet állít a fókuszba Gáncs Péter: két amerikai katolikus szerzőnek a megkapóan őszinte, számos praktikus tanácsot tartalmazó, *Újraépítve* címmel megjelent munkáját ajánlja, amely az „élő kövek” renoválására bátorít – és bizony egyházunkban is hasznos lehet.

Végül, de nem utolsósorban szót kell ejtenem arról is, hogy e lapszámunkban egy kérdőívet is elhelyeztünk. Fontos számunkra, hogy megismerjük előfizetőinknek, olvasóinknak az *Evangélikus Életről* alkotott véleményét, ezért arra kérjük önöket: töltsék ki, és juttassák vissza hozzánk.

Köszönjük, ha segítenek.

■ KÉZDI BEÁTA

Igehirdetések mint Isten mémjei

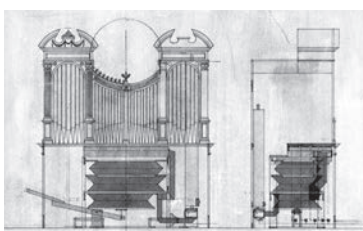
Változó világunkban a kommunikációs tér is átalakul, és ez az igehirdetőktől is újításokat követel. Balicza Iván nyugalmazott budavári evangélikus lelkész ezt felismerve igyekszik maradó élményként közvetíteni Isten üzenetét. Interjúnkban frissen megjelent, *Isten mémjei – Újszerű igehirdetések* című kötetéről is kérdeztük.

36. oldal

Diósgyőri orgonatervezés a levéltárban

Az Angster József és Fia Orgona- és Harmóniumgyár neve sokak számára ismerős lehet, hiszen számos evangélikus templomban szólal meg ma is a legendás pécsi gyárban készült hangszer.

Thesaurus rovatunkban ezúttal a diósgyőri templom számára a múlt század elején épített orgona tervét és az Angster-irategyűttest mutatjuk be.

40. oldal

Iskolai hittan és konfirmáció

A kötelezően választható hit- és erkölcsstanoktatás 2013/2014-es tanévi bevezetése után többen vagy kevesebben konfirmálnak, és mi határozza meg leginkább a konfirmandusok számát? Van-e utánpótlás, várható-e, hogy a fiatalabb generációk tagjai is megjelennek a templomba járók között? Hogyan készülnek a konfirmációra, milyen helyi szokások fűződnek az ünnepi alkalomhoz? Összeállításunkban ezekre a kérdésekre válaszolnak gyülekezeteinkben szolgáló evangélikus lelkészek, tényeket, tapasztalatokat sorolva, beszámolván az örömteli és a kevéssé szívvidító fejleményekről egyaránt.

31. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Papp Kornélia nyugalmazott óvónő – Pilisszentlászló. A szentendrei gyülekezet közössége nagyon sokat jelent számomra. Evangélikus lelkületemet szüleimtől, a Vas megyei Szentivánfáról és Uraiújfaluról hoztam. A hetvenes, nyolcvanas években pedagógusként nem volt ajánlott templomba járni. Ebben az időben gyakran hazajártam a szüleimhez, onnan nem jutott el a szentendrei pártközpontra a hír, hogy én istentiszteletre járok. Vezetőhelyettes óvónőként a pártba is be akartak szervezni, de ezt minden alkalommal elutasítottam. A nehezebb időkben is megtartottam evangélikusságomat. Meggyőződésem, hogy óvónői hivatásomat hívó emberként kell megélnem, ezzel a lelkülettel tevékenykedem. Nyitott vagyok az ökumenére, így – bár az evangélikus gyülekezet tagja vagyok – nemcsak a januári ökumenikus imahétben, hanem máskor is el szoktam menni katolikus és református templomba. Horváth-Hegyí Olivér lelkész mellett nagyon elmélyült a kapcsolatam a gyülekezettel. Az evangélikus nyári gyermektáborokban aktívan részt veszek, a vasárnapi iskolában évekig serénykedtem. A szentendrei evangélikus óvoda elindításában is sokat segítettem. Minden cselekedetemben arra törekszem, hogy a hitem vezessen. Kapi Béla püspök 1928-ban kiadott imádságoskönyvét édesanyámtól örököltam, ez mindennapi imakönyvem.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Öregdiák-találkozó – emléktábla-avatással

A soproni Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium és Kollégium öregdiákjai május 19-én tartották meg találkozójukat. Az eredeti hagyománynak megfelelően idén ünnepi istentisztelettel kezdte meg közgyűlését a Soproni Líceumi Diákszövetség, az iskola egyik öregdiákjának, a húsz éve érettségizett Pécz Lilla lelkésznek a szolgálatával. Közvetlenül az istentisztelet után került sor az alma mater kapualjában Sztelhlo Gábor emléktáblájának felavatására. A vészkor-

szak idején mintegy ezerhatszáz zsidó gyermeket megmentő, majd a háború után árván maradt gyerekeknek otthont adó, a Gaudiopolis gyermekkörtársaságot megálmodó evangélikus lelkész az utolsó két gimnáziumi évét töltötte a soproni líceumban. Az emléktábla domborművét – amelyen a fiatal Sztelhlo látható – a szintén líceumi öregdiák, Kutas László szobrászművész készítette el, akinek ez immár a negyvenkilencedik soproni munkája.

■ Forrás: Bdeg.hu

ORATIO OECUMENICA

Szerető mennyei Atyánk! Krisztus Urunk felment a mennybe. Mégsem hagytál minket magunkra: Fiadtól kapott ígéreteidben bízva fordulunk hozzád kéréseinkkel.

Kegyelmes Istenünk! Kérünk, adj nyitott füleket és nyitott szíveket, hogy készségesek legyünk hozzád szóló ígédhez mérni és formálni életünket. Erősíts minket az irántad való bizalomban és engedelmségben.

Irgalmas Atyánk! Szentlelkeddel gyűjtsd egybe gyülekezetünket és egész egyházadat, őrizd meg az őszinte, szeretetteljes közösségben. Segíts, hogy nyitottak és készek legyünk egymás terheinek hordozására, s így közöttünk is a te országod növekedjék. Áldd meg azokat az alkalmakat, amelyekkel hitünket és elköteleződésünket erősíted. Jószagos Urunk! Készíts fel minket az örömhírről, a Jézus Krisztus szabadító erejéről való tanúskodásra, hogy minél többen megszabaduljanak bűneik bilincseitől, és eljussanak Isten gyermekeinek boldog szabadságára.

Kérünk téged minden ínséget szenvedő emberért: a betegekért, a haldoklókért, a reményvesztettekért, a szenvedélybetegekért: adj melléjük elkötelezett hívó testvéreket, rajtuk keresztül gyógyítsd őket szereteteddel.

Mindenható Istenünk! Eléd viszük hazánkat, népünket, településünket és minden embert. Adj bölcsességet és Szentlelket vezetőinknek, hogy döntéseikkel népünk és országunk javát szolgálják. Kérünk a teremtett világot: ébreszd fel bennünk a felelősséget otthonunkért, az élővilágért, egymásért. Adj kedvező időjárást, erőt és örömet feladataink elvégzéséhez.

Hallgasd meg imádságunkat Szent Fiadért, Jézus Krisztus Urunkért és Megváltónkéért, aki helyet készít nekünk mennyei országodban, ahol az angyalokkal és az üdvözültek mennyei seregével együtt öröklés dícsérhetünk téged. Ámen.

Húsvét ünnepe után 6. vasárnap (Exaudi)

Mt 10,29–33

Ahogy az anya vigasztalja gyermekeit

Elcsüggedt állapotomban mindig üdítő érzés látni: valaki észrevett, és igyekszik vigasztalásomra lenni. Örömhírünk első része ilyen. Azoknak szól, akik kicsinek, elveszetteknek érzik magukat. Az útszéli verebeknél is jelentéktelenebbnek. Az evangélium vigasztal, amikor úgy érzem: „Hazátlanabb az én szavam a szónál!” (Pilinszky János: *Apokrif*), s nem értem már magamat, sem a világot.

Igénk szelíd anyai vigasztalás. Az egyik legjelentéktelenebb élőlény példáján keresztül tárja elénk Isten szeretetének erejét. A verebek, e filléres jószágok észrevétlenül tanítómestereinké lesznek, csivitelésükkel hirdetik az Úr gondviselő szeretetét. Vajon nem vagyunk-e sokkal értékesebbek náluk?

Hevítette már szívünket, ami Jézussal történt? Isten könnyet törölő, bűt feledtető szeretetének híre nem ért-e már utol bennünket? Bizonytal hallottuk mindazt, ami Jézus Krisztussal történt. Miként vette vállaira az emberiség minden terhét. Bűneimet éppen úgy, mit azokét, akik miatt gyámoltalanul érzem magam.

Az evangélium üzenete egyszerű, még egy kisgyermek is megértheti. Isten az ő törődő szeretetét nemcsak a verebek boldog népére árasztotta ki, hanem ránk is, akik a verebeknél sokkal értékesebbek vagyunk. Isten örök akarata, hogy a teremtségek egésze hirdesse igazságait. Benne az ember is, akit jókedvében saját képére és hasonlatosságára alkotott. Mi, emberek Isten különleges szeretetével, törődésével megajándékozott teremtmények vagyunk. Isten jövőbe mutató reményt is adott nekünk! Biztos ígéretet kaptunk. Nem hagy bennünket árván (Jn 14,18).

A nagyhét drámáján keresztül megláthatjuk: minden más élőlénynél értékesebbek vagyunk. Istennek fájdalmasan sokba került megváltásunk. Az ő szeretett Fia bűnhődött, hogy nekünk békességünk legyen (Ézs 53,5). Isten ezért bátorít az elesettek és a megalázottak vigasztalásával. Ne féljete, semmi nem szakíthat el benneteket szeretetemtől! E világnak nincs hatalma a megváltott életek, a megváltott lelkek bizonyossága fölött (Mt 10,28). Isten igazi szeretetének megismerése után valójában csak egyetlen aggodalmunk lehet: el ne veszítsük Isten szeretetében való reménységünket, hitünket.

Történeteink. Isten üzenetének második része a mindenkor tanítványoknak szól. Azoknak, akik már megvigasztalódtak. Akik miután megértették a példázatokban elrejtett titkokat, Isten gyermekeivé, Krisztus barátaiává lettek. Azoknak, akik föltették életüket és boldogságukat erre az egyre, Isten el nem múló szeretetére.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Isten határozott szándéka az, hogy az ő vigasztalása, az ő evangéliuma minden emberhez eljusson. E célra azokat hatalmazta fel, akik már átérték szabadításának örömeit. A hitvallás nem mindig könnyű, hiszen a világ nem örül a Krisztust magasztaló istendicséretnek. Családunkban örizzük egy Éva nevű felmenőnk emlékét, akit a vadosfai vallási zavargások során 1751-ben deresre húzva nyilvánosan megkorbácsoltak. Sok családban lehetnek hasonló történetek. Magunk is beszélhetnénk arról, milyen nehezen viseljük a kereszténységünket gúnyoló megjegyzéseket.

Életünk üzenete. Mégsem tehetünk mást, mint hogy elmondjuk életünk üzenetét. A Jézus Krisztussal való kapcsolatunk kezdetét. Azt, miként változtatta meg életünket a vele való találkozás, felénk forduló szeretete. S hogyan vált perzselő tűzzé bennünk Isten szabadításának pillanata, a megváltásról szóló üzenet. De a dogmatikus alapigazságok mantrázása helyett bölcsebb történeteket mondani. Életünk történeteit. Lám, még Pál apostol is elbeszélte életének élményeit, tanulságait. Mi is megtehetjük ezt, sőt határozott utasításunk van rá.

Hallgatásunk ítélet. A mi ítéletünk. Sőt azoké is, akiket éppen a mi vallomásunk vigasztalt volna. Leleményes hitvallásunk pedig annak ígérete, hogy az utolsó napon Krisztus azt mondja nekünk: „Jól van, jó és hű szolgám [...], osztozz urad örömeiben!” (Mt 25,21)

■ SZARKA ISTVÁN

Imádkozzunk! Urunk! Vigasztalásod örömeiben formáld és erősítsd hitünket, hogy követeid lehessünk sokak gyógyulására. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 2.) *Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak ki titeket, és arra rendeltelek, hogy elmenjetelek és gyümölcsöt teremjetelek.* Jn 15,16 (Zsolt 100,3b; Jn 16,5–15; Ef 3,14–21; Zsolt 27) Ki kell lépni a vasárnapból a hét elvárásainak áradatába. Nem csábít az új hét, az új indulás? Nem vágyom a feladatok tengerére? Amire régen vonzó kihívásként tekintettem, ma már nem kívánom? Mit is remélnék a gyümölcs-terméstől! Jézus mégis azt mondja: „...én választottalak...” Én azt mondanám: „Menj el tőlem.” Ő azt mondja: „Ne félj!” Neki átadott életem ezen a héten is az ő kezében lesz újjá és áldássá. Olvasom igéjét a gyümölcstermésről. Tudom, neki van igaza... Ő az, aki megújít, újra és újra.

Hétfő (június 3.) *Jézus mondja: Én pedig kérem fogom az Atyát, és másik Pártfogót ad nektek, hogy veletek legyen mindörökké: az igazság Lelkét.* Jn 14,16–17 (JSir 5,21; Ez 11,14–20; Fil 1,27–30) Mennyivel több Jézus a róla szóló tanításnál! Hányszor irigyletem gyermekként azt az asszonyt, aki megérintette, még ha csak a ruhája szegélyét is. Hányszor hallgattam olyan „savanyú a szőlő” belenyugvással Tamásnak mondott igéjét: „Boldogok, akik nem látnak és hisznek.” (Jn 20,29) Azonban amikor egy evangélicizáció során Isten előhozta szívemből: „Názáreti Jézus, Dávid Fia! Könyörülj rajtam!” – minden megváltozott. Jelenléte teljes erővel töltötte be az életem. Akkor értettem meg, hogy kicsoda a Szentlélek: Jézus jelenléte bennem.

Kedd (június 4.) *Az Úr harcol értetek, ti pedig maradjatok veszteg!* 2Móz 14,14 (Róm 8,37; 1Jn 4,1–6; Fil 2,1–4) Ahogy Isten népét közrefogta a Vörös-tenger és a fáraó serege, úgy kerített be az emberi élet lehetetlensége? Igen, van olyan időszak, amikor beszorulsz az előtted lévő nehézségek és a téged követő idő múltadat felfaló tömege közé. A csodálatos indulás, Isten biztató megtapasztalása könnyen köddé foszlik, amikor emberi lehetőségeiddel akarod felmérni az előtted álló akadályokat. Úgy érzed, rászedett az Úr? De mit mond ő: maradj veszteg! Áldott az a helyzet, amely minden megoldásodat ellehetetleníti, és egy, csak egy marad: Isten megoldása, mert így látod meg Istened szabadtítását.

Szerda (június 5.) *Aggódásával pedig ki tudná közületek meghosszabbítani életét csak egy perccel is?* Mt 6,27 (Ézs 30,15a; Ézs 32,11–18; Fil 2,5–11) Olyan döbbenet, hogy Péter Jézus hívására kilép a csónakból, és megy a viharzó tengeren úgy, hogy nem süllyed el! Ennél megdöbbentőbb a kicsinyhitűsége, mikor ezek után megtorpan a hullámokra nézve. Addig nem aggódott? Szerintem addig is, de mire eluralkodott volna az

aggodalma, messzebbre jutott, mint hogy visszafordulhatott volna. Mire lebénít az aggodalom, te is juss elég messze emberi megoldási kísérleteidről, hogy ne tudj visszafordulni! Így fogod megtapasztalni Isten országát és annak igazságát: Jézus aggodalomból gyógyító, megmentő megtartóerejét.

Csütörtök (június 6.) *Mert arra hívtok el minket az Isten, hogy békeségben éljünk.* 1Kor 7,15b (Jób 28,28; ApCsel 1,12–26; Fil 2,12–18) Azért vagyunk a békeség hajótöröttjei, mert a békeség elengedéssel kezdődik. Elengedni céljaimat, amelyeket mások miatt nem érek el, és elengedni azokat, akik által céljaim elérhetném. Pusztán elengedni persze nem lehet, még akkor sem, ha maga a békeség lenne a cél. Nincs is békeség önmagában: „Csak Istennél csendesül el lelkem, tőle kapok segítséget.” (Zsolt 62,2) Akkor engedhetek el emberi célokat, társakat, ha életemben Isten tölt ki minden űrt, ha Isten maga elégíti meg életem. Jézus konkrétan szólít bennünket, amikor a Szentlélek által adott ajándékáról szól: „Békességet hagyok nektek, az én békességemet adom nektek...” (Jn 14,27) Uram, add nekem békességedet!

Péntek (június 7.) *Őrizkedj azért, és vigyázz nagyon magadra, hogy meg ne feledkezz azokról, amiket saját szemeddel láttál.* 5Móz 4,9 (Jel 3,11; Ef 1,15–23; Fil 2,19–30) Hogyan felejthetnélek el? Emlékszem, miként ragadott meg igéd. Imádságomra felettél, amikor társra találtam. Csodálatos módon vezettél hivatásom útján. Újjászületésem jelenléted valóban új korszakát jelentette. Gyógyításod és gondviselésed csodái előttem vannak. Mégis hányszor tölti be szívem aggodalom, hitetlenség! Hányszor döntök úgy, mintha sohasem ismertelek volna! Hányszor felejttem el küldetésem célját, reménységét! Uram, emlékeztess, hogyan ismertelek meg téged, ha újra magával ragadna az ár!

Szombat (június 8.) *Tartsatok tehát bűnbánatot, és térjetelek meg, hogy eltöröltessenek a ti bűneitek; hogy eljőjjön az Úrtól a felüdülés ideje.* ApCsel 3,19–20 (2Kron 30,9b; Jn 16,5–15; Fil 3,1–11) Egyszer megszűnik az önelégültség, de elhallgat a magyarázkodás is. A bűn tényé válik és nyomorúsággá. Megszűnik az önvád, de az elveszettség többé már nem csak sejtelem. A valóságos igyekezet helyébe a Megváltóra való vágyakozás lép, a kegyelembe vetett hit pedig minden értelmet meghaladó reménységgé lesz. Akkor az evangélium jó hír lesz, és megtörténik a csoda: a gondolkozás megváltozása és a megtérés. Nagy titok ez, hogy miként. Tény azonban, hogy ahol ez megvalósul, oda eljön az Úrtól a felüdülés ideje.

■ VERESS ISTVÁN

EVANGÉLIKUS Élet FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

A hónap igéje

Emberi létünk, fejlődésünk, kultúránk, közösségünk, mindennapi életünk alapja a beszéd. Bár az állatok, sőt újabb kutatások szerint a növények is képesek kommunikálni egymással, de gondolatokat kifejezni, érzéseket szavakba önteni csak mi, emberek tudunk. Nyelvészek egyértelműen kimutatták, hogy a nyelvhasználat egyben cselekvés is. A nyelvnek világot befolyásolni, megváltoztatni tudó teremtőképessége van. Beszédünk-

nyolcvan százalékában rendszeresek a trágár megnyilvánulások.

Elterjedt az a nézet, hogy a káromkodás pozitív hatású, mert „jótékony szelepként” kiengedjük vele a feszültséget, levezetjük az indulatot. Pszichológusok kísérletei azonban ennek ellene mondanak. Azt igazolták, hogy ha valaki káromkodással vezet le a dühét, az nem eredményezi a feszültségeitől való tényleges megszabadulást, mert nem visz

„Lépes méz a kedves beszéd: édes a léleknek és gyógyulás a testnek.”

(Péld 16,24)

nantól rajta maradt ez a gúnynév: „Töpörtű”. Nyomot hagyott a lelkében. Ügyetlennek tartotta magát, kudarcai voltak, végül öngyilkos lett. A búcsúlevelében csak ennyi állt: „Egy töpörtűnek nem érdemes élnie.”

Havi igénk mindennek az ellenkezőjéről szól. Arról, hogy milyen nagy ajándék és áldás lehet az emberi szó. Isten arra adta a beszéd, a kommunikáció ajándékát, hogy egymást segítsük vele. Mert a szó terápia, gyógyító erő is lehet, amely nem pusztít, nem rombolja mások lelkét, nem megaláz, és nem megbeszi a másik embert, hanem segíti, bátorítja és vigasztalja. Kedves beszéd, amely édes a léleknek és gyógyulás a testnek.

Biztos vagyok benne, hogy mindannyian tapasztaltuk már ezt. Milyen jól esett, amikor valaki megértő szavakkal fordult hozzánk, milyen jó volt, amikor valaki tudott egy jó tanácsot adni, vagy ha akár csak néhány vigasztaló mondattal segített megnyugodni!

Milyen hát a beszédünk? Keserű, bántó vagy édes, másoknak jóleső, építő? Milyen személyiség, milyen lelkület van a szavaink mögött? Használni akarok, jót akarok tenni, gazdagabbá akarom tenni a másik embert azzal, amit mondok neki? Vagy éppen ellenkezőleg, mert belül dühös vagyok rá, mert haragszom, bántani akarom?

Jézus egyszer figyelmeztetett, hogy a szív teljességéből szól a száj (lásd Mt 12,34). A beszédünkben tehát a szívünk állapota tükröződik vissza. Akit például ki lehet hozni a béketüresből, és úgy fel lehet bosszantani, hogy haragos vagy trágár szavak törnek ki belőle, az annak a jele, hogy a szívében nem Jézus van, hanem harag és trágárság, csak lehet, hogy ezt mint kultúremler jó mélyre lenyomta – de egy váratlan pillanatban felszínre kerül.

Kérjük hát Istent, hogy töltsen be szívünket Jézus szeretetével és tisztaságával, hogy abból fakadjon beszédünk!

■ BALICZA IVÁN

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

kel tudunk szeretetet, gyengédséget sugározni, és mindennek az ellenkezőjét is tudjuk, például megalázni vagy megbélyegezni másokat.

Legtöbbször csak arra törekszünk, hogy elmondjuk azt, ami bennünk van, a saját gondolatainkat. De szoktunk-e arra is gondolni, hogy milyen hatással van a másik emberre az, amit mondunk? Hány emberi kapcsolat megy tönkre egy pletyka, egy álhír meggondolatlan továbbadásából? Hány embert alázunk meg gúnyolódó, becsmérlő szavakkal? Indulatainkat káromkodva, átkozódva, szitkokkal vezetjük le egy kisebb konfliktus esetén is, sokszor nyilvánosan. Sokan vannak, akik kötő- vagy még inkább tölteléksszóként használnak trágárságokat, annyira megszokva, hogy észre sem veszik. Még a médiában, sőt a közéleti szereplők szájából is hallunk nyomdafestéket nem tűrő (ámbár sajnos mostanában már a nyomdafesték is többet eltűr) kifejezéseket. Egy felmérés szerint a családok közel

közelebb a probléma vagy a nézeteltérés valós megoldásához, csak további rombolást fejt ki.

A káromkodás, a trágár beszéd verbális, vagyis szavakban kifejeződő agresszió. Ez lealacsonyító a hétköznapi beszédben is, de különösen elkeserítő, hogy része lett a közbeszédnek, helyet kapott a nyomtatott és az elektronikus sajtóban, a politikusok beszédében az Országgyűlés falai között. Sok olyan hely van, ahonnan már pirulva elmenekült az „édes anyanyelvünk”.

Tudnunk kell, hogy a szó, amely elhagyja ajkunkat, következményekkel jár. Valóságot hoz létre, önálló életre kel, tettet ölt. Nem elszáll a levegőbe, a semmibe, hanem hatást gyakorol, tetteket, gondolatokat, érzéseket hív életre, emberi kapcsolatokat formál. Az odavetett, látszólag súlytalan szónak is van súlya. Egyszer egy kisdíáknak, mert alacsony termetű volt, a tornatanára azt mondta: „Te kis töpörtű, állj a sor végére!” On-

Állj középre!

Egyházkerületi nap északon

Cegléd városának központját május 11-én „megszállták” az evangélikusok. A készülődés láttán az egyik járókelő még a reggeli órákban érdeklődött, mi készül itt. Amikor meghallotta, hogy az Északi Evangélikus Egyházkerület missziói jellegű közös ünnepe, vicceskedve jegyezte meg, hogy „akkor itt ma csak imádkozni fognak”. Tévedett, hiszen a nap folyamán – az imádságok mellett – rendkívül változatos programok várták az egyházkerület számos gyülekezetéből érkezetteket.

A főbb alkalmakat – a protestáns egyházi együttműködés szép példájaként – a református nagy-

templomban tartották, de az evangélikus templomban, a református iskolában, a reformátusok gyülekezeti termében, a

Megújították a testvér-egyházkerületi kapcsolatot – Fabiny Tamás és Ingeborg Synøve Midttømme aláírja a szerződést

Kossuth Múzeumban is voltak programok, nem szólva a két protestáns templommal szegélyezett Szabadság térről, ahol – mások mellett – a Luther Kiadó sátra fogadta az érdeklődőket.

A nagytemplomi nyitó együttlétben Takáts László polgármester, Hánka Levente református lelkész, Fábri György egyházkerületi felügyelő és Majorosné Lasányi Ágnes egyházközségi felügyelő köszöntötte a megjelenteket. A Bényi Ildikó televíziós műsorvezető által konferált alkalmon jelen volt Földi László országgyűlési képviselő és Hegedűs Ágota ceglédi alpolgármester is. A zenei szolgálatot a ceglédi Halleluja kórus, valamint az Evangélikus Hittudományi Egyetem diákjaiból álló Valami Más együttes végezte. Orgonán Tüzes Marcell és Brunda Gergely, a Zeneakadémia orgona mesterszakának végzős hallgatói működtek közre.

A nyitóáthítatot az egyházkerület püspöke, dr. Fabiny Tamás tartotta. Az elnök-püspök Jn 20,26 alapján Jézus személyét állította a középpontba, békeséget hirdetve a jelenlévők között. Az igei „alapozásban” a norvégiai testvér-egyházkerület, Møre püspökének bibliatanulmánya következett. Ingeborg Synøve Midttømme szavait Pap Kinga Marjatta tolmácsolta.

Déltől választható szekciókban folytak a beszélgetések: az egyikben „be lehetett szólni” a két püspöknek (*tudósításunk a 24. oldalon – a szerk.*), egy másikban Kossuth Lajos személyét elemezték Reznák Erzsébet történész segítségével. Egy további helyszínen – Majorosné Lasányi Ágnesnek, az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet igazgatójának és Sziráki György igazgatóhelyettesnek, pedagógiai szakértőnek a vezetésével – a kerület oktatási intézményeinek kérdései kerültek terítékre. Győri Péter Benjámint, a Dél-Pest Megyei Evangélikus Egyházmegye esperesét Timothy Keller amerikai lelkész – általa lefordított – új könyve alapján tartott bibliatanulmányt. Megint másutt Kószeghy Miklós ókortörténész, az Evangélikus Hit-

tudományi Egyetem professzora vezetett fórumot *Betegség és gyógyulás az Ószövetségben* címmel.

Az egyházkerületi napon bemutakozott a ceglédi holland evangélikus gyülekezet, Van der Wildenné Bihari Beáta és Réthelyi Orsolya habilitált egyetemi docens vezetésével. Nem utolsósorban pedig a fiatalokat szólította meg az X-Faktor korábbi sztárja, Nagy Richárd, aki zenei pályafutása mellett személyes életéről és hitéről is vallott.

A szabadtéri ebéd után a református templomban a Luther Kiadó szervezésében, Boda Zsuzsa moderálásában mutatták be Balicza Iván nyugalmazott evangélikus lelkész *Isten mémjei* című könyvét, valamint Fabiny Tamás *Testvéreim és a nyáj* című könyvsorozatának második kötetét. Ezzel párhuzamosan a Szabadság téren az arra járó helybéliek érdeklődését is felkeltő programok zajlottak, a Hegeshow Triál például extrémkerékpáros-bemutatót tartott.

Mindeközben orgonamuzsika szólt az evangélikus templom Bach-orgonáján, és a kerületi nap résztvevői számára kinyitott a ceglédi Dobmúzeum. Volt környezetvédelmi játszóház kézművesprogrammal, és persze „telt házzal üzemeltek” az ugrálóvárak.

A téren egyházunk kiadója mellett standot állított – többek között – az Evangélikus Pedagógiai Intézet és a KÖ-SZI (Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért és Gyermekéért Egyesület), a Sion Nevelőszülői Hálózat, de még a ceglédi Tourinform-iroda is. Egyházunk országos irodájának gyülekezeti és missziói osztálya „életút-labirintussal” invitált elmélyülésre, miközben sokan ízlelték meg a forgatagban kínált süteményeket, és csodálták meg a ceglédi kézművesek eladásra kínált portékáit.

Az úrvacsorás záró istentisztelet helyszíne ismét a református nagytemplom volt. Isten ígését Gáncs Tamás, a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség igazgató lelkész hirdette, a liturgiában pedig – Szlaukó Orsolya helyi lelkész, Ingeborg Synøve Midttømme és Fabiny Tamás püspökök mellett – az egyházmegyei missziói lelkészek, egyházmegyei felügyelők és a ceglédi evangélikus ifjúság tagjai is szolgáltak.

Boldog nap volt, Jézussal a középontban.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA
Forrás: *Evangélikus.hu*

Délelőtti szekcióbeszélgetés, az előadó Győri Péter Benjámin

Gáncs Tamás és Szlaukó Orsolya a záró istentiszteleten

Felszabadító „tömegdemonstráció”

A Déli Egyházkerület missziói napja Békéscsabán

„Miért ne!” mottóval rendezték meg május 18-án Békéscsabán a Déli Egyházkerület családi és missziói napját. A hazai evangélikusság egyik vidéki fellegvárába, a békési megyeszékhelyre mintegy hétszázötvenen látogattak el a kerület valamennyi egyházmegyéjének számos gyülekezetéből. A missziói napon jelentették be, hogy a következő Szélrózsza országos evangélikus ifjúsági találkozó helyszíne 2020 nyarán a közeli Gyula városában lesz.

A nap idei vezérfonala a kánai menyegző János evangéliumából ismert történetének egyik igeverse volt: „Töltsétek meg a vedreket vízzel!” Erről prédikált a nyitó istentiszteleten Grendorf Péter budapest-angyalföldi lelkész. Kiemelte: a kánai menyegző történetének egyik üzenete, hogy Jézus a törvényszerűségek, az emberi szokások és elvárások ellenében dolgozik. Az ő megoldásai nem ilyenek. Sokszor „döbönt csodálkozásra” készítetik a szemlélőt, ahogyan az Újszövetség több történetében olvashatjuk. A víz borrá változtatásakor a víz alapvető tulajdonsága, leglényege változott meg, és – a megszentelődés folyamatában – ugyanez igaz a megtérők személyiségére is. Grendorf Péter arra kérte a békéscsabai Nagytemplomot megtöltő, sokfelől érkezett sokaságot, hogy – az evangéliumi történetben az edényeket megtöltő szolgálkhoz hasonlóan – mindenki legyen készen. „Miért ne lehetne ez nekünk szóló üzenet?” – kérdezte.

A Békéscsabai evangélikus vegyes kar szolgálata után a közmédia ismert szereplője, Süveges Gergő, a Kossuth rádió műsorvezetője tartott előadást *Életünk a közösségben* címmel. A római katolikus

felekezeti, hitvalló keresztény életet élő négygyermekes médiaszakember gondolatainak vezérfonala ez volt: „Isten nélkül semmit sem tudunk tenni. Isten nélkülünk semmit sem tud tenni.”

Süveges Gergő azt vette sorra, hogy a keresztény közösségek működőképességét, egészségességét milyen tényezők határozzák meg. Például a szolgálattelvők lelki ajándékai, az erőt adó vezetés, a szükségalapú evangelizáció, az inspiráló istentisztelet és a szeretetteljes kapcsolat a közösség tagjai között. Az előadó arról beszélt, hogy egy jól működő keresztény közösségben a hátsó bejáratot bezárják, azaz nem engedik, hogy „kiszökjenek” a hívek. A főbejáratot ugyanakkor szélesre tárják, azaz örülnek mindenkinek, aki betér, és a tagoknak küldetésük van az evangelizációra.

Délután szekcióülésekkel folytatódott a családi és missziói nap. Nagy érdeklődés övezte a *Szólj be a papnak!* című fórumot, amelyen Kondor Péter püspök, Sebén Glória és Szabó B. András lelkészek válaszoltak a közönség soraiból érkező, a hitéletre és a gyülekezeti életre vonatkozó kérdésekre (*tudósításunk a 25. oldalon – a szerk.*). Egy másik helyszínen az Indigó Projekt együttes koncertezett, megint mástutt – például – másoddiplomás lelkészjelöltek hitvallásait lehetett meghallgatni. A távolabbról érkezők közül többen éltek azzal a lehetőséggel, hogy vezetett városismereti sétán tekintsék meg Békéscsaba nevezetességeit.

A záróhítat előtt átadták a Déli Evangélikus Egyházkerület 2019-es díjait. Hűségérmét kapott Bohus Magyar György (Békéscsaba), Kis Sándorné (Budapest-Deák téri gyülekezet), Korossy József (Szekszárd), Kutyifa Pál (Kiskőrös), Sovány Pál (Nagyszénás).

Tessedik-díjat kapott Deák László (budapest-kispesti gyülekezet), aki az év lelkésze lett; míg Bauerné Schott Andrea (Kaposzekecsői Evangélikus Diakóniai Otthon) az év diakónusa; Horváth Gabriella, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium matematika-fizika szakos tanára pedig az év pedagógusa.

Az Ordass-émlékplakettet idén Gáncs Péter nyugalmazott püspök, a Prónay-émlékplakettet Radosné Lengyel Anna korábbi egyházkerületi felügyelő vehette át.

A záróhítaton elhangzott igehirdetésében a „házigazda püspök”, Kondor Péter – a „Miért ne!” mottóra utalva – a tartalmas nap üzenetét ekképp summázta: „MerjeteK hinni!”

■ SZEGFŰ KATALIN

Smidéliusz Gábor Deák téri lelkész és Kutyejné Ablonczy Katalin helyi karvezető, tanár

A Prónay-émlékplakettet Radosné Lengyel Anna veszi át Kondor Péter püspöktől

FOTÓK: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Új utakat találó testvérkapcsolat

Magas rangú küldöttség érkezett Sopronba a finnországi Seinäjoki városának lutheránus gyülekezetétől a hosszú idő óta meglévő testvérkapcsolat megújítására és az újabb lehetőségek feltérképezésére. A valóban testvéri találkozás lelki csúcspontja a háromnyelvű istentisztelet volt május 9-én, fiatalok közreműködésével. Ennek végén írták alá az újabb ötéves ciklusra szóló testvérkapcsolati szerződést.

Nyolctagú küldöttség érkezett Sopronba Jukka Salo igazgató lelkes vezetésével Seinäjokiból. A gyermekmunka, az ifjúsági, a diakóniai munka és az adminisztráció területének vezetői keresik együtt a régióta meglévő testvérkapcsolat elmélyítésének új lehetőségeit. Az elmúlt időszakban a két gyülekezet ifjúsági csoportjainak találkozásain keresztül volt intenzív a kapcsolat, most azonban bővíthet az együttműködés gyakorlati oldala. A két gyülekezet vezetése ugyanis őszinte nyitottsággal érdeklődik egymás múltja és jelene iránt, hogy a jövő közös valósággá válhasson.

A háromnapos soproni találkozás alatt a finn delegáció tagjai felkeresték a soproni evangélikusság számos intézményét, a Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium és Kollégiumot, a Hunyadi János Evangélikus Óvoda és Általános Iskolát, a Fabricius Endre Evangélikus Szeretettotthont, a gyülekezet gyűjteményeit, így a vendégek a magyarországi evangélikusság történelmébe és a jelenlegi egyházszervezet működésébe is betekintheztek. A legőszintébb képet a gyülekezeti tagokkal való beszélgetések, közös kirándulás során kaphatták meg a finn gyülekezeti vezetők a soproni mindennapokról.

A hagyományos hétközi német nyelvű istentisztelet, a *Wochenpredigt* a finn vendégek tiszteletére ezúttal háromnyelvű zenés istentiszteletté vált, melyen Holger Manke és Pelikán András soproni lelkészek mellett Jukka Salo is szolgált. Seinäjokiak és soproniak együtt tapasztalhatták meg, hogy anyanyelvi különbségeken is átívelő az együtt átélt öröm, Isten jelen lévő szeretetének bizonyítéka. Isten ugyanis azt akarja, hogy éppen egymás által érezzük magunkat megajándékozottnak.

Az istentisztelet után Jukka Salo és Pelikán András, a két gyülekezet igazgató lelkesze aláírásával is megerősítette a testvérgyülekezeti szerződés meghosszabbítását, amely a következő években még intenzívebb kapcsolattartásban, szakterületeken való tapasztalatcserékben és közös projektekben teljesezhet ki.

■ P. A.

Ökumenikus kórházi kápolna

Nemcsak a testi, hanem a lelki felépülésnek, azaz az ember teljes gyógyulásának szolgálatába helyezték a siófoki kórházban kialakított ökumenikus kápolnát, amelyet május 9-én, csütörtökön szenteltek fel egyházi méltóságok. A Magyarországi Evangélikus Egyház részéről Szemerei János püspök imádkozott és osztott áldást.

A szentélyben tartott ünnepségen Inczeffy István, a kórház főigazgatója azt mondta, hogy régi álma valósult meg a gyógyintézménynek a kápolna elkészültével.

„Meggyőződéssel valljuk, hogy a vallás, a hit ereje nélkül szolgáltatásunk hiányos maradna. A mindennapi munkánk során tapasztaltak alapján állítjuk, hogy aki bí-

zik a felépülésében, és lelki egyensúlyát megtalálja a megpróbáltatások során, az gyorsabban és nagyobb bizonyossággal gyógyul” – fogalmazott a főigazgató.

A hit és a gyógyulás összefüggéseiről beszélt Simon Kornél orvosprofesszor is (*képünkön*), aki szerint az idősek, valamint a betegek, akárcsak a templomokban, úgy a kórházakban is testi gyógyulást és lelki vigaszt várnak. A reményhez kell az istenhit, ezért van szükség kápolnára egy kórházban.

A kápolna kialakításának ötlete Nagy Gábortól, a siófoki kórház orvos igazgatójától származik, aki a helyi egyházközségeket is megkereste a tervvel. A közösségek többek között bálókban gyűjtöttek adományokat a hívektől, és a siófoki önkormányzat kilencmillió forintos támogatása is hozzájárult ahhoz, hogy elkészüljön a kápolna. A tervezést és a kivitelezést jó szándékú helyi építésszek és szakemberek támogatták, míg az ol-tárképként szolgáló gobelineket Sóllyom Irén textilművész adományozta.

■ KOLUMBÁN TÜNDE
Forrás: Online.hu

FOTÓ: NÉMETH ANDRÁS

Templomépítést támogató orgonaest

Jótekonysági orgonaestre gyűltek össze az érdeklődők május 19-én a budapesti Deák téri evangélikus templomban. Fassang László Liszt Ferenc-díjas orgonaművész a budakeszi evangélikus templom felépítésének támogatására adott hangversenyt.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Köszöntőt mondott a Cantate vasárnapi hangversenyen Finta Gergely orgonaművész és Lacknerné Puskás Sára, a budakeszi evangélikus gyülekezet lelkésze, továbbá a koncert védnöke, a Miniszterelnökség üldözött keresztények megsegítéséért és a Hungary Helps program megvalósításáért felelős államtitkára is.

„Meg akarjuk őrizni keresztény és magyar kultúránkat, ugyanis tudjuk, hogy a kereszténységből táplálkozó kultúra a közösség megtartóereje. Kultúrájában és kultúrája által él a nemzet” – mondta Azbej Tristan államtitkár, majd háláját fejezte ki azoknak, akik kiegészítik adományaikkal a magyar kormány támogatását. Ezután – mint intő jelről – a keresztény templomok elleni terrortámadásokról, a keresztényüldözésről beszélt. Szólt a tervezett budakeszi templom lelkiségéről is, amely az üldözött keresztények, a vértanúkra való emlékezés jegyében is épül. Figyelmeztetett arra is, hogy a templomkapun kilépve tettekre kell váltanunk a hitünket.

Ezután következett Fabiny Tamás elnök-püspök és Fassang László orgonaművész közös meditációja, bibliai szemelvényekkel, „reflexiókkal”, mai utalásokkal, áthallásokkal.

Az alkalmon Fabiny Tamás hirdette Isten ígését a *Jelenések könyve* 3. fejezetének 10. verse alapján a kísértésről és

A budakeszi evangélikus templom felépítését – az imádságon túl – támogatni lehet átutalással a Budakeszi Evangélikus Templomért Alapítvány számlájára; téglajegy vásárlásával; csekken való befizetéssel, illetve emlékérmék megvásárlásával. • Budakeszi Evangélikus Templomért Alapítvány, 2092 Budakeszi, Felkeszi utca 6.; telefon: (+36) 20/952-0640. • Bank: OTP BANK Budakeszi; bankszámlaszám: 11742348-21454033. • Adószám: 18912470-1-13. • IBAN-bankszámlaszám: HU45117423482145403300000000. • SWIFT-kód: OTPVHUHB • További információk: Evangelikustemplom.hu.

a kitartásról. Elmondta, hogy az üldözöttest átélő híveket, istengyermekeket Jézus azzal vigasztalja, hogy eljön értük hamar, és Isten letörli könnyeiket. „Hit-sorsosainkért imádkozva is higgyük el, bízunk abban, hogy valóban eljön majd az az idő, amikor Isten letöröl minden könnyet, és a győzők oszloppá lesznek Isten templomában. Ez az ige a győzelmet hirdeti meg, a győzelem esélyét adja” – mondta, utalva Jézus halálára, amelyben Isten üdvözítő terve teljesedett be.

Az építendő budakeszi templomban – amelynek tervezője a Prima Primissima díjjal is kitüntetett Ybl-díjas építész, Ben-

czúr László – hat pillér lesz, s ezeken hat-szor tizenkét mártír vértanú neve fog szerepelni. „A hetvenkét valóságos név azt fogja szimbolizálni, hogy nevünk fel van írva a mennyben. A mártíriumot szenvedtek neve is fel van írva” – tette hozzá a püspök, és olyanok neveit sorolta föl, akik a 20. és a 21. században adták életüket keresztény hitük miatt.

Ezután következett Fassang László orgonaművész koncertje. Előadásában Bach, illetve Vivaldi, Jan Pieterszoon Sweelinck, Michelangelo Rossi, Jehan Alain és Ligeti György művei csendültek fel.

■ – HORVÁTH-BOLLA –

I Help Srí Lanka. A Magyarországi Evangélikus Egyház elnöksége által április közepén meghirdetett szolidaritási akció jegyében ezer ballagó diák viselte az *I Help Srí Lanka (Segítem Srí Lankát)* kitűzöt az evangélikus gimnáziumok ballagásain, az ajándékra szánt pénzekből pedig 511 220 forint adomány gyűlt össze. A felhívás másokat is adakozásra készítetett, így összesen több mint egymillió-hatszáz ezer forint adomány érkezett az Ökumenikus Segélyszervezethez. A magyar karitatív szervezet a helyi egyházi partnerein keresztül segíti a tragédia áldozatainak családjait.

Das Fest der Hoffnung ist da!

Vor dem Sommer, den wohl verdienten Urlaubstagen oder -wochen dürfen wir noch einmal richtig feiern. Zu unrecht gerät dieses dritte, bedeutende kirchliche Fest nach Weihnachten und Ostern oft in den Hintergrund. Ehrlicherweise können wir zugeben, dass selbst in unserem eigenen Glaubensleben kommt den anderen

beiden Festen eine größere Bedeutung zu. Manche haben schon vorgeschlagen, dass der Pfingstmontag bald Gegenstand von Verhandlungen über kirchliche Feiertage sein könnte, der eventuell für einen anderen Feiertag geopfert, oder gar einfach gestrichen werden könnte.

Ich persönlich fände eine solche Entwicklung sehr schade, bin aber der

festen Überzeugung, dass wir Christen einfach neu lernen müssen, das Pfingstfest zu schätzen. Es hat zweifellos viele Facetten. Jesus Christus hat ja seinen Jüngern versprochen, dass er nach der Himmelfahrt den Heiligen Geist senden wird, der die Jünger tröstet und in die Wahrheit einführt. Das Pfingstereignis ist zugleich ein Wunder, denn alle, die aus verschiedenen Ländern kamen und die Verkündigung der Apostel hörten, verstanden sie sie auch – davon erzählt die Geschichte, die wir als „Pfingstgeschichte“ bezeichnen...

Ich nenne Pfingsten oft und gerne „Fest der Hoffnung“. Die Bedeutung des geschichtlichen Ursprungs will ich damit nicht relativieren, der Hinweis auf das für alle Menschen positive Gefühl der Hoffnung drängt aber unverkennbar auf die Beantwortung der entscheidenden Frage: Was macht Gott? Was bewirkt der Heilige Geist, den wir an diesen beiden Tagen feiern?

Pfingsten ist *die Hoffnung für unseren eigenen Glauben*. In fast allen europäischen Ländern laufen derzeit Asylverfahren auf Hochtouren. Es gibt nicht wenige Menschen, die als Konvertiten vor die Gerichte treten. Sie waren muslimischen Glaubens, nun sind sie nach einer langen Vorbereitungszeit und fordernden Auseinandersetzungen mit christlichen Glaubensinhalten und letzten Endes mit sich selbst überzeugte Christen. Durch die Erwachsenentaufe sind sie aufgenommen worden in die Gemeinschaft der Kirche und in eine konkrete Gemeinde. Diese Glaubensgeschwister bereichern das Gemeinschaftsleben z. B. auch in meiner eigenen Gemeinde in Wien-Ottakring, und sind für uns alle Zeugen dafür, was wir als lutherische Christen mit den Worten des Augsburgischen Bekenntnisses bezeugen: Der Heilige Geist wirkt den Glauben „*ubi et quando visum es Deo*“, d. h. „*wo und wann es Gott gefällt*“. Wir müssen die Hoffnung auch heute nicht aufgeben, dass die Zukunft der Kirche nicht durch die aktuellen Geburtenraten bestimmt wird, sondern durch den dreieinigen Gott, der durch seinen Geist auch heute wirksam ist.

Pfingsten ist *die Hoffnung für unsere Gemeinde*. Nicht nur die Pfingstgottes-

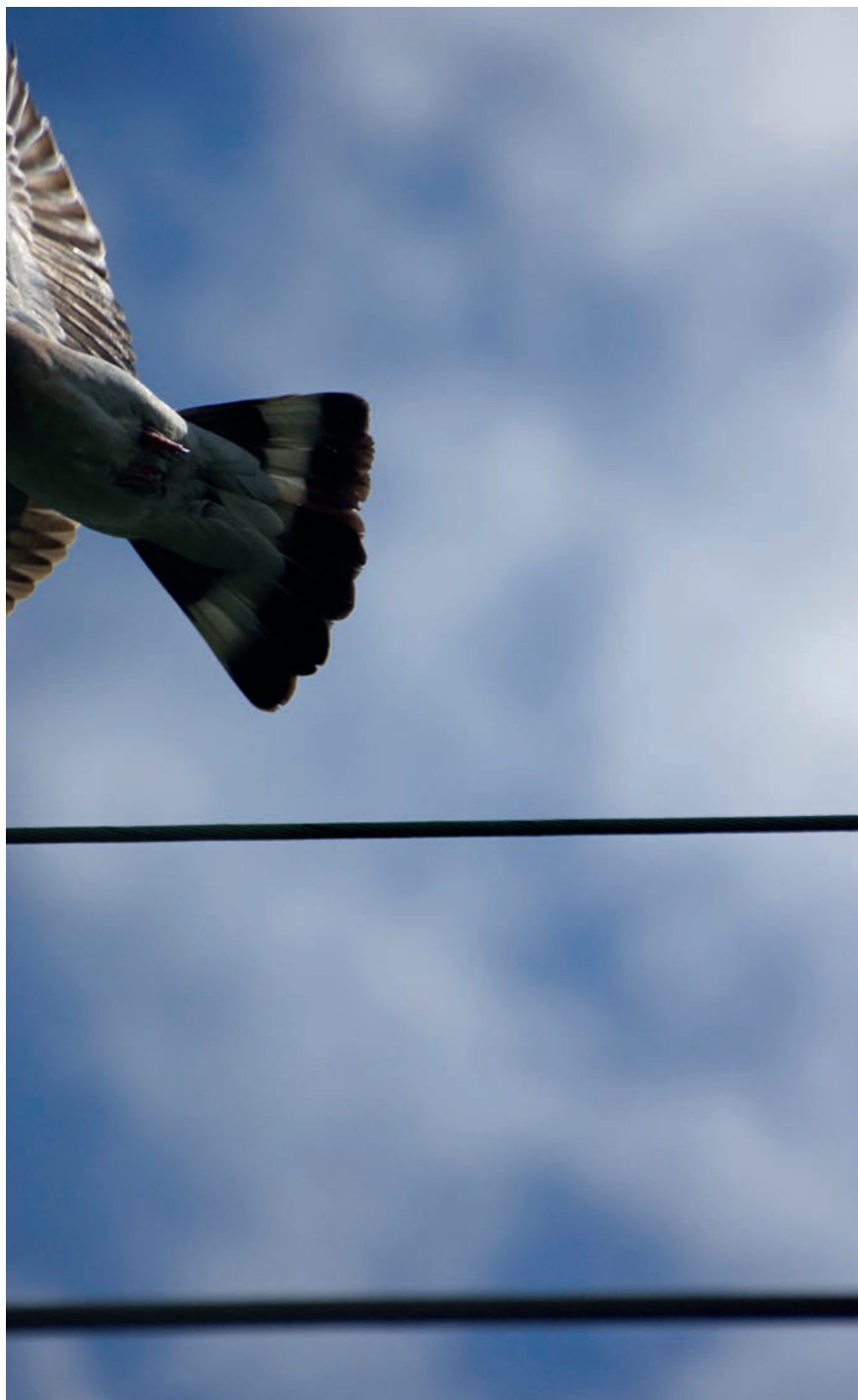

FOTO: MARTIN JÄGER / PIXELIO.DE

FOTO: DIETER SHUTZ / PIXELIO.DE

dienste werden nämlich mit der liturgischen Farbe rot gefeiert, sondern auch die Konfirmation, die in manchen Gemeinden am Pfingstsonntag stattfindet. Die liturgische Farbe weist zurecht darauf hin, dass Gott derjenige ist, der die Konfirmandinnen und Konfirmanden in ihrem Glauben befestigt und in der Gemeinschaft für sich erhält. Jede Gemeinde, die für dieses wunderbare Werk des Heiligen Geistes Jahr für Jahr den Rahmen vorbereitet, die in diese Arbeit zu investieren bereit ist, wird auch die Früchte sehen, mit denen sie der Heilige Geist beschenkt. Irgendwann ist dann eine Basis da, auf die sich die Zukunft aufbaut.

Pfingsten ist *die Hoffnung für unsere Kirche*. Wenn wir nach pfingstlichen Ereignissen fragen, dürfen wir aus unterschiedlichen Gründen zwei Feste nicht vergessen, die wir als Fest des Heiligen Geistes begehen. Es ist unsere gemeinsame Überzeugung – gerade angesichts des 500jährigen Jubiläums vor zwei Jahren –, dass das Ursprungsmoment unserer Kirche, die Reformation ohne

den Heiligen Geist nicht denkbar gewesen wäre. Wir wollen nicht vergessen, dass jede theologische Erkenntnis, die aufgrund des Schriftzeugnisses Jesus Christus in den Mittelpunkt des christlichen Glaubens stellt, zugleich auch die Kirche selbst stärkt und erbaut. In diesem Sinne können wir der alten Weisheit zustimmen: *„Historia est magistra vitae“* d. h. die Geschichte ist die Lehrmeisterin des Lebens, aber auch der Kirche. Daher hat auch die Ordination von Pfarrerinnen und Pfarrern die liturgische Farbe Rot. Das Pfingstfest lädt uns jedes Jahr ein, für Berufungen in den Pfarrdienst unserer Kirche zu beten. Die vielen Aktivitäten, Bauvorhaben, oder Institutionen dürfen niemals darüber hinwegtäuschen, dass die einzige zukunftssträchtige Grundlage der Kirche die Verkündigung des Evangeliums ist, in dessen Dienst wir mit unseren individuellen Geistesgaben alle berufen sind.

Ein gesegnetes Pfingstfest wünscht Ihnen

■ PFARRER SZILÁRD WAGNER (Wien)

„Aber der Tröster, der Heilige Geist, welchen mein Vater senden wird in meinem Namen, der wird euch alles lehren und euch erinnern alles des, das ich euch gesagt habe.“

Joh. 14,26 (Luther 1912)

„Der Pfingsttag kennt keinen Abend, denn seine Sonne, die Liebe, geht nie unter.“

Theodor Fontane
(1819–1898)

Gott Vater, sende deinen Geist

1. Gott Vater, sende deinen Geist, den uns dein Sohn erbitten heißt, aus deines Himmels Höhen. Wir bitten, wie er uns gelehrt: lass uns doch ja nicht unerhört von deinem Throne gehen.

(...)

7. Er öffnet unsers Herzens Tor, wenn sie sein Wort in unser Ohr als edlen Samen streuen, er gibet Kraft demselben Wort, und wenn es fället, bringt ers fort und lässt es wohl gedeihen.

8. Er lehret uns die Furcht des Herrn liebt Reinigkeit und wohnt gern in frommen, keuschen Seelen. Was niedrig ist, was Tugend ehrt, was Buße tut und sich bekehrt, das pfllegt er zu erwählen.

(...)

10. O selig, wer in dieser Welt lässt diesem Gaste Haus und Zelt in seiner Seel aufschlagen! Wer ihn aufnimmt in dieser Zeit, den wird er dort zur ewgen Freud in Gottes Hütte tragen.

Paul Gerhardt
(1607–1676)

Redakteur: SZILÁRD WAGNER

Templomaink

Aradi András *esperes*

Tolna-Baranyai Evangélikus Egyházmegye

Jó három évtizede, hogy két szakember – két lelkészgyerek – végigjárta Tolna-Baranya gyülekezeteit, hogy az akkor még meglévő értékek után kutasson. Egyikük – Krähling János – építészként „veszendő templomaink” meglévő állapotát akarta rögzíteni és megrajzolni, felmérésekbe önteni azt, ami érték. Másikuk – Harmati Béla László – a műtárgyakat, tárgyi értékeket kereste. Akadtak közöttük úrvacsorai tárgyak, oltárterítők, oltárképek, egyéb berendezések. Sok közülük ma már az Evangélikus Országos Múzeum kincseit gyarapítja. Mindketten célul tűzték ki az egykor még értékekben és életben gazdag közösségek megmaradt lenyomatait, értékeit megőrizni, amit lehet, menteni. Később Krähling János egyetemi építésztechnológus-hallgatókkal is visszatért, hogy szinte minden templomot – egyfajta gyakorlófeladatként – legalább a felmérések papírlapjain megőrizzenek. Ezek a felmérések sok esetben szolgáltattak kiindulási alapot templomaink felújításához.

Talán az egyik legnagyobb kérdés egyházmegyénkben ezeknek a templomoknak a sorsa. Ott, ahol már nincsenek közösségek, gyülekezetek, nincs, aki fenntartsa, karbantartsa őket, előbb-utóbb az enyészetéi lesznek. Persze felvetődnek óhajok, kérések, hogy segítsük őket felújítani, megmenteni. És sokszor milliók mennek el, hogy aztán újabb ötven-száz évre állhassanak, megmaradhassanak – üresen. Egyik presbiteri ülésünkön hangzott el egy fiatal presbitertől, hogy miért akarunk költeni szórványban lévő templomra, amikor a helyben élő, erősödő gyülekezetre kellene sokkal több időt és anyagi energiát fordítani. Ez a feszültség nemcsak nálunk adódott, hanem sokfelé egyházunkban.

Mit jelent a templom? Erre a kérdésre már sokan ke-resték a választ. Megszentelt hely, amelyet istentiszteleti célra használunk. A hely, ahol Istennel találkozhatunk. De meddig marad egy épület templom? Akkor is az, ha már nincs közösség? Látjuk, Európában is sokfelé teszik fel ugyanezeket a kérdéseket. Ha már nincs evangélikus gyülekezeti közösség, adjuk át más felekezetnek? Vagy önkormányzatoknak más célra?

Számomra – mindamellert, hogy tudom és elismerem építészeti, szakrális-értéküket – mégis a templom a benne lévő közösséggel, gyülekezettel együtt iga-

zán templom. Amelyik egykor felépítette (sokszor nagy áldozatot hozva), most pedig igyekszik fenntartani. Fontosabb az élő kövek gyönyörű háza, mint a téglákban kifejezett isteni és emberi gondolat bármilyen műves szépsége. Ezért kezdtük el – részben újra – az egyházmegye „templomát” is építeni, amikor tavaly ősszel és idén áprilisban egyházmegyei családi napon gyűltünk össze Bonyhádon, hogy megerősítsük, tovább szépítsük Istennek ezt a szent épületét.

A legfontosabbal kezdtük: a gyülekezetek legkisebb közösségét tettük meg témánknak. Körbejártuk azt, hogyan kezdhethetjük megújítani ennek a hatalmas építménynek a legkisebb oltárát, szegletét, oldalhajóját, amely nem más, mint a család. Ebből a kis közösségből indulhat ki, hogy azután családok összefogásából, a Szentlélek munkája által teljesebben ki az élő templom, vagyis a gyülekezet.

És ez összefüggésben van azzal is, hogy vajon akar-e, tud-e élni ez a közösség. Igen, felelősséggel jár, érte tenni, időnként, anyagi erőnkkel áldozni kell és lehet. De csakis így lesz alkalom, tér és idő arra, hogy Isten megajándékozzon igéjével, szeretetével. Isten ezen ajándékai ott vannak a világban, azokat mindig és mindenhol adja. De mennyivel jobb, ha mi magunk megyünk a forráshoz, ahol hangzik, szól az ige, ahol közösségben élhetjük meg Krisztus jelenlétét akár az úrvacsorában, de egy közös éneklésben is!

Pontosan ezért lehet újragondolni közösségeink működését, akár anyagi, akár jogi-szervezeti oldalról is: jól működik-e, valóban építi, segíti-e ennek a gyönyörű, élő épületnek a szebbé, erősebbé tételét? Ezért kell újragondolnunk sok gyülekezetben az anyagi felelősségvállalásunkat is (egyházfenntartást, adományokat). Kell-e, szükségünk van-e lelkészre, templomépületre, amelyet fenn kell tartani?

Ezeket a kérdéseket minden közösségnek, gyülekezetnek magának kell megválaszolnia. Az élethez szükséges javak, ajándékok rendelkezésre állnak. Isten szeretete, Krisztus életet adó kegyelme a miénk. Mint alapkőből, belőle építhetjük. És építkezésünkhöz töle erőt meríthetünk. Adja Isten, hogy minél több helyen erősödjön meg ez a megszentelt munka! ■

Szeretetben és közösségben

Bozzai Lilla az anyai örökséget viszi tovább

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végző munkatársakat szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Ez alkalommal Bozzai Lillával, a Szentendrei Evangélikus Zenei Óvoda óvodapedagógusával beszélgettünk pályaválasztásáról, az óvodai és a szülőkkel együtt megélt közösségről, a megtartó hitről.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Miért választotta az óvónői hivatást?
 – Édesanyám is óvónő, már diákként anynyira megszerettem, ahogy ő végzi ezt a szolgálatot, hogy ez az én pályaválasztásomra is kihatott, ezért lettem pedagógus. Igyekszem én is édesanyámhoz hasonló odafigyeléssel dolgozni a gyermekek között. 2012-től dolgozom óvónőként, és közel két éve vagyok a szentendrei evangélikus óvoda munkatársa. Úgy érzem, ez egy olyan munka, amiben könnyedén lehet a hétköznapokat megélni. A gyermekek nagyon jó tükrök tudnak lenni felénk, felnőttek felé. Nagyon sok humor is van a foglalkozásokban. Óvónőként valóban sok szeretetet lehet adni és kapni, innen még egy nehéz nap után is úgy megyek haza, hogy fel vagyok töltődve!

– Az óvodában nemcsak a zenei alkalmak a fontosak, hanem a lelkiesség is. Miként építik ezt a hétköznapokban?

– Étkezések előtt és után közösen imádkozunk. Ezenkívül a mindennapjaink részei a csendespercek is. Ilyenkor körbeülünk, elcsendesedünk, imádkozunk. Csütörtökönként Horváth-Hegyi Olivér lelkész úr vezetésével bibliakört tartunk. Ő hozza a tananyagot, mi pedig segítünk neki, hogy játékos, éneklős keretek között tudjanak a gyermekek elmélyülni egy-egy bibliai üzenetben, történetben.

– Mi az a többlet, amelyet egy egyházi óvoda tud csak nyújtani?

– Dolgoztam önkormányzati óvodában, így van viszonyítási alapom. Azt

tapasztalom, hogy nálunk el lehet csendesedni, és a gyermekek értékelik és szeretik a vallási alkalmakat is. Felelősségteljesen tudnak imádkozni, nem bohóckodnak közben, érzik, hogy Istennel beszélni komoly és fontos dolog. Felnőttként is megható, amikor látjuk, hogy óvodásaink fogják egymást kezét, látszik az arcukon, hogy elmélyülnek, és úgy mondják közösen a *Miatyánkot*. Hitem szerint fontos, hogy legyen ilyen megtartóerő, kapaszkodó a gyermekek életében is. Ez tényleg olyan plusz, amit csak egy egyházi óvoda tud nyújtani.

– Óvodapedagógusként nemcsak a gyermekekkel szükséges foglalkozni, hanem a szülőkkel, nagyszülőkkel is együttműködő közösséget célszerű kialakítani...

– A szülőkkel is közösségben vagyunk, úgy gondolom, közvetlen a kapcsolatunk velük is. Nem hiszünk az eltávolító, személytelen kommunikációban, inkább barátságos együttműködésre törekszünk. Ennek egyik módja például az is, hogy tegeződünk a szülőkkel. Az is jó érzés, hogy találkozunk velük a templomban is, az istentiszteleten együtt imádkozunk. Így a szülők egyszerre óvodásaink hozzátartozói, gyülekezeti közösségünk tagjai és barátaink is. Ez nagyon jó érzés!

– Mit jelent önnek a gyülekezethez tartozni?

– Közösséget, barátokat, megtartóerőt. Azt, hogy egy irányba nézve, az Úrra tekintve szemléljük a világot és a környezetünket.

– Melyik a különösen meghatározó bibliai igéje?

– „*Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!*” [Ézs 43,1b] A hétköznapokban kicsit izgulós, félős vagyok. Ez az íge azonban erőt ad, ezáltal tudom, hogy nem vagyok egyedül, az Isten szeretete felém is kiárad, ő gondoskodik rólam is.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A hűség súlya

Jó néhányszor elkocogtam mellette az elmúlt években... nemegyszer ábrándozó tekintetű párokat is láttam előtte, s olyan pillanatnak is részese lehettem, amikor éppen egy újabb lakat kattant a rozsdásodók valamelyikére, újabb tanújelül két ember szívből jövő elköteleződésének. Nálunk, Tatán és másutt is nagy divat ez a „szerelemlakatlás”.

Mivel a szerelem virága nem csak jó időben nyílik, a hűség mint téma: örök. A hűségnek mindig ára van, sőt terhe/súlya is. Idén – április végén – harmincharmadik alkalommal Sopronban rendezték meg éves konferenciájukat a családterápia hazai képviselői. A Magyar Családterápiás Egyesület vándorgyűlésének fő témái a hűség, a lojalitás és a kötődés voltak.

Miért éppen a hűség? Jóllehet a családi és párterápia töretlen népszerűségnek örvend hazánkban, és egyre többen vesznek igénybe terápiás segítséget ilyen formában – sőt öröndetes módon papok, lelkészek, lelkésznök között is egyre többen szereznek mentálhigiénés diplomát –, mégsem ezért választottam májusi *Lutherrózsánk* vezérgondolatául a hűséget. Az ok kettős: egyrészt a hűség átfogja egész életünket, másrészt a hűtlenség elhatalmasodása már globális jövőnket is veszélyezteti. A hűség – legyen szó családi, párkapcsolati, kulturális, hitbéli vagy éppen elvhűségről – alapvetően befolyásolja az életminőséget.

Általában úgy szeretnek beszélni a hűségről, mint a harmadik fél hűtlenségéről, jóllehet a hűség az egyik legszemélyesebb magánügyünk. (Ezért is van belőle mindig krízis, hiszen a hűtlenséggel nem csak másokat sebez meg: mindekenélőtt önmagát sebz meg a hűtlenné vált ember.)

Ismerünk embereket, akiket a hazájukhoz, a magyarságukhoz való hűség tesz nagyon tiszteltetreméltókká. Aztán ismerünk olyanokat, akik a házasságban mutatkoznak hűségeseeknek, és ezzel a hűséggel érdemlik ki a tiszteltetnüket. Ezek az emberek jóban-rosszban hűségesek egymáshoz, és nem mérícskélnek, hogy milyen áldozatot kíván tőlük ez,

mert nagyon jól tudják, hogy – ha néha komoly veszteséggel jár is – ez a teljesebb életnek a forrása.

Mit is jelent valójában a hűség? A hűségnek a Bibliában van olyan értelme is, hogy az ember ragaszkodik valakihez vagy valamihez, akit/amit már igaznak ismert meg. A bibliai történetek arra tanítanak minket, hogy a hűség megőrizhető akkor is, ha két embert egymástól elszakít az élet; ha háború, fogság, börtön, sok minden egyéb megterheli a személyes sorsot. Ebből tudunk erőt meríteni évtizedek múltán, amikor nagyon megváltoznak azok az életkörülményeink, amelyek között valaha egymáséi lehettünk. A hűség mindig leleményre, találékonyságra készítet, tehát nem egyszerűen valami konok szorítás, hanem teremtő életkedv. Ez teszi lehetővé, hogy a házastársak egymásnak a legjobb barátai, szellemi és beszélgetőpartnerei legyenek és maradjanak is.

Jó, jó... de hogyan? A hűség azt jelenti, hogy az Istentől kapott értékeket arra használjuk, amire ő adta. Ez így nagyon egyszerűen hangzik, de Isten nélkül alig vagy csak nagyon nehezen valósítható meg! Teremtettségbéli jó rend, hogy mindennap kapunk huszonnégy teljes órát Istentől. Ezt az időt nem mi biztosítjuk magunknak! Isten az idő Ura, tőle kaptuk, s majd egyszer ő szab véget a mi földi életünk idejének is.

Mindennap huszonnégy teljes órát ad tehát valamilyen célra... Arra használjuk-e ezt, ami a legfontosabb? Olyan könnyű időt eltékozolni, időt üresen hagyni, üresjáratban elfecsérelni, s közben mulasztásaink csak egyre halmozódnak. Aztán próbáljuk mi magunk megoldani a helyzetet, amelyet mi magunk idéztünk elő. Lesz is belőle kapkodás, idegesség, ebből fakadóan pedig felszínesség, sekélyesség életünk minden területén... Akiben tudatosul, hogy az idő Isten ajándéka, s az Úristen nélkül csak múlik, de nem telik (nem juttat közelebb a teljességhez), az már nagy felismerésre jutott, hiszen megkérdezi: „Uram, mire adtad ezt a mai napot?” Így simul egybe az elvégzendő szükséges az el nem használatos fontossal. Mindent nem lehet

A SZERZŐ FELVÉTELE

egyszerre elvégezni, amit szeretnénk, erre tanít az Írás is: „Mindennek rendelt ideje van...” [Préd 3,1; Károli-fordítás]

Minek az ideje van most? Van, amikor a jövőbe tekintésnek, a felelősség meglátásának van az ideje. Félig benne lenni a múltban, félig pancsolni a jövő ígéreteiben azt jelenti: nem élek a mában... Érdemes így élni? Ha a szeretet által Istennél/Istenben vagyunk, akkor a „most”-ban vagyunk, s akkor a szívünk is, meg az eszünk is a helyén van. Sajnos olyan világban élünk, amikor néha-néha csak a kutyák emlékeztetnek minket arra, mit is jelent a hűség... Néha pillantásukkal meg is szégyenítenek minket, hiszen nyilvánvalóvá teszik azt az értéket, ami emberi életünket igazán nagygyá tehetné... Ezért nem felesleges megkérdeznünk magunktól: nem lehetnék kicsivel hűségesebb?

■ FRANKO MÁTYÁS

Forrás: *Lutherrózsá – a Tatai Evangélikus Egyházközség hírlevele*, 2019. május

Pulszkyak nyomában

Evangélikus múzeumi vezető új szerepkörben

Több evangélikus vonatkozásról is tudósíthatunk a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület legutóbbi közgyűlésének krónikáját összegezve. A Petőfi Irodalmi Múzeumban április 26-án tartott tisztújító rendezvényen dr. Harmati Béla László művészettörténészt, az Evangélikus Országos Múzeum vezetőjét beválasztották az egyesület választmányi tagjái közé. Az új feladatról és felelősségről beszélgetve a további „lutheránus szálakra” is fény derül interjúnkban.

– Mit kell tudnunk a Pulszky Társaságról?

– A társaság a legnagyobb taglétszámú – mintegy nyolcszáz fős – szakmai közhasznú civil szervezet hazánkban. Nem intézményi, hanem egyéni tagság alapján szerveződik, célja a hazai múzeumok összefogása, a gyűjtemények munkájának előrelendítése, társadalmi elismertségük megőrzése és emelése. A társaság e célok érvényesítése érdekében díjakat is alapított. Egyrészt kollégákat jutalmaz, másrészt kiadja az Év Múzeuma díjat is, utóbbira pályázni lehet. Ebben a legrecentebb és legrangosabb magyar szakmai elismerésben 2018-ban az Evangélikus Országos Múzeum is részesült: különdíjat kaptunk. Ezzel a bírálóbizottság nemcsak a múzeum új kiállítását, hanem szakmai programját is elismerte. Akkor ezzel felzárkóztunk a nagy múzeumok sorába, egyenlő rangú múzeumként ismernek el, kíváncsiak a véleményünkre.

– Jelentős szavazati aránnyal választották be, ez a bizalom jele. Milyen feladatok várnak önre új tisztségében?

– Meglepődtem, hogy jelölést kaptam, de természetesen örültem, hogy ismerik a munkásságomat, illetve az evangélikus múzeum eredményeit. A múzeumi egyesület 1991-es megalakulása óta nemhogy evangélikus, de semmilyen egyházi múzeumi vezető nem volt még választmányi tag. Az, hogy a tagság huszonegy tagú választmányába a jelen lévő százegy fő mintegy felének a szavazatát elnyertem, nagy megtiszteltetés. Meggyőződésem, hogy ez nemcsak nekem, hanem az egész evangélikus egyháznak és az országos múzeumnak is szól. Választmányi tagként egyrészt megismerhetem a magyar múzeumi élet legfelsőbb mozzanatait, részt vehetek pályá-

zatok elbírálásában, múzeumokat érintő törvények véleményezésében, másrészt képviselhetem az összes egyházi múzeum – nem csak evangélikus –, köztük természetesen a mi gyűjteményünk sajátos szempontjait.

– Mennyiben különleges az Evangélikus Országos Múzeum helyzete?

– Intézményünk az egyetlen állami besorolású múzeumként van jelen az összes többi magyarországi egyházi múzeum között. [Az EOM a „tematikus múzeum” besorolást kapta meg; ez azzal jár, hogy az intézménynek különböző, jogszabályban előírt feltételeknek kell megfelelnie a nyitvatartás, az alkalmazottak és a munkavégzés minőségének tekintetében is. – A szerk.] Vállaltuk ezt a komoly szakmai felelősséggel járó munkát. Képviselni tudjuk a kisebb egyházi múzeumokat is, és azt a megközelítést adjuk, amellyel nem találkoznak a világi múzeumok. Sokat várok attól, hogy ezt a szempontot itt képviseljük.

– Tud esetleg más evangélikusról is a választmányi tagok között?

– Igen, Havasi Bálint is egyházunk tagja, ő a Balatoni Múzeum igazgatója és nem mellesleg keszthelyi presbiter.

– Egy másik, evangélikus vonatkozású hír is egy díjjal kapcsolatos...

– A Pulszky Ferenc-díjat idén dr. Szoleczky Emese evangélikus történész, muzeológus, a Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeumának osztályvezető-helyettese vehette át négy évtizedes kiemelkedő munkájáért. Mindig is fontosnak tartottuk, hogy névadóink, Pulszky Ferenc és Pulszky Károly nyomdokaink járjunk. Öröm, ha ezt a munkát a szakma elismeréssel fogadja. A társaság egyébként nem véletlenül vette fel az ő nevüket.

FOTÓ: KISS TAMÁS

– Akik szintén evangélikusok voltak.

– Így van! Pulszky Ferenc politikus, régész és műgyűjtő, az Akadémia tagja, a Nemzeti Múzeum igazgatója 1869-től huszonöt éven át. Fia, Károly művészettörténész, szintén az Akadémia levelező tagja, az Országos Képtár megalapítója, első igazgatója volt. Hatalmas munkát végeztek korukban a magyar múzeumügyért, s kései utódaikként mi is szeretnénk méltón képviselni gyűjteményünket a múzeumi életben.

– Közeledik Szent Iván éje, a múzeumok ünnepi éjszakája. Elárulja, mivel készülnek idén?

– Az *élet sója* című időszaki kiállításunkra koncentrálnak majd; Forgách András ceruzarajzai Nádas Péter azonos című regényéhez készültek. Előjáróban annyit elárulhatok, hogy a só és a *show* hasonló hangzására építünk. Lesznek, ahogy látogatóink megszokhatták, gyermek- és felnőttprogramok, borkóstoló, és egy most még meglepetésnek szánt kulturális rendezvény is készülünk.

■ – STIFNER-KÖHÁTI –

Jegyzetlapok

Új hajtások. Némelyek úgy gondolják, hogy Isten kivonult Európából, ahol az egyház már csak vegetál, és lassan eltűnik. Lebontják a templomokat, elfogynak a gyülekezetek... Más földrészekről érkező, nagy ébredésekről szóló hírek erősíthetik ezt a látást.

Az egyház, ezen belül honi eklézsiánk is olyan, mint egy fa. Az elhaló ágak mellett mindig vannak új hajtások, mert a fának, az egyháznak nem önmagában van élete. Isten az, aki megteremtette ezt a semmivel össze nem hasonlítható közösséget. Helyi gyülekezetek, egyházzrészek néhol csak vegetálnak, vagy zöldellnek ugyan, de nincs gyümölcs. Máshol elkorhadnak, leszakadnak a korábban élő részek. Ennek több oka lehet: a korszellem hatása, korábban az ateizmussal átítatott egyházüldözés, manapság az elvilágiasodás, az egyháziak lassú reagálása a változó körülményekre, ellenállása a megtéréssel, megújulással szemben. Máshol elfogy a lakosság, elmennek a fiatalok. Akik maradnak, sok esetben nem házasodnak, nem születnek gyermekek. A valamikori „kötelező” egyháztagság megszűnt. Hajdanában mindenkinek tartoznia kellett valamelyik felekezethez. Ma nincs ilyen „nyomás” az embereken.

A budaörsi csoda. Az Úr él, övé a föld és annak minden lakója. A missziói megbízást nem vonta vissza. Ahol a Lélek kiárad, ott élet támad. Az elmúlt hetekben kicsiny egyházunkban is több életjellel találkoztam. A budaörsi gyülekezet Endreffy Géza lelkész iktatásának huszadik évfordulóját ünnepelte. Az egyházközség huszonhárom évvel ezelőtt önállósult. Addig Buda-fok szórványa volt.

Sok ima, tervezés, akarat, isteni vezetés és áldás után elindult a növekedés és a gyümölcstermés. Ezen az ünnepen nem is fértek volna el az új időkben épült templomukban. Egy helyi iskolában gyűltünk össze mintegy kétszázötvenen. Nem voltam egyedül azzal az érzéssel, hogy csodának vagyunk szemtanúi.

A halbiológus bibliáorái. A Balaton-felvidéken sok településre már nem jut el rendszeresen lelkész. Egy halbiológus testvérünk, dr. Garádi Péter, az Evangé-

likus Belmissziói Baráti Egyesület elnöke bibliáorákat tart templomban, kultúrházban, otthonokban. „Péteri” odaszánással, jézusi megbízással szolgál kételkedők, keresők, kíváncsiak, hívők és hinni még nem tudók felé. Háromnapos ökumenikus evangelizációt is szervez munkatársaival a révfülöpi evangélikus templomban. Él az Úr, cselekszik, előttünk megy. A mi feladatunk hallgatni rá és követni őt.

Magyarok, cigányok, költők és lelkészek. Sárszentlőrinc valamikor meghatározó bázisa volt egyházunknak, most itt

FOTÓ: FECSKE ORSOLIA

is érezhető az elmúlt évtizedek gyülekezet-szervezési folyamata. Negyven évvel ezelőtt – még Csepregi Béla bácsi idején – szuplikációs szolgálatom volt Sárszentlőrincen. Azóta kísérhetem figyelemmel a közösség változásait. A fogyás, átalakulás érzékelhető, Isten mégis mindig ad embert, ötletet, programot, ami továbblenyújtja, élte a gyülekezetet.

Néhány hete szép, áldott hétvégét töltöttünk együtt. Magyarok, cigány testvérek, hívők és úton levők, régiek és újak érkeztek a szombat esti beszélgetésre, szalonnasütésre. A vasárnapi istentiszteleten Karlné Csepregi Erzsébet lelkész megáldotta a korábban megkereszteltet. Délután hárman tettünk tanúságot

Isten szeretetéről. Lackfi János katolikus költő – aki a Luther-rajzfilm szövegének is szerzője – arról beszélt, hogy néhány évvel ezelőtt a Szentlélek betöltötte életét, és azóta minden megváltozott. Hasonlóan szólt a nagydorogi plébános is. Láttuk, éreztük, izleltük, hogy jó az Úr. Őbenne van élet és jövő.

„A mártírok vére magvetés.” Sameh Maurice egyiptomi evangélikál vezetővel találkoztunk (a kép bal oldalán). Kairói gyülekezte tízezer fős, ezer munkatárssal. Az „arab tavasz” után a fundamentalista erők kerültek vezetői pozícióba a térség országaiban. Sok muszlim kiábrándult, látva az erőszakot, például a kopt férfiak lefejezését. Közülük sokan fogadják el Jézust megváltójuknak.

A kairói robbantások után a gyülekezet gondozta a sérült muszlimokat is, és megbocsátottak az erőszaktevőknek. Ennek a hitnek nagy ereje és hatása van.

„Arra számítottunk, hogy a gyülekezeteket ért támadások után a keresztyének majd félni fognak templomba járni, de nem így lett: még több ember kezdett el járni a gyülekezetekbe – mondta a lelképásztor. – Úgy gondolják, ha ott hálnak meg, az még nagyobb áldás. Ez megint csak megdöbbenetett a muszlim közösséget. Tehát ha a merényletek során szízekat veszünk is, utána ezrek és milliók hallgatják az evangéliumot a Krisztusról szóló tanúságtételnek köszönhetően.”

■ SZEVEYÉNYI JÁNOS

Ajándék Bach zenéjével hirdetni az evangéliumot

Az országban és a régióban is egyedülálló, vadonatúj barokk orgona az „édesgyermek” Bán István orgonaművésznek, a Budavári Evangélikus Egyházközség orgonista-kántorának. A hangszer megszületése hívta életre azt a kulturális egyházzenei ünnepet, amelyet idén ötödik alkalommal, június 10–20. között rendeznek meg a Bécsi kapu téri evangélikus templomban. A fesztivál részleteiről a páratlan hangszer mellett ülve beszélgettünk a művésszel.

– Miként született meg a fesztivál?

– A reformáció indulása ötszázadik évfordulójának ünnepén Magyarország kormánya páratlan nagyvonalúsággal ajándékozta meg egyházközségünket, amikor százszázalékos állami támogatással irányozta elő egy olyan historizáló orgona megépítését, amelyen „J. S. Bach művei a legautentikusabban adhatók elő”. A hangszer koncepcióját magam álmodhattam meg bachi gyökereket alapul véve, majd dr. Kormos Gyula és Homolya Dávid szakértők csiszolták tökéletesre. Álomorgonánkat 415 Hz-en a Pécsi Orgonaépítő Manufaktúra építette meg az 1683–1753 között élt Gottfried Silbermann kései hangszereinek a mintájára. Templomunk legendás orgonistája, szeretett tanárom, Peskó György itt adta elő először hazánkban Johann Sebastian Bach összes orgonaművét, így frappánsan illeszkedett e tradícióba dr. Hafenscher Károly kérése az adományozó, a Reformációi Emlékbizottság részéről: „...lehetővé teszi a lutheránus egyházzene igényes művelését, J. S. Bach műveinek folyamatos programon tartását, örökségének ápolását. A kérés csupán anynyi, hogy a meglévő egyházzenei életet tudatosan és transzparens módon folytassa a gyülekezet.” Örömmel teszünk eleget e csodás kérésnek! Több éve szerveztem már régi zenei fesztiválokat, de 2017-ben a budavári evangélikus templom felemelkedett hazánk kiemelt kulturális és egyházzenei központjai közé. Felelősséget érezve lutheránus zenei kincsünkért, szigorúan autentikus, historikus előadásmódot követve mutatjuk be a legnagyobb mester, Bach remekműveit.

– Mi a sajátos színe a júniusi koncertsorozatnak? Mi a szervező orgonaművész személyes ajánlata?

– Nem ildomos egy művészeti vezetőnek súlyoznia a meginvitált művészek műsorai közt, így személyes kedvencem mind a hat koncert. Legjobban talán az első alkalmat várom pünkösdhétfőn, melyen tízfős kamarakórossal adunk elő motettákat kontinuitással, amelybe a nagyorgona is integrálva van. A különösen finom szóló- és kamarakoncertek mellett csúcspont lesz a bécsi barokk zenekaromat vezényelve kántátákat megszólaltatni. Valódi kedvencem az „újításom”: idén ifjú, tehetséges művészeknek is lehetőséget adok egy ilyen nagy volumenű fesztivál keretén belül a szereplésre.

– Vannak-e visszatérők, akiket Bach zenéje által szólítottak meg?

– Amikor ötödszörré rendezünk meg egy fesztivált, arra már számít a nagyérdemű. Sorozatunk messze túlnötte a gyülekezeti vagy bel-budai érdeklődést, szervesen integrálódott fővárosunk kulturális körforgásába. Az pedig, hogy mindeközben az egyházzenei keresztül hitéletünk is mélyül, Bach felbecsülhetetlen értékű ajándéka az utókornak.

– Hogyan lehetséges, hogy a nívós művészeket felvonultató programsorozat ingyenes?

– Az evangélikus egyház a missziójának tekinti, hogy tágra nyílt kapuin bárki betoppanhasson az Úr házába. Ezt a felelősséget magam is érzem, a budavári gyü-

lekezet is érzi. J. S. Bach mennyei zenéjével hirdetni az evangéliumot számunkra ugyanúgy ajándék, mint a hallgatóságnak. Másrészről ugyanilyen súlyú feladatunk, hogy az egyházzene a magaskultúrában pozicionáljuk neves előadók felvonultatásával, de nem a koncerttermekre jellemző magas jegyárakkal, hogy mindenki számára elérhető legyen. Akik pedig adományaikkal támogatják a koncerteket, szponzoraink felajánlásaival ajándékozunk meg.

– Ez a rengeteg munka, áldozat milyen jutalmat hordoz az ön számára?

– A jutalom a muzsikálás felemelő öröme mellett az, hogy úgy szolgálhatom az Urat Bach zenéjének legmagasabb szintű, autentikus előadásával, hogy ezen keresztül sokaknak felnyithatom a szemét, és szám-talan nyitott szívű emberhez eljuttathatom azt a csodát, melyet a Teremtőtől kaptunk: az egyházzene végtelen varázslatát.

■ S.-K. D.

Nagy öröm a budavári gyülekezet számára, hogy Bán István kántorunk koordinálásával megújult formában folytatódik a budavári orgonazenés estek régi hagyománya. Az új orgona és az ahhoz köthető rendezvények kapcsán reménységünk, hogy a szakmai közönség megszólítása mellett a turizmusban rejlő lehetőségeket is egyre jobban ki tudjuk majd használni. Ennek érdekében folyamatosan keressük a párbeszédet a külföldi és hazai partnerekkel, egyházi, civil és önkormányzati szereplőkkel.

FABINY TAMÁS püspök, a fesztivál védnöke

Villámcsődület és pümkösd csodája

Épp hogy leszálltam a vonatról, vacogva kocogok keresztül a huzatos alujárón, hátha megúszom egy alapos üzleti gyulladás nélkül, de megállít a felcsendülő gyönyörű muzsika. Ott áll teljesen hétköznapi ruhában, minden koncertkellék nélkül pár fiatal, és eszméletlenül jól zenélnek. Ajándék a járókelőknek.

Természetesen rengeteg tehetségtelemmel is találkozom. Kínlódik a szerencsétlen, szagatja a húrokat, erőlködik, de olyan hamis és borzalmas az egész, hogy menekülhetnékem támad. Az is megdöbbenő számomra, ha valaki *playback*ről játszik. (Bár az előadó úgy tesz, mintha zenélne, nem él a produkció: felvételtől szól a muzsika. – A szerk.) Nem biztos, hogy mindenki látja, de nekem zenészként feltűnik, hogy a kezének a mozgása nem egyezik az elhangzó hangokkal. Szépen szól, de nem igaz. Mindkettőt gyorsan otthagynom.

Az igazi zene viszont megállít. Szívom magamba a harmóniát, nem akarom, hogy vége legyen. Részese akarok lenni. Majd meggyógyul a huzatot kapott nyakam, majd jön másik busz a lekéssett helyett. Ilyenkor legszívesebben beállnék közéjük.

A *flashmob* – magyarul: villámcsődület – ennek a meglepetéssel „felturbózott” változata. Többször is belebotlottam már ilyen meglepetéskonzertbe. Az ember-

nek mindig lenne mit csinálni, min agyalni, merre sietni, ezért épp csak a szemem sarkából sandít egy furcsán viselkedő járókelőre az utcán, aki egyszer csak előkap egy hangszert, és elkezd rajta játszani. Biztos koldus vagy részeg vagy utcazenész. Mindegy. A népek továbbcsinálnak ezerfelé. Egy fecske nem csinál nyarat. De akkor valahonnan felbukkan egy újabb különös alak. Rajta sincs öltöny vagy a szerephez illő ruha. Járókelőnek tűnik, mint mi, de már fölsejlik bennünk a gyanú, hogy ők ketten összetartoznak. Az összhang közöttük lelassítja lépteinket. És csak pillanatok kérdése, hogy újabb és újabb „senkikről”

derüljön ki: csodás hangszeresek vagy aranytorkú énekesek. A felcsendülő harmónia megállítja a forgalmat.

Van, aki ilyenkor a telefonja után kapkod, mindent meg akar örökíteni. Más csak áll megbabonázva. Néhányan bekapcsolódnak az énekbe, dúdolják a dalt, az arcukat a napfény felé tartják. Van, aki mosolygós gyanakvással figyel: kiről derül még ki, hogy a titokzatos utcai ajándékozók közé tartozik? És valóban egyre újabbak bukkannak fel a tömegeből.

Megecsent, hogy étteremben voltam véletlen nézője egy *flashmob*nak. Anyuka, a karján kicsinyével, szoprán szóló lett hirtelen, egy takarítórúhás férfit húzott elő. A tálcat hozó fiatal ember szárnyaló hangon énekelt a terem túlsó sarkában mosogató konyhással.

Aki maga is zenél, vagy kórusban énekel, tudja, milyen más úgy fellépni, ha nem áll mellettünk a megszokott közeg, az ugyanazt játszó, éneklő társak. Valami nagy benső biztonság kell ahhoz, hogy ez így megszólaljon. De megszólal. Körülvesz és átél bennünket a megvalósult összhang. Hozzá igazodik a légzésünk, a szívdobogásunk, ott lüktet az ereinkben. Nem tudunk elmenni mellette anélkül, hogy megérintene bennünket.

Átéljük a pümkösd csodáját.

■ FÜLLER TÍMEA

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

Grillezték a püspököket

Egyházi vezetők nemzetközi fóruma

Az északi egyházkerületi nap programjában - május 11-én Cegléden - az egyik szekcióbeszélgetés a Szólj be a püspöknek! címet viselte, a kérdésekre pedig Fabiny Tamás, egyházunk elnök-püspöke, illetve Ingeborg Synøve Midttømme, a Norvég Evangélikus Egyház Mørei Egyházkerületének püspök asszonya válaszolt. A beszélgetés moderátora Fábri György egyházkerületi felügyelő, tolmácsa Pap Kinga Marjatta, a püspöki hivatal tanácsosa volt.

A Magyarországon nagy népszerűségre szert tett *Szólj be a papnak!* kezdeményezés lényege, hogy közösségi helyeken egyházi személyeket lehet őszinte, sőt sokszor kellemetlen kérdésekkel bombázni. E fórumok sorába illeszkedett a ceglédi program, egyúttal ez volt az első nemzetközi alkalom.

„Norvégiában nagy divat a grillezés: ha egy püspököt meghívunk egy alkalomra, lehetséges, hogy húst sütnék a szeretetvendégségen, de van, amikor a püspököt magát is megforgatják a rácson, és égetik a kérdéseikkel” – mondta a norvég püspök asszony a fórum első kérdésére válaszolva, amely azt firtatta, fel van-e vertezve az őt érő kritikus hangokkal szemben. Fabiny Tamás püspök erre ironikusan megjegyezte, hogy őt bizony soha semmilyen támadás, beszólás nem szokta érni, majd kitért arra, hogy felesége és gyermekei mindannyian kritikus olvasói, így már a családi életben hozzászólt a kritikákhoz.

Midttømme ezután elmondta, a férje sosem szokott hozzászólni a prédikációhoz. A családját viszont támadások érték, amikor Norvégiában kérdésként merült fel a homoszexuális megáldása. Mivel ő nem

támogatta ezt, igen erősen kritizálták. Egyebek mellett azért sincs fent a *Facebookon*, mert nem akart a gyűlöletbeszéd célpontja lenni. Hozzá hasonlóan Fabiny Tamás sincsen fent a közösségi portálon, a közösségi médiában való részvételének a hiányát azonban inkább az időhiánnyal indokolta.

A norvég vendéget arról is faggatták, hogy vajon miért távolítják el a skandináv templomokról – a tolerancia jegyében – a keresztek. Válaszként elhangzott: hamis híresztelés a keresztek levétele. Országában egyetlenegyszer fordult elő egy kereszt eltávolításának kezdeményezése. Azért vetődött föl, mert a templom volt az egyetlen lehetséges helyszín egy másik vallás temetési szertartásának a lebonyolítására – végül azonban a helyén maradt a kereszt. „Álhir az, hogy Norvégiában levennénk a keresztek a templomainkról” – tette nyilvánvalóvá a püspöknő.

A migráció témája később is felvetődött, az ezzel kapcsolatos intézkedések, a kulturális különbségek, a keresztény szeretet, a nyitottság, a liberalizmus, a konzervativizmus, a félelmek és az iszlám vallás több kérdésben is terítékre került a beszélgetés során.

Szó volt a norvég egyház és a média viszonyáról is. Megtudhatta a hallgatóság, hogy a norvég egyház hivatalos oldala, valamint az egyházkerületek oldalai azonos rendszerben kommunikálnak, így egymástól gyorsan átvesznek híreket. A közösségi médiát is aktívan használják. Egyházkerületek vidékies jellege miatt rengeteg helyi újság van, amelyek szívesen közölnek egyházi témákat is, pozitív jelleggel. Midttømme püspök asszony szívesen nyilatkozik a médiának, jó kapcsolatot ápol az újságírókkal.

Ezzel szemben a magyarországi tapasztalat az, hogy a sajtó általában csak a nagy ünnepekkor keresi meg az egyházakat, de mélyről jövő érdeklődés, egyházi frazeológiai ismeret nincsen az újságírók részéről. Fabiny Tamás szeretné, ha nem csak protokolláris megszólalásokat kérnének tőle. Sok múlik a sajtóban a címadáson és az íráskor bevezető részén, és ezek sokszor úgy születnek meg, hogy kiforgatják, sarkítják az interjú további részében elhangzottakat – tette hozzá az elnök-püspök.

A norvég, illetve a magyar egyházi helyzettel, a tapasztalható tendenciákkal kapcsolatban is érkezett kérdéscsokor. A norvég püspöknő a válaszában elmondta: Møre igen mély hitű egyházkerület, országos szinten is igen szerencsés helyzetben van, folyamatosan tartani tudják az egyháztagok számát. Ez köszönhető egy 2003-as parlamenti döntésnek is, amely kimondta, hogy vallásos nevelést kell nyújtani a fiataloknak, és azóta állami pénzből finanszírozzák ezt. A tartalom, az, hogy pontosan mit tanítanak, a püspök felelőssége. A problémák inkább a tizennyolc év felettieknél kezdődnek.

„Ehhez képest a magyarországi helyzet igen rossz. Magyarországon már a keresztelés és a konfirmáció között igen sok a veszteség. Ez jó ifjúsági munkával azonban megelőzhető lehetne” – tette hozzá Fabiny Tamás. Elnök-püspökünk a hitoktatásról elmondta: „Nagyon jó, hogy az egyházak előtt megnyílt a hit- és erkölcs-tan oktatásának lehetősége, de a korábbi gyülekezeti oktatáskor a fiatalok sokkal szervezettebben belenőttek a gyülekezet életébe. Sok lelkészt is igen megterhel az oktatás, demoralizáló a kis létszámú csoport. Bár élünk a lehetőséggel, de sokszor kontraproduktivitást érzékelünk.”

A beszélgetés végül azzal zárult, hogy a püspökök máskor is vállalják a hozzájuk intézett, közvetlen és kendőzetlen kérdések megválaszolását.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Minden keresztény elé tükröt tart Isten

Békéscsabán is sikeres volt a kérdezz-felelek

A Déli Evangélikus Egyházkerület május 18-án Békéscsabán tartott családi és missziói napjának délutáni szekcióbeszélgetései között kiugróan nagy érdeklődés övezte a Szólj be a papnak! elnevezésű programot. Kondor Péter házigazda püspöknek, továbbá Seben Glória és Szabó B. András lelkészeknek tehetett fel kérdéseket a kíváncsi hallgatóság.

A rendezvényt az ismert közösségi oldalon, a Facebookon élőben közvetítették, hogy a jelen nem lévők is hallhassák-láthassák a püspök és a lelkészek válaszait.

A markánsan különböző életkorú, hit-tapasztalatú hívek igen sokszínű kérdéseket vetettek fel. Volt például, aki azt firtatta: egy iskolalelkésznek feladata-e, hogy a felekezeti gimnáziumba járó diákokat a lelkesi szolgálat felé tereltesse. Másvalaki azt kérdezte, hogy „korunk rohanó tempójára” mi az egyház válasza.

A legizgalmasabb párbeszéd abban a kérdésben alakult ki, hogy mi a helyes hozzáállás és teendő, ha a keresztény hívőnek valamely társadalmi-közéleti kérdésben az egyházvezetéstől jelentősen eltérő véleménye alakul ki. A Déli Egyházkerület lelkesi vezetője, Kondor Péter a válaszában kifejtette: minden „rázós kérdésben” lényeges annak tisztázása, hogy Isten akaratára szerint buzgókodunk-e a világ vagy az egyház dolgaiban, a véleményünkben Jézus általunk feltételezett véleményét

képviseljük-e. A püspök azt tanácsolta továbbá, hogy a nehéz témákban, mint például a homoszexuálisok házassága, a migráció vagy egyéb időszerű vagy divatos kérdések, érzékenységgel és megértéssel forduljunk az emberek felé, tudva, hogy Jézus közelében mindenkinek helye van.

A közelgő európai parlamenti választásra térve Kondor Péter elmondta: az egyházvezetés kérése, hogy demokratikus jogával élve minden hívő menjen el szavazni, és voksát a keresztény értékeket szem előtt tartva tudja jó szívvel valamely politikai pártra adni. Szabó B. András lelkész ehhez hozzátette, hogy az evangélikus egyházban sokféle válasz elfogadott egy-egy kérdésben, de nem kellene, hogy ez a „se nem meleg, se nem hideg” véleményt jelentse. A hívek küldetése, hogy ki-ki magában érlelje ki a válaszokat a fontos kérdésekre, és szerencsés, ha a gyülekezetekben vannak kisközösségek, például bibliakörök, férfikörök, ahol őszinte párbeszéd alakulhat ki ezekről. Hozzátette: nagy

FOTÓ: GAZSÓ JÁNOS

egyetértésben tudunk tanítani a hitről, a megigazulásról, de a társadalmi kérdések ennek mérlegén már kevésbé lényegesek.

A békéscsabai Nagytemplomban nagy számban helyet foglaló, a Déli Egyházkerület gyülekezeteiből összesereglett hívekből álló közösség soraiból érkező kérdések közül az utolsó az istenkeresés új útjait kutatta. A kérdező azt fejtegette, hogy manapság nehezebb az istenkövetés, bonyolultabbak az igehirdetések üzenetei, sokat adnak, de olykor összezavarják a templomba járókat. Seben Glória lelkésznel ezzel kapcsolatban elmondta: felszabadító érzés tudni, hogy Istennek nem kell megfelelnünk. Szabó B. András szerint pedig bonyolult világunkban nehezebb az istenkeresés, még a lelkészek számára is; kihívást jelent számukra, hogy életszerűvé, maivá tegyék igehirdetéseiket, és ebben a gyülekezet tagjaitól érkező impulzusok nyújtanak gyakran segítséget.

Kondor Péter püspök kifejtette, hogy Isten minden keresztény elé tükröt tart, és vezeti útját. A felmerülő kérdésekre adott válaszok megvívása lendít tovább a hitben, mert abban sosem lehet megállás. Az egyházkerület lelkesi vezetője elmondta, hogy minden lelkész közös élménye, amikor egy-egy hittestvér hitbéli tisztánlátása megszegényíti és tanítja őket magukat is. „Legyen nyitott Bibliánk, nyitott szívünk és fülünk” – tette hozzá.

■ SZEGFŰ KATALIN

FOTÓ: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Kreatív istentiszteletek

Egy németországi gyülekezet gyakorlatai

Minap az egyik budapesti óvodában megkérdezte tőlem egy kislány: „Hogy mondják németül, hogy pogácsa?” Válaszomra, hogy Németországban nem ismerik a pogácsát, együttérzően, a kezemet fogva jegyezte meg: „Németország biztosan egy nagyon szomorú ország.”

A kultúrák kölcsönös megértése sokszor nem egyszerű. Éppen ezért tölt el örömmel, ha németeknek Magyarországról és magyaroknak Németországról me-

A gyülekezet környéke ma már történelmi városrésznek számít, hiszen a lakónegyedek a 18. század végén és a 19. század elején Nürnberg déli város-határainál fekvő zöld területeken felépített nagy ipari komplexumok miatt jöttek létre. Ma ezt a területet nagyjából tizenhétézer ember lakja.

A Szent Márk gyülekezet tagjainak száma az utóbbi években folyamatosan csökken; ez nem utolsósorban a polgári

sokszínű és élő közösség. Különösen izgalmasak az új istentiszteleti formák, mint például a fiatalok istentisztelete. Ebben mára szervesen beépült egy állandó kreatív rész, amelynek az előkészítésébe sok önkéntes fiatalot vonnak be. Például az egyik ilyen istentiszteleten, amely *János evangéliumának* 15. fejezetéről szolt – Jézus az igazi szőlőtő –, a résztvevők egy nagy padlóképet, az oltártól kiindulva, minden színben pompázó és kacskarin-gózó szőlővesszőt festettek meg.

A kreatív istentiszteleti forma lehetőséget teremt arra, hogy a különböző szociális háttérű emberek közösen alkossanak, és ezáltal közös élményekben legyen részük. Ezek az istentiszteleteken olykor a kongói gyülekezet tagjai is jelen vannak, túl saját istentiszteleteiken, amelyeket szintén ezekben a gyülekezeti termekben tartanak.

Az utóbbi években a Szent Márk-templom különleges „szolgálati központtá” vált. Nürnbergben nagy számban élnek Iránból menekült perzsa keresztények. A Szent Márkban ezek az emberek lelki otthonra is találnak, ahol kétnyelvű istentiszteletekkel és felnőttitanórákkal várják őket. Volt már perzsa szeretetvendégség, amelyen az iráni menekültek tradicionális perzsa ételeket főztek a gyülekezet többi tagjának. A személyes kedvencem, amelyet sose fogok elfeledni, a felnőttitanóra csoporttagjaival való közös kirándulás volt Wartburg várába.

A Szent Márk gyülekezetben eltöltött idő számomra legfontosabb üzenete: a gyülekezet a helyiekért van, illetve a helyiek azok, akikből a gyülekezet áll. Így lesz igazzá és élővé a Szent Márk kerek oltárasztalánál elhangzott bibliai ige (Gal 3,28): „*Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok a Krisztus Jézusban.*”

■ JANIK PHILIPSEN

A szerző német egyetemi gyakornok a budapesti Dedák téri evangélikus gyülekezetben

FOTÓ: A NÜRNBERGI SZENT MÁRK GYÜLEKEZET FACEBOOK-OLDALA

sélhetnek. Szeretném megragadni most az alkalmat, és arról a kicsi németországi gyülekezetéről írni, amely életemben oly meghatározó szerepet játszott, és ahol egyetemi tanulmányaim során dolgoztam.

A Szent Márk-templom Nürnberg déli részén, a Gibitzenhof negyedben található, ahol arányosan oszlik el az ipari és a lakóterület. A gyülekezetben körülbelül százötven önkéntes végez szolgálatokat, köztük fiatalok, akik a gyerek- és konfirmanduscsoportokban, valamint istentiszteleteken segítenek. A gyülekezetben Silvia Wagner és Johanna Robledo lelkésznök Mareike Keuchel diakonisszával együtt végzik a szolgálatot.

középosztály elköltözésével és a bevándorlók érkezésével magyarázható. A gyülekezet, amely jelenleg háromezer főt számlál, ezt a változást az ökumené szellemisége és a felekezeti iránti nyitottságban éli meg. Egyre fontosabbá válnak azok az alkalmak, amelyeken a különböző kultúrák és társadalmi rétegek találkozhatnak egymással, a közösség ezzel is állást foglal a negyedben mind erősebben megjelenő nacionalizmussal szemben.

A sokféle kultúra sokféleképpen találkozik Gibitzenhofban. A Szent Márk gyülekezetben nagy erőfeszítéseket tesznek azért, hogy ezekből a találkozásokból valami új és jó szülessen. Az eredmény

Az etikus közgazdaságtan ára és tétje

Unortodoxiáról és hitről dr. Kocziszky György professzorral

Amikor az interjúkészítés szándékával megkerestük, épp külföldön tartózkodott; amikor időt szakított beszélgetésünkre, épp külföldre készült... Dr. Kocziszky György közgazdászprofesszor március 15. alkalmából a Magyar Érdemrend lovagkeresztje (polgári tagozat) kitüntetését vehette át. Az evangélikus szakembert pályájáról, hitéről, erkölcs és közgazdaság viszonyáról kérdeztük.

Zavarba jöhetnénk, ha a Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézete Regionális Gazdaságtan Tanszékének egyetemi tanárát kizárólag a *Wikipédiára* hagyatkozva kellene köszöntenünk közelgő hetvenedik születésnapja alkalmából: ott ugyanis május 7. és június 7. egyaránt szerepel a halk szavú, ám rendkívül szuggesztív előadóként ismert dr. Kocziszky György születési dátumaként... Más források azonban azt is egyöntetűen igazolják, hogy – noha idestova egy éve már ismét szülővárosában, Budapesten lakik – életének fél évszázada a borsodi megyeszékhelyhez köti.

– **Professzor úr, kérjük, segítsen áttekinteni életútját!**

– Felmenőim mind anyai, mind apai ágon evangélikusok voltak. Gyermekként csupán rövid ideig éltem Budapesten, mert családjunkat 1951-ben kitelepítették. Amikor az '56-os forradalom után visszatérhettünk a fővárosba, a Deák téri gyülekezetbe jártunk. Szüleim ugyanis Keken Andrást még segédlelkészsége idejéből ismerték, és kerültek a Keken házaspárral barátságba. Magam is a Deák téren konfirmáltam. 1968-ban a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemre jelentkeztem. Azt gondoltam, hogy ez csak egy rövid kitérő lesz az életemben, ám a gépészmérnöki diploma megszerzése után az egyetemen „ragadtam”, fokról fokra emelkedve az oktatói ranglétrán. Közben megismertem későbbi feleségemet, majd itt születtek gyermekeink, s noha külföldi tanulmányutak hosszabb-rövidebb időre megszakították ittléttemet – lényegében miskolcivá lettem. Az igazat megvallva, kezdetben lazultak kapcsolataim az egyházzal, azután gyermekeim révén tértem vissza. Három-négy évesek lehettek, amikor számukra is lelki táplálékot nyújtó gyülekezetet kerestünk. A Teremtő megadta, hogy megismerhessük az akkor hasonló korú gyerekeket nevelő lelképásztort, Veczán Pált és kedves feleségét. ►

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Azt szokták mondani, hogy az ember érett fővel már nem igazán lelhet új barátokra, én azonban Veczán Paliban felnőttkori baráttra találtam: mély lelki kapcsolat szövődött közöttünk. A gyerekek aztán kirepültek a családi fészekből. Ma már három unokával büszkélkedhetünk.

– **Egy interjúban azzal is büszkélkedett, hogy az unokák is rendszeres templomba járók. Ez még ma is elmondható?**

– Igen! Nagy öröm számomra, hogy fiatal felnőttként keresztkedett és konfirmált menyünk, valamint fiam mennyire fontosnak tartja gyermekeik hitbéli nevelését. Budán laknak, egy református gyülekezetbe járnak.

– **Ön csupán egy félmondattal utalt szakmai karrierjére, de végtére most az egyik legmagasabb állami kitüntetés aporóján beszélgetünk.**

– Hígye el, én nem érzem ezt olyan nagy karriernek. Azt viszont érzem, hogy a Teremtő a tenyerén hordott. 1972-ben végeztem a Nehézipari Műszaki Egyetemen, és egy Békéscsabáról származó tanszékvezetőhöz kerültem. Az Ipargazdaságtan Tanszék vezetője, dr. Susánszky János professzor úr igazi európai volt, nem mellesleg: evangélikus.

Szakmailag támogatott, sokat „csiszolt” rajtam. A szokásos egyetemi pályát futtattam be – lettem tanszékvezető, dékán, rektorhelyettes –, de egészen biz-

házközségben idővel presbiter lettem, és különböző feladatokat vállaltam. Néhai Veczán Pálnak az egyik szívügye volt a miskolci Kossuth Lajos Evangélikus Gim-

A Teremtő „tenyerén hordozásának” bizonyítékeként élem meg, hogy szakmai pályám befejező fázisában immár második ciklusban lehetek tagja a Magyar Nemzeti Bank döntéshozó testületének.

tos, hogy nem jutottam volna el idáig, ha nem következik be a rendszerváltás. Engem ugyan csak egyszer keresett meg „a párt”, de mert ez a megkeresés történetesen egybeesett lányom konfirmációjával, nagyon nem volt kérdésük...

– **Valahol úgy fogalmazott, hogy „a hitet örökségül kaptam”, ámde szávaiból kitűnik, hogy ezt az örökséget immár személyes hitvallásként éli tovább.**

– Szokták mondani, hogy a férfiak többsége valójában szemérmes. A hittel, Krisztussal való kapcsolatomban tekintetében kétségkívül ebbe a kategóriába tartozom. A Diósgyőri Evangélikus Egy-

názium létrehozása, ebben is örömmel segédkeztem, „cserébe” az első igazgatójának, Fellegvári Zoltánnak a személyében ismét egy újabb felnőttkori baráttra találtam. Egy ideig tagja voltam a Magyarországi Evangélikus Egyház gazdasági bizottságának is, a kétlaki életvitel mellett azonban el kellett tudnom engedni ezeket a vállalásokat.

– **Múlt év augusztusa óta professzor úr állandó lakhelye ismét Budapest. Talált-e magának új gyülekezeti közösséget?**

– Feleséggem református, így többnyire vele szoktam templomba menni,

de Pesthidegkúton is van evangélikus gyülekezet, fontolgtatom a megkeresését. Egyébként ösztöndíjként – környezetem legnagyobb megdöbbenésére – az NDK-ban is [Német Demokratikus Köztársaság – a szerk.] jártam templomba. Igaz, a vallásgyakorlason túl ennek oka volt a honvágy is: egy erdélyi szász lány volt a magdeburgi evangélikus lelkész felesége, akivel az istentiszteletek után magyarul tudtam beszélgetni.

– Visszatérve a szakmai pályafutására: ugye nem tévedünk, amikor egyfajta csúcshoz gondoljuk tagságát az összesen kilenc főt számláló Monetáris Tanácsban?

– A Teremtő „tenyerén hordozásának” bizonyítékaként élem meg, hogy szakmai pályám befejező fázisában immár második ciklusban lehetek tagja a Magyar Nemzeti Bank döntéshozó testületének. Ez kétségkívül rendkívül izgalmas szellemi kihívás: frissen tart, hallatlanul gazdag információs anyag birtokában ad új típusú feladatokat. Ettől persze még az *Evangélikus Életet* is rendszeresen olvasom.

– Mi most az Európa Rádió miskolci székházában beszélgetünk, ahol néhány perccel ezelőtt Sike Gábor főszerkesztő készített interjút önrel egy új kötet megjelenése alkalmából. Ez az ön által szerkesztett könyv az *Etikus közgazdaságtan* címet viseli, kiadója pedig a Magyar Nemzeti Bank. Az ellenzéki médiákban mintha nem az etikusságáról híresült volna el a Matolcsy György vezette jegybank...

– Határozottan állítom, hogy megalapozatlanul; a Magyar Nemzeti Bank sokat tett és tesz a közjó érdekében. A közvéleményben a 2008-as pénzügyi válságot követően előítélet alakult ki a bankokkal, a bankárokkal szemben. Ennek oka összetett, jórészt „városi legendákra” épül, másik része pedig a tükörbe nézés hiányából ered: nehéz elismerni, hogy tájékozatlanok voltunk, hogy – egy hitelfelvételnél – magunk is hibáztunk... A Magyar Nemzeti Bank Pénziránytű programja ez utóbbin is változtatni kíván. Nemrég magam is tartottam előadást korosztályom körében a pénzügyekről, előadásom végén többen jöttek oda hozzám azzal, hogy „de jó lett volna ezekről korábban is hallani”. Félreértések elkerülése végett: nem nekem szólt az elismerés, hanem annak a jegybanki szándéknak, amely a pénzügyeket illetően is tájékozottabbá szeretné ten-

ni hazánk polgárait. Társadalmi felelősségvállalási programjai kapcsán sok támadás érte a Magyar Nemzeti Bankot, miközben kulturális kincseket vásárolt, és tett mindannyiunk számára elérhetővé, megtekinthetővé. Például: komoly – mintegy kétszázhusz darabos – érme-gyűjteményt vásárolt meg, és helyeztetett letétbe a Magyar Nemzeti Múzeumnál, értékes festményeket vásárolt meg és adott át a Nemzeti Galériának, illetve a Szépművészeti Múzeumnak. Arisztotelész jut eszembe, aki arra a kérdésre, hogy „mi a jó?”, azt válaszolta, hogy „jó az, ami mindenkinek – azaz a közösségnek – jó”. Szólhatnék a Magyar Nemzeti Bank kiválósági vagy épp könyvkiadási programjáról is, de szükségtelennek tartom védeni a mundér becsületét, mert számomra nem kérdés a közösség érdekében tevékenykedő jegybanki vezetést jó szándéka.

– A magyar pénzügyi vezetés – úgymond – unortodox monetáris politikát folytat...

–...ami semmi mást nem jelent – bocsánat, hogy a szavába vágok –, mint azt, hogy eltér a megszokottól. És ez a következetes – teszem hozzá: etikus – unortodox monetáris politika immár nemzetközi elismertséget vívott ki. Persze nem a spekulánsok körében. De végül észre, napjainkban idehaza is mind kevesebb támadás éri a jegybankot, mert az elmúlt években sikerült az inflációt, a kamatszintet alacsonyan tartani, a vállala-

ti hitelezést kedvező konstrukciók mellett fellendíteni...

– Mondogtják: „Meg is lesz majd ennek az ára.” Professzor úr valóban hisz abban, hogy ebben a romlott, etikátlan világban hosszú távon is sikere lehet az etikus közgazdasági szemléletnek?

– Igen, én bízom benne. A közgazdaságtannak van egy sarkalatos tétele: az egyensúly. Úgymint egyensúly a pénzügyi piacoknak, árupiacoknak, munkaerő-piacoknak... Az egyensúly nyugalmi állapotot jelent. Mi most nyugodtan beszélgetünk ebben a helyiségben, mert bízunk abban, hogy a mennyezete nem fog leszakadni. Miért feltételezzük ezt? Azért, mert sem az építész, sem a kivitelező nem érdekelt abban, hogy itt „egyensúlytalansági állapot” legyen. Nem érdekelt. Mert nem attól lesz munkája és nagyobb haszna, hogy egy-egy épületet két-három havonta újjá kell építenie. Mármost tessék csak belegondolni, mi lenne, ha a pénzügyi piacokon is ilyen nyugalmi állapotok lennének! Megmondom, mi lenne: valakik nem tudnának nyerni! Mert a pénzügyi piacokon azzal tud valaki nyerni – és itt jön képbe az etika –, ha sikerül bevinnie a rendszerbe a mozgást, a bizonytalanságot. A mérnök nem akarja, hogy összeomljon az épület, egy pénzügyi spekuláns számára viszont ebből van a nyereség. Miként könyvünk ajánlójában is olvasható, az etikus közgazdasági szemlélet az értékrend nélküli gazdaságot kívánja reformálni, hogy az valóban a közjót szolgálja.

■ T. PINTÉR KÁROLY

Névjegy. Kocziszky György közgazdász, a Miskolci Egyetem egyetemi tanára. 1972-ben szerzett gépészmérnöki oklevelet a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen, 1984-ben lett a közgazdaság-tudomány kandidátusa, tíz évvel később habilitált. Igazgatóként irányította a Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézetét, vezetője volt a Regionális Gazdaságtan Tanácsnak. Kutatási területe elsősorban az európai integráció gazdaságtana, illetve a regionális gazdaságtan, növekedés- és fejlődésméletek. 2011 áprilisától a Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagja. Közel száz tudományos mű – könyv, könyvfejezet, tanulmány – szerzője. Korábban a diósgyőri, még korábban, illetve jelenleg a budapesti Deák téri evangélikus gyülekezet tagja.

A számok sokkhatása és a szív reménysége

Majdnem tíz évvel ezelőtt történt, hogy frissen ordinált lelkészként életem első lelkészkonferenciáján vettem részt férjemmel. Ismerkedtünk a többi lelkésszel, különböző szolgálati helyzetekkel. Az egyik sokat látott, tapasztalt lelkész mondta el szégyenkezve a kiscsoportos beszélgetés közben, hogy hét éve nem keresztelt. Sem gyermeket, sem felnőttet. Belém égett ez a vallomás. A szégyen és a tehetetlenség szava. Megjelent előttem az elnéptelenedő települések, gyülekezetek mindennapi küzdelme. A krízisek azóta sem fogynak. A terméketlen évek száma még mindig sokkoló.

FOTÓ: DARÓCZI CSABA

Két hónappal ezelőtt kezdődött. Önként vállalva (de szakmai felhatalmazással), sokaktól segítséget kérve elkezdtem felmérni egyházunk gyermek- és ifjúsági szolgálatának mindennapi valóságát. A történetnek nagyon sok tanulsága van, de a kiértékelés ennek az írásnak a kereteit szétfeszítené. Több mint száz gyülekezet hallgatása vajon mit jelent? Közben azonban – ahogy egyre több helyzetbe kezdtem belelátni – mind gyakrabban jutott eszembe az a Balaton-parti szomorú beszélgetés. Aztán olvastam fogyásról, tehetetlenségről, segítségkiáltásról. És mellette láttam az erős gyülekezetek magabiztosságát, amelynek megtapasztalására én is nagyon vágytam szolgálati időm elején.

Persze azóta már tudom: óriási a különbség a más-más helyre került pályakezdő lelkészek tapasztalatai között. Hiszen vannak olyan népegyházi keretekben élő gyülekezeteink, ahol van kit megszólítani, ahol az a probléma, hogy a lelkészek nem

tudnak személyes kapcsolatot teremteni a gyerekekkel, családokkal, mert harmincnál is több gyermek lép az Úr oltárához konfirmáció ünnepén.

De a többség nem ilyen nehézségekkel néz szembe évről évre. A számok reménysége mellett így ott a sokkhatás is. Például a saját történetemé.

Ősz volt. De még jó idő. Nagy lendület, nagy reménység. 2018 októbere. Négy év után felkerestük a potenciális iskolai hittanos és gyülekezeti gyermek-bibliakörös gyerekek szüleit, hogy konfirmációi előkészítőre hívogassuk a fiatalokat. A megszólítottak fele jött el az első alkalomra, és aztán közülük is ketten lemorzsolódtak. Ahogy teltek a hónapok, egyre nyugtalanabb lettem. Mit tudunk valóban átadni a konfirmandusoknak, jó eszközei vagyunk-e a Szentléleknek, és lesz-e folytatás? Kilencéves angyalföldi szolgálatunk alatt kétszer volt konfirmáció eddig, összesen hét gyermeké, ma már egyikük

sem hitét gyakorló tagja gyülekezetünknek. Fáj. Ezért is vártam félelemmel vegyes reménységgel a mostani vasárnapot.

Idén, a húsvét utáni első vasárnap konfirmáció volt a gyülekezetünkben. Nekem az első (a gyermekáldások miatt maradt ki ez a szolgálat eddig az életemből). Tíz évet vártam rá. Hálás vagyok ezekért a gyermekekért! De az istentisztelet után az volt az első torokszorító kérés: „Őket ne vesszítsük el, Uram! Ez nem lehet.”

Április utolsó vasárnapján sok gyülekezetben volt konfirmáció. Szép evangélikus hagyomány ez fehérvasárnapon vagy pünkösdkor. De ezen a reggelen eszembe jutottak azok a lelkészek is, akiknek gyülekezetében sem keresztelő, sem konfirmáció nincs már évek óta. És vannak köztük olyanok, akiknek önhibáján kívül, és mégis végzik hűségesen a szolgálatot – így is. És ott vannak azok a szolgatársak is, akik időről időre átélnek a kezdet szépségét, mely aztán egyben lezárás is lesz, ha nincs folytatás. Mert nincs rá lehetőség, mód, energia vagy belső kényszer. És előttem vannak azok a lelkész testvéreim is, akik mögött kigyózó sorokban vonultak be a konfirmandusok. De nekik sem könnyebb, tudom.

Huszonhárom éve volt. Bár a pillanatra már nem emlékszem. Evangélikus liturgiánk szerint a konfirmációi vizsgán sorban elhangzik a gyermekek neve, amelyet ez a fohász zár: „Adja Isten, hogy az ítélet napján mindezek a nevek felolvastassanak az élet könyvéből!” Megrendítő. Az enyémen is elhangzott. Mi tizenketten voltunk. Tizenkettő, hét vagy harmincnál is több. Mindegy.

Nem a számok számítanak. Hanem az, hogy mi van a szívünkben. A gyermekekében és a miénkben, lelkészekében, akikre ők rá lettek bízva. Jézus látja a mi szívünket – hisszük a Szentírás alapján. A valóság sokkoló tud lenni, de a reménység tud megtartani.

■ GRENDORF-BALOGH MELINDA

A szöveg eredetije a Kötőszó evangélikus blogon jelent meg április 30-án.

Iskolai hittan és konfirmáció

Ahogy lelkészek látják

A kötelezően választható hit- és erkölcsstanoktatás 2013/2014-es tanévi bevezetése után többen vagy kevesebben konfirmálnak, és mi határozza meg leginkább a konfirmandusok számát? Van-e utánpótlás, várható-e, hogy a fiatalabb generációk tagjai is megjelennek a templomba járók között? Hogyan készülnek a konfirmációra, milyen helyi szokások fűződnek az ünnepi alkalomhoz? Összeállításunkban e kérdésekre válaszolnak gyülekezetekben szolgáló evangélikus lelkészek.

Hitbeli ismeretből személyes meggyőződés. Ebben az évben húsz konfirmandusunk van, egyikük felnőtt. Ez tizenegy fővel több, mint tavaly volt. Gyülekezetünk területén egy általános iskola működik, itt a korábbi fakultatív hitoktatást felváltotta a kötelező hittan. Természetesen az iskolai hittan nagyban segítheti a gyermekek hithez kötődő tudását. Így a konfirmációi oktatás már nem az ismeretanyag átadásáról szól, hanem az elmélyítésről. Abban próbálunk segíteni a konfirmandusoknak, hogy személyes meggyőződésüké váljon a hitbeli ismeret. Az „amit hiszek” és az „akiben hiszek” klasszikus megkülönböztetése és egymásra épülése számomra fontos teológiai szempont.

Mi a hagyományos *Konfirmációi kátét* használjuk, mivel nincs már elérhető forgalomban, kinyomtatott változatban, illetve az internetes megosztás segítségével használjuk. Én alapvetően a beszélgetős órák híve vagyok. A klasszikus káté is egy-

szerre épít a kérdezés és a forrásra figyelés kultúrájára. Én ezen a nyomvonalon haladok. A vizsga mindig szóbeli, annak felmutatása, hogy honnal indultunk, és hova érkeztünk meg.

Nálunk pünkösdkor van a konfirmáció, és a gyülekezetünk „ruhatárában” vannak fehér köpenyek, ezeket használjuk a konfirmációi istentiszteleten.

Ebben az évben eddig egy felnőtt jelentkezett keresztre és konfirmációra. Az idei konfirmáció érdekessége az lesz, hogy őt a pünkösöd előtti szombaton keresztelemelem meg, és másnap együtt konfirmál a fiatalokkal. Ezenkívül a gyermekek között van egy leány, aki még szintén nincs megkeresztelve, így az ő keresztségével indul majd a konfirmációi istentisztelet. Az elmúlt időben évente egy-két felnőttkeresztelés volt gyülekezetünkben.

LABORCZI GÉZA

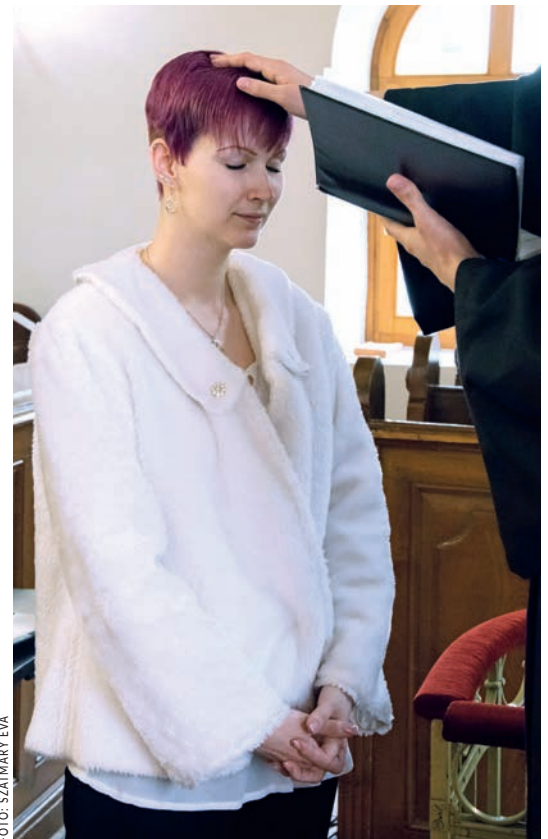
(Nyíregyháza-Kertvárosi Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyházközség)

Saját kátéból. A szívem közepe a konfirmáció. Abból, amikor én tizenkét évesen konfirmáltam, sajnos szinte semmire nem emlékszem. Amikor lelkész lettem, megfogadtam, hogy igyekszem a gyerekek számára minden tekintetben emlékeztetessé tenni ezt a szép alkalmat. De mivel tudom ezt elérni? Sokat vagyunk együtt, így általában jó közösség alakul ki. Kizárólag nyolcadik osztályosokat konfirmálunk, és már hetedik osztályban tanítjuk őket. Igyekszünk sok közösségi, akár „ottalvós” alkalmat szervezni. Több mint harminc esztendeje öt évente visszahívjuk a jubiláló konfirmandusokat, így azok is találkozhatnak újra és újra, akik nem egy településen élnek. Nagyon odafigyelünk arra is, hogy maga a konfirmációs istentisztelet is emlékeztető legyen. Idén kilenc konfirmandusunk volt – négy lány és öt fiú –, öt környező település iskolájába járnak, így kifejezetten nehéz volt összehozni a konfirmációs órát. Tavaly csak négyen voltak. Az utóbbi négy évben fogyatkoztak csak meg ennyire, általában kilenc-tizenkettő között szokott lenni a létszám.

Jövőre is csak négyen lesznek. A kötelező hit- és erkölcsstan a konfirmációra jelentkezésben nem hozott változást. Itt, Bobán előtte is megkonfirmáltak minden megkeresztelt gyereket, és ez most is így van. ▶

FOTÓ A NYÍREGYHÁZA-KERTVÁROSI GYÜLEKEZET ARCHIVUMÁBÓL

FOTÓ: SZATMÁRY ÉVA

A konfirmációra való felkészülés két évig tart. Káté formában tanulnak, de saját szavaikkal mondják el a válaszokat. Idekerülésemkor összeállítottam egy saját kátét, amelyet egészen három évvel ezelőttig tanítottam. Akkor azonban rá kellett jönnöm, hogy egyszerűsíteni kell a tananyagot, mert képtelenek megtanulni. Ami tízhúsz éve még játszva elsajátítható volt, az most már nem megy. Mindig ösztöngöm a gyerekeket, hogy a saját szavaikkal fogalmazzák meg a válaszokat a kérdésekre. Kevés kivétellel sikerül is. A „nagybetűs” vizsga szóbeli, de „magunk között” gyakran kérdezem ki őket írásban.

A kilencszázas esztendőök húszas éveitől a vizsga Exaudi vasárnapján a főistentisztelet keretében, a konfirmációs istentisztelet pedig pünkösdhétfőn szokott lenni. A pártállam idején, mivel pünkösdhétfő nem volt ünnep, ez pünkösdvasárnapra változott, de amióta pünkösdhétfő újra ünnep, azóta ismét ezen a napon tartjuk az istentiszteletet. Körülbelül két évvel ezelőtt a vizsga átkerült az Exaudi vasárnap előtti szombatra, és mondhatom, családi körbe, mert a gyerekeket zavarta a „nagy” gyülekezet, és jóformán nem szólaltak meg, ezért a presbitérium úgy döntött, hogy családiás legyen a vizsga, ahol formaruhában konfirmálnak a fiatalok.

Szinte minden évben van egy-két felnőttkeresztelő is, esetenként több. Ők olyan családok, amelyek beköltöznek a faluba. Idén virágvasárnap konfirmáltam egy fiatal édesanyját, és kereszteltem három kislányát. Nagyon szép ünnep volt.

ROSTÁNÉ PIRI MAGDA
(Bobai Evangélikus Egyházközség)

Káté nélkül, sok játékkal. A konfirmációs képzés nálunk két tanév, ősszel elkezdjük, és két tanév után pünkösdkor van konfirmáció. A tavalyin tizennyolcan voltak, idén épp új csoport indult, szintén tizennyolc résztvevővel. Előtte két dupla éven át tizenkét fős volt a két csoport, korábban valamivel kisebb, de elég változó a létszám.

A hit- és erkölcsstan szerintem nem hozott változást. Ez idáig egyetlen olyan konfirmandus sem volt, akit az iskolában ismertünk meg, és a hitoktatást követően eljött volna konfirmáldokni, pedig hívogatjuk őket. A növekvő létszám inkább abból fakad, hogy öt-hét évvel ezelőtt rengeteg ovis és kisiskolás gyülekezeti hittanosa volt, és ők most érnek konfirmandussá. A hit- és erkölcsstan következtében viszont leapadt a hatalmas ovis-kisiskolás csoport.

FOTÓ: MIHÁLY SZABOLCS

A felkészüléshez a *Tanuló közösségben* című könyvet [*Tanuló közösségben – A konfirmációs oktatás kézikönyve, Luther Kiadó, 2008 – A szerk.]* használok. Az ebben szereplő témákat vesszük végig nagy alaposággal, sok játékkal, beszélgetéssel. Kiegészítjük a reformáció, a templom, az énekeskönyv témákkal. A *Tízparancsolatot*, a szeretetparancsot, a missziói parancsot mindenki megtanulja, és néhány általános összefoglaló kérdést – például a szentségekről – bárkinek feltehetek a vizsgán. Ezenfelül saját témát választanak a tanultak közül, és abból felelnek. Kátét nem tanulunk.

A vizsga szombat délután van, pünkösdvasárnap pedig az ünnepi úrvacsorás istentisztelet. Külön erre varratott, bokáig érő fehér ruhát viselnek. Felnőttkonfirmáció két-három volt ebben a tanévben, ez átlagos számnak tekinthető. Ezt sokszor húsvéthajnalban tartjuk. Tíz éve én viszem a konfirmációt Budahegyvidéken, és nagyon szeretem, sok energiát fektetek bele.

KECZKÓ SZILVIA
(Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség)

Inkább beszámoló. Nálunk idén hat konfirmandus van, tizenkét évesek. Tavaly ugyanennyien voltak, a korábbi években többen, és már tudjuk, hogy jövőre is többen lesznek. 2020-ban tíz-tizenkét gyerekekkel tervezzük. A vizsga nálunk külön zajlik, inkább beszámolónak nevezem, beszélgetésből, rejtvénymegoldás átbeszéléséből áll.

Május közepén volt a konfirmáció, a konfirmandusok fehér ruhát, albát viseltek. Ez ügyben megoszlik a vélemény, mert van, aki szereti, van, aki nagyon nem. Felnőtt konfirmandusaink is vannak, velük őstől a három lelkész közösen foglalkozik majd.

BLÁZY ÁRPÁDNÉ
(Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség)

Szabad beszélgetés a legfontosabb témákról. Idén tizenegy fiatal készül a konfirmációra. Velük lesz egy fiatal felnőtt tizenkettediként. Tavaly egy kis létszámú csoport konfirmálkozott. Néhányan az idei jelentkezők közül is kor szerint bekerülhettek volna a tavaly induló csoportba. A változó létszámban az is szerepet játszik, hogy két megszólított fiatal a jövőre induló csoportot tartotta kedvezőbbnek a nyolcadik osztályos felvételijük miatt.

A kötelező hit- és erkölcsstan kismértékben hozott változást, bár továbbra is nagyobb szerepe van a testvérek és a barátok vonzerejének. A fasori konfirmandus fiatalok némelyike a gimnáziumi kapcsolópont miatt választja gyülekezetünket, jellemzően azok, akiknek nincsenek élő kapcsolatai felmenőik egykori anyagyülekezetével. Olyan is előfordul, hogy valaki a konfirmációra jelentkezés idején dönt arról is, hogy megkeresztelkedjen.

A konfirmációs felkészítő foglalkozások szeptember végétől pünkösdig tartanak. Idén először döntöttünk úgy, hogy a heti

FOTÓ: KÖRMEI JÁNOS

rendszeres másfél órás alkalmak helyett havonta kétszer egy egész délutánt töltünk együtt, ami négyórás foglalkozást jelent. Ez segít abban, hogy a közösség-építést és a személyes bevonódást segítő feladatok, helyzetgyakorlatok is bekerüljenek a tananyagba.

Írásos dolgozatban kérjük számon a legalapvetőbb tudást, ennek sikeressége feltétele a szóbeli vizsgára bocsátásnak.

tagjaként gyakorolta gyermekként a hitét, majd felnőtt fejjel döntött az áttérés és a konfirmáció mellett. Ezt minden esetben csak alapos indokolás mellett, rendszeres istentiszteletre járás, azaz megérlelt döntés meghozatala esetén támogatjuk szívesen.

ARADI GYÖRGY
(Budapest-Fasori Evangélikus
Egyházközség)

A konfirmáció pünkösdkor szokott lenni, és ebben az évben is erre készülünk. Ezt megelőzően május 16-án Súrra utaztunk a konfirmáció előtti közös lelki felkészülésre.

Kötelező viseletünk a hófehér alba, és ettől sem a gyermekek, sem a szülők nem riadnak vissza, ezt használjuk. Idén lesz felnőttkonfirmációnk is, folyamatban van két felnőtt felkészítése is.

KLIMENTNÉ FERENCZY ANDREA
(Esztergomi Evangélikus Egyházközség)

Egymástól kérdezhettek. Idén hat konfirmandusom volt – három fiú és három lány –, eggyel több, mint tavaly. A kötelező hit- és erkölcsstan szerintem ebben nem adott többet, mert itt még tradicionálisan nagy ünnep a konfirmáció.

Ők a következőképpen vizsgáltak: az első részben saját szavaikkal bemutatták az általuk kidolgozott tételüket. Ez mintegy három-négy percet vett igénybe. A témát maguk dolgozták ki, a tudnivalókat internetről, könyvekből összeszedve, természetesen általam ellenőrizve, hogy minden fontos információ megvan-e. Kis professzorok lettek a *Miatyánkból*, az *Apostoli hitvallásból*, egyházi ünnepekből, a *Tízparancsolatból*, a Bibliából, Lutherből, a reformációból, a keresztség és az úrvacsora szentségéből. Láthatóan nagyon ügyesen felkészültek. A második részben a konfirmandusok kérdezhettek egymástól, és ezt igencsak élvezték. Természetesen igyekeztek a legegyszerűbb kérdéseket választani, és jó volt látni, hogy mindenki tudta a megfelelő választ. Utána én tettem fel még tíz-tizenkét kérdést, nyilván azokat, amelyek az eddig elhangzottakhoz hiányoztak. ▶

FOTÓ: RUFF ISTVÁN

Jellemző, hogy a gyerekek kötött szövegeket nehezebben adnak vissza szóban. Ha a legfontosabb témák között eligazodva a lelkület és az egyéni érzékenység is érdekes, úgy a kérdésekről szívesebben fejtik ki a véleményüket. Így a szóbeli vizsga sokkal inkább szabad beszélgetés a legfontosabb témákról. A tananyagban az elmúlt évek során helyet kapott nálunk a svéd evangélikus háttérből elterjedt Élet gyöngyei karkötő használata is. [Az említett gyöngyfüzér Martin Lönnebo svéd evangélikus püspöknek a keresztény hit vonatkozásában sokrétű jelentéstartalmat hordozó „találmánya”. – A szerk.]

A Fasorban évek óta pünkösd ünnepéhez kapcsolódik a konfirmáció. Az azt megelőző szombaton tartjuk a vizsgabeszélgetést a gyülekezeti teremben, ahol csoportfoglalkozások is folytak. Néhány éve már az egységes fehér ruha viselését ajánljuk és kérjük, így az ünnepi megjelenés nem jelent felesleges anyagi terhet a szülőknek.

A felnőtt konfirmandusok várható száma idén három-négy fő. Egyikőjüket húsvéthajnali liturgia keretében kereszteltük meg, ekkor volt a konfirmációja is. Van, aki úgy készül a konfirmációra, hogy keresztsége is összekapcsolódik hitvallástételével. Van, aki más keresztény felekezet

Nem voltunk még ennyien. Idén tizenegy konfirmandusunk van, nem is tudom, volt-e Esztergomban valaha is ennyi. A kötelező hit- és erkölcsoktatás miatt érezhetően szorosabb a kapcsolat a gyermekekkel, családokkal. Egyéni válaszadásra bátorítom őket a feleletkor, de kidolgozott témák is vannak, amelyekhez az idén szeretnénk vetített képes előadást tartani, azaz a témához kapcsolódó képeket, szimbólumokat is kivetíteni a számukra.

FOTÓ: KLIMENTNÉ FERENCZY A. ANDREA

FOTÓ: NYITRAI VIKTÓRIA

Érdekes tapasztalatom, hogy a legkésőbb felkészült fiúcska volt a legbátrabb a jelentkezéseknél. A „legokosabb” pedig néha csak bátortalanul nézett rám. Minden kérdésnél azt díjaztam legjobban, amikor saját szavaikkal fogalmazták meg a válszókat.

Idén április 28-án, fehérvasárnap tartottuk a konfirmációt, és nálunk nem kötelező a fehér ruha. A szülői értekezleten megbeszélték a dolgot, és igazán szépen, elegánsan öltöztek fel a fiatalok.

Tavaly két „csoport” felnőtt konfirmandusom volt, két-három felnőtt, akik közül kereszteltem is. Nagyon szerettem tanítani őket, akadt fiatalabb, aki esküvő miatt jött, más keresztszülő szeretett volna lenni. A finn káté alapján beszélgettünk, nyolc-tíz alkalommal. Idén még nincs felnőtt konfirmandusom.

IHÁSZ BEATRIX
(Beledi Evangélikus Egyházközség)

Jelenettel is készülnek. A cinkotai gyülekezetben évente általában hét-tíz konfirmandus szokott lenni. Néha előfordul felnőttkonfirmáció is, az elmúlt években mindig volt legalább egy. Idén csupán négyen konfirmáltak, mert az eredeti csoportból többen már idősebbek voltak, és az előző csapattal konfirmálódtak. Egyikük „visszatért” a katolikus egyházhoz – óvodás korától hozzánk járt –, másvalaki pedig édesanyjával együtt három évvel ezelőtt, tízévesen szén-monoxid-mérgezés áldozata lett. Úgyhogy idén ez volt a szomorú aktualitás.

A kötelező hit- és erkölcsstan hatására minden csoportban van olyan, aki ennek révén kapcsolódott be a közösségünkbe, illetve versmondás, hittanverseny, jelenetekben szereplés, gyermekalkalmakon való részvétel, egyebek által.

Amikor megjelent a *Tanuló közösségben* című könyv, gyanakvóan lapozgattam: mi lesz, ha ilyen lazán vesszük az oktatást? Közben öcsémmel sokat beszélgettünk arról, hogy Ausztriában már rég nem „oktatásról” van szó, hanem „integrálásról”. S rájöttem: amióta kötelező hittan van, elvileg már szert tettek a fiatalok olyan ismeretekre, amelyek megalapozzák a döntésüket. Ezért jó, hogy a törvény szerint két év áll rendelkezésre a felkészítéshez. Az első évet „felzárkóztatásra” szoktam felhasználni – bibliismeret, egyháztörténet –, a második évet pedig a *Tanuló közösségben* szerint tartom. Sokat beszélgetünk, játszunk, éneklünk és eszünk együtt. Vannak kirándulásaink, fagyizások, gyülekezeti bulik, sőt gyülekezeti szolgálatok, úgymint felolvasás az istentiszteleten, kertrendezés, egyebek.

A konfirmációi vizsgát beszámolóknak nevezzük – tudatosan kerüljük a vizsga szót. Három témakörből készülnek fel a fiatalok: Biblia, egyháztörténet, dogmatika. Ők választanak a tanult anyagból tételt. Az egyháztörténeti anyagot én állítottam össze tizenhat A/5-ös oldalon. A dogmatikai tételek a *Konfirmációi káté* alapján készültek el, nagyrészt dr. Agod Anett megfogalmazásában, szintén tizenhat oldalon; ő ezt akkor írta meg, amikor nálunk volt

hatodéves. Ehhez kapcsolódik még a memoriterek ismerete.

A beszámoló úgy zajlik, hogy a „konfirmációi vizsga” liturgiájába illesztve mondják el a konfirmandusok előbb a bibliai, majd az egyháztörténeti tételeiket. Ezt követi egy ének, majd az a jelenet, amelyet a konfirmandustáborban állítunk össze. Általában a csapatnak van egy saját éneke, a jelenet során ezt is elénekeljük. A jelenet célja, hogy megfogalmazzák, mit jelent számukra, hogy most egy evangélikus keresztyén közösségbe kapcsolódnak be. Elvileg tehát nincs magolás. Van lehetőség arra, hogy a konfirmandusok saját szavaikkal mondják el a tételeiket. Nincs írásbeli vizsga.

A konfirmáció hagyományos időpontja fehérvasárnap, és eddig még mindig meg tudtuk beszélni, milyen ruha legyen a lányokon, mi a fiúkon. A fehér ruhát maguk a lányok is szívesen veszik fel. Ügyesek, mert úgy alakítják ki, hogy később is tudják különböző kombinációkban viselni. A fiúk szigorúan öltönyben, fehér ingben vannak, és nyakkendőt kötnek. Ez a konfirmációi istentiszteletre vonatkozik. A beszámolón – én azt szoktam mondani – olyan ruha legyen rajtuk, amelyben szívesen eljönnek templomba. Még nem kellett szégyenkezni miattuk.

A felnőttkonfirmáció területén nem látok tendenciát. Általában esküvő vagy keresztszülőség vállalása előtt kéri az „elmaradt” konfirmációt.

VEŐ ISTVÁN
(Cinkotai Evangélikus Egyházközség)

Közösségépítés és gyülekezetismeret.

Idén Sopronban harminchét konfirmandus van; az utóbbi években harminc-negyven mindig volt. Az egyik sajátosság nálunk, hogy van német nyelvű csoport és magyar nyelvű is; aktívan kétnyelvű a gyülekezet, ez ebben is meglátszik.

A kötelező hit- és erkölcsstan hatása nálunk talán kevésbé jelenik meg. A konfirmandusaink fele-kétharmada általában a város két olyan evangélikus iskolájából jön, ahol ez a korosztály tanul, a többiek pedig a város többi iskolájából érkeznek.

A konfirmáció nem annyira a tanulásról, mint a közösségépítésről és a gyülekezetismeretről szól. Az egyéves felkészülés a német és a magyar csoportban is erre fut ki. Nagy hangsúlyt kap a felkészülésben a hagyományos tavaszi révfülöpi hosszú hétvége, a konfirmandustábor. A felkészülés és a vizsga is két csoportban – né-

met, magyar – zajlik, de a tábor és a konfirmációi istentisztelet közös részvétellel, hiszen a cél a gyülekezet ifjúsági csoportjaiba való beérkezés. Az egész éves felkészülést lezáró vizsga formája évről évre változik. Idén a német csoport egy istentisztelet liturgiai szolgálatával és egy ott előadott színdarabbal vizsgázott. A magyar csoport tagjai rövid filmeket készítenek a gyülekezetéről, majd játékos vetélkedővel adnak számot az elmúlt évről.

Az utóbbi időben pünkösdvasárnap tartjuk a konfirmációt, idén is így lesz. A konfirmációi istentiszteleten a lányok fehér ruhában, a fiúk fehér ingben, sötét öltönyben vannak, ez saját ruhájuk, nincs külön konfirmandusruha.

Minden évben vannak felnőtt konfirmálók is a gyülekezetben, de ők egyéni felkészülés végén és nem a fiatalok konfirmációjakor kapják a megerősítést. Sokan érdeklődnek a városban hangsúlyos evangélikus jelenlét következtében, vonzó a gyülekezet szép tradíciójának és friss jelenének az együttes hatása.

A soproni gyülekezetben van egy nagyon aktív ificsoport, a csütörtöki és a pénteki ifiórákon kívül rengetegszer szerepelnek a gyülekezeti életben saját alkalmakkal és a közösség felé való szolgálattal, istentiszteleti felolvasásokkal, zenélésekkel, színdarabokkal, valamint rendszeresen találkoznak a német és a finn testvérgyülekezeteinkkel. Sokan vannak, bármikor megszólíthatók, és mindig nagy szeretettel vállalják a feladatokat, mert a konfirmációi órákon keresztül megszerették a gyülekezetet.

Tehát a közösségépítési munka hozzá a gyümölcsöket, számosan még évekkal a konfirmáció után is abszolút jelen vannak

FOTÓ: KÓCZÁN KRISZTIÁN

a gyülekezetben. És nemcsak olyanok, akik már kicsi koruktól a családjukkal együtt ezt szokták meg, hanem többen éppen a konfirmációval kerültek ennek a közelébe. Ez is jellemezi gyülekezetünk életét, és ezért is nagyon fontos a konfirmáció.

PELIKÁN ANDRÁS

(Soproni Evangélikus Egyházközség)

Az iskolai hittan hatása. Óbudán május 26-án volt a konfirmáció. Idén nyolc fiatal tett bizonyosságot, tavaly hét. A hit- és erkölcsoktatás bevezetése óta évente van nálunk konfirmáció. A gyerekek fele pedig épp az iskolai oktatásnak köszönhető. Előtte két-három évente tartottunk csak konfirmációt. Lehet, furcsán hangzik, de a fehér ruha függ a fiúk magasságától. Idén azt használjuk, mert passzol, és a gyerekek nem érezhetik magukat kellemetlenül benne.

Felnőttkonfirmáció évente egy-kettő van a gyülekezetünkben. Nagy áldásnak

tartom a felkészítésüket. Az éves konfirmáció időpontja mindig a felkészítés szintjétől függ. Az oktatás havonta egy hétvégén folyik. Az anyag egyéni, de a vizsga hagyományos, szóbeli.

JAKAB BÉLA

(Óbudai Evangélikus Egyházközség)

Érettebb fiatalokkal. Idén hatvanöt konfirmandusunk volt, tavaly hatvanegy. Változást nálunk valójában az hozott, hogy tizenkettőről tizennégyre emeltük a konfirmációi életkort. Ez elég jelentős létszámcsökkenéssel járt, viszont jóval érettebbek lettek a gyerekek, sokkal inkább meg lehet beszélni velük az anyagot, és kevésbé bifláznak. Nem bántuk meg a váltást. A vizsga írásban történik. Előtte elvisszük őket egy hétvégés konfirmandustáborba, idén Bonyhádra utaztunk, korábban Fótra.

A konfirmáció mindig a húsvéthoz kötődik. Most fehérvasárnap volt, vagyis ez az ősi hagyományos időpontja az ünnepnek Kiskőrösön. Már vagy húsz éve egyforma fehér ruhát kapnak mind a fiúk, mind a lányok. A lányok hajába kis virág kerül. A finn testvérgyülekezetünkből kapunk egy öltözetet, azt másoltuk le.

Felnőttkonfirmáció minden évben van, több is, de ez nem kötődik a hagyományos konfirmációhoz, mert ezek a megkeresztelkedő felnőttek általában az esküvő révén kerülnek kapcsolatba a gyülekezettel. Így őket felkészítésük után megkereszteljük, és ezt egybekötjük a konfirmációval.

LUPTÁK GYÖRGY

(Kiskőrösi Evangélikus Egyházközség)

■ Összeállította:

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

KÉZDI BEÁTA

FOTÓ: RUBOS ZOLTÁN

Elhivatottságot nem árulnak a boltban

Kreatív igehirdetésről, nyelvhasználatról, családról kérdeztük Balicza Iván lelkészt

Változó világunkban a kommunikációs tér is átalakul, és ez az igehirdetőktől is újításokat követel. Ezt felismerve Balicza Iván nyugalmazott budavári evangélikus lelkész a műfajnak és a különböző korosztályoknak is megfelelően igyekezett lefordítani Isten üzenetét, hogy maradandó élmény legyen az adott hallgatóság számára. Frissen megjelent, Isten mémjei – Újszerű igehirdetések című, különleges, kreatív prédikációit tartalmazó kötetéről, a lelkészeket érő kihívásokról és a családi háttér fontosságáról is beszélgettünk.

– **Isten mémjei** – olvashatjuk a borítón a kötet címét. Igen modern szóhasználat. Miért esett erre a választása?

– Nagyon sokat gondolkoztam a címen. A *kreatív* szó motoszkált bennem, hiszen a megjelent igehirdetések tényleg ebbe a kategóriába esnek. Aztán eszembe jutott, hogy „mém”. A mém alapján véve olyan jelenség, ami – az interneten – a figyelem megragadásáról szól, önmagát terjeszti és generálja. Egy lelkésznek mindig örömteli visszajelzéseket hallani, főleg az iskolai igehirdetések után a diákoktól. Évekkel később jegyesoktatáson találkoztam egy volt diákkal, aki még akkor is felemlégette, milyen maradandó emléket hagyott benne, amikor Ronaldomezben mentem fel a szószékre, vagy cipőt cseréltem az egyik diákkal és az igazgatóval. Akkor láttam, hogy ezek szerint ez megragad, terjed, hasonlóan a mémhez.

– **Mindig kreatívnak lenni egyúttal igen kimerítő is.**

– Természetesen *mindig* nem is lehet kreatív az ember. Jamie Oliver nagy sztár, de nem gondolnám, hogy mindig szuper ételeket főz. Amikor annak idején a teológiára jártam, a gyakorlati teológiai professzorunk azt tanította nekünk: amelyik igehirdetést nem lehet kétszer elmondani, azt egyszer sem lett volna szabad. Az évek során magam arra jutottam, végső soron meg kell küzdeni azért, hogy az igehirdetés jó legyen. Volt, hogy egy vagy két hetet is készültem egy prédi-

kációra. Munkaigényes egy ilyen jellegű szöveget elkészíteni. Ezért is remélem, hogy idősebb és fiatalabb lelkészcollégák is forgatják majd ezt a kötetet, és ihletet tudnak belőle meríteni.

– **Mitől újszerű egy igehirdetés?**

– Egyrészt a szemléltetőeszközöktől, másrészt a hangvételtől. Arra mindig különösen ügyeltem, hogy ne legyen az igehirdéseimben egyházi sablonszóhasználat, vagyis – ahogy mondani szo-

Amikor annak idején a teológiára jártam, a gyakorlati teológiai professzorunk azt tanította nekünk: amelyik igehirdetést nem lehet kétszer elmondani, azt egyszer sem lett volna szabad.

kás – ne azon a bizonyos kánaáni nyelven fogalmazzak, hanem a main. Legyen a prédikációban mindig valami szemléltetés – lehet ez akár egy vicc is, ami nagyon odaillik.

– **Ez azt is jelenti, hogy fel kellene frissíteni a nyelvhasználatunkat?**

– Mindenképpen. De ez nem olyan fáradságos dolog, és néha nem is tudatos, mert ha az ember kellőképpen nyitott, kulturált, olvas, interneten tájékozódik, akkor ez a nyelv magától ráragad. A hallgatóság számára érthetetlen kifejezéseket pedig mindig le kell fordítani mai nyelvre. Egy példa: ha azt mondom

egy igehirdetésben, hogy megigazulás, azt valószínűleg a hallgatók egy része nem érti. De ha azt mondom, hogy Isten igaznak fogad el minket, vagy Isten igaznak talál bennünket, az máris érthető. Tényleg apró dolog ez, azonban éppen ez a feladatunk, teológusoknak, igehirdetőknél: hogy megtaláljuk egy-egy bibliai, teológiai kifejezésnek a mai vetületét. Hogy érthetővé tegyük.

– **A kötetben megjelenik például a televíziós igehirdetés is mint műfaj.**

– Ezek azért kerültek bele, mert nagyon szerettem őket. A televíziós igehirdetés az áhítatnak egy egészen sajátos fajtája, hiszen nagyon röviden kell elmondani azt, ami fontos. Ezekben a háromperces, féloldalas kis áhítatokban több munka volt, mint egy harmincperces igehirdetésben, hiszen itt minden szó-

nak helye és súlya van. Azt is figyelembe kell venni ilyenkor, hogy más a közönség. A templomba mindenki azért megy, hogy igét hallgasson, a tévét viszont reggel sokan csak háttérként kapcsolják be, és talán fél füllel figyelnek rá. Az igehirdetőnek azt kell elérnie ilyenkor, hogy akár-hogyan gondolkozik is a néző, kapja fel a fejét, és figyeljen oda legalább három percen keresztül.

– **Látni valóan sok energiára és kreativitásra van szüksége egy lelkésznek. Mostanában rengeteg szó esik egyházi körökben a kiégésről. Mit gondolsz, mit lehet tenni ez ellen?**

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Én is látom a témával kapcsolatos panaszokat és megjegyzéseket. Minden ítélettől mentesen azt mondanám, hogy a kiégésnek az a legfőbb oka, hogy kevés az elhivatottság a lelkészek egy részében. Ha teljesítendő munkának, foglalkozásnak tekintem, hogy lelkész vagyok, az egy idő után összetöri az embert. A magam részéről viszont én mindig élveztem. A készülést is, az ifjúsági órákat, a jegyesoktatást, az idősek bibliaóráját is – mindig megtaláltam bennük azt az élvezetet, ami inspirált, feldobott, és utána nem éreztem, hogy elfáradtam. Másfajta, jóleső fáradtságot tapasztaltam, ami örömmel tölti el az embert, mert azt csinálta, amit szeret. Úgy érzem, ez valahogy hiányzik. Persze nem tudom, hogy mi ennek a megoldása, mert elhivatottságot sem a boltban nem lehet venni, sem erőfeszítéssel kimunkálni nem lehet. Természetesen az is igaz, hogy könnyebb dolga van annak, aki nem egyedül szolgál, és meg tudja oldani a helyettesítéseket. Viszont az egylelkészes gyülekezetekben is ki lehetne találni egy rendszert. Nyugdíjasként én is szoktam helyettesíteni, viszont közel sem annyit, amennyi lehetőségem lenne a segítségnyújtásra. Egyébként nagyon jónak tartom azt a német kezdeményezést, hogy lelkészek gyülekezetet cserélnek egy-két hétre, azzal a kikötéssel, hogy csak az ígértetés szolgáltatását látják el, vagy szükség esetén

a temetést is. Új környezet, és lehetőség a pihenésre.

– **A családja hogyan tudta támogatni a szolgálatban?**

– Rendkívül sok segítséget nyújtott. A lelkészeknek a házasság nagyon fontos dolog, mert abban a hivatásban, amit kaptak, a családjának is osztoznia kell, vagy minimum megérteni, mivel jár a lelkészi hivatás. A legtöbb lelkészházasságot az teszi tönkre, ha a házastárs érzékelteti a lelkésszel, hogy elhanyagolja, nincsen vele eleget, vagy nem tud annyit segíteni, amennyit a házastárs elvárna. Egy lelkésznek nagyon meg kell gondolnia, hogy kívül köti össze az életét.

– **Ezt el szokták mondani a fiataloknak?**

– Nekünk régen elmondták. Az is egyfajta elvárás volt annak idején, hogy evangélikus, de legalábbis protestáns házastársa legyen a lelkésznek. Ez önmagában azonban nem jelent semmit. Egy evangélikus lelkésznek legyen hívő házastársa, aki azt mondja, hogy ő is szeretne hozzájárulni az evangélium terjedéséhez azzal, hogy támogatja a társát, és nem kritizálja. Úgy gondolom, hogy tényleg valós probléma a leterheltség, a kiégés, de lehet kezelni, még hozzá közősen, a családban.

– **Az ön gyerekei hogyan viszonyultak a hivatásához?**

– Egyrészt természetesnek vették, másrészt öntudatosan is képviselték. Ha szóba került esetleg az osztálytársak között, akkor ők törekedtek arra, hogy megmutassák a hit értelmét. Igazi nagy örömmnek, még lelkészi pályám sikereinél is nagyobb teljesítménynek tartom, hogy mind az öt gyermekünk ma is bibliaolvasó, hitben járó keresztény, akik képviselik ezt a világot. Úgy gondolom, hogy ez a világi evangelizálás lényege: a keresztény ember merje felvállalni azt, hogy ő hívő. Az evangélium is így terjedt a kezdet kezdetén, az emberek felfigyeltek egymás hitére, és kérdeztek róla. Azt gondolom, ez az, ami ma nagyon hiányzik a keresztény emberekből. Ha a lelkészekre azt mondtam az előbb, hogy hiányzik az elhivatottság, akkor ez ugyanígy érvényes a hívekre is.

– **Vajon miért hiányzik ez belőlünk? Elkényelmesedtünk?**

– A szekularizáció, de a kényelem miatt is. Nem vállalunk fel konfliktusokat, vitahelyzeteket. Az emberekben hamis szégyenérzet alakult ki – nem beszélünk a hitünkről. Manapság a személyes belső élményeinkről, pláne az istenhitünkről beszélni majdnem olyan, mintha a szexuális életünkről számolnánk be. Idegennek semmi köze hozzá. Pedig a hit messze nem magánügy!

■ HARMATI DÓRA

Isten a hétköznapokban

Igehirdetés-kötet derűs sorokkal

A léleképítő irodalom remek alkotása a budavári szolgálatából néhány évvel ezelőtt nyugdíjba vonult evangélikus lelkész, Balicza Iván második igehirdetés-kötete, amelyet Isten mémjei címmel jelentetett meg a Luther Kiadó. Az Újszerű igehirdetések alcímet viselő könyv hosszú időre odakéredzkedik majd az éjjeliszekrényünkre: nem átfutásra, nem egy esős napon elolvasásra való a százhetven oldal.

Gondolkodásunkat megragadó, sokáig emlékezetes írásokat – mint mondja, ezekre is ráillik a mém szó, innen a cím – válogatott össze a szerző. Gazdag kincsesár ez a kollekció, akár elődje, az *Isten koordinátái*. Négy fejezete írójának a sokszínű szolgálatát mutatja: gyülekezeti igehirdetések, iskolai áhítatok, konfirmációi prédikációk, televíziós áhítatok sorakoznak benne. A kötetet az egykori budavári szószéktárs-szolgálat, Hafenscher Károly ajánlja testvéri szavakkal. „Evangélium friss körettel tálalva” – szól az ajánló címe.

E sorok írója, aki segédlelkészként tanulhatta a hivatást kettejüktől, saját tapasztalatból állíthatja: bárhonnan merítsünk Balicza Iván igehirdetői életművéből, az élő víz ugyanolyan tisztán és igazán szólal meg mindenütt. Átélt, megküzdött sorok ezek. Egy olyan ember igehirdetései, akinek a Biblia napi olvasmánya, de figyeli a minket körülvevő világot is, és lépést tart vele. Reflektál, szembesít, tanít. Ott mutatja meg az evangéliumi szó erejét, ahol vagyunk: a zajos, néha zűrös, eligazításért kiáltó mindennapokban.

Mit tanulhatunk Balicza Ivántól?

Istenszeretetet. Mindig Jézusra figyel. Minden igehirdetése az evangéliumból fakad, és annak Urára mutat. Nem verset elemez, novellát, festményt magyaráz, könnyed sztorit idéz; nem irodalmi műveltségét, közéleti, társadalmi jártasságát fitogtatja – noha ezeknek mind birtokában van. Eszközeivel úgy él, ahogy Mesterétől tanulta: az illusztráció rögzít egy bölcsességet, tanítást, egy életet útbá igazító mondatot. De nem az eszköz a cél, hanem az, hogy helyreökkenjen, helyére kattanjon az, amit érteni vélünk, de még nem a miénk; amit kapiskálunk, de még nem fénylik fel előttünk.

Balicza Iván ennek igazi mestere, és ezen talentumát mértékkel és stílusérzékkel használja háromperces tévés vagy húszperces templomi igehirdetéseiben. Nem „áll oda” az ige elé, Jézus elé, hogy elmondhassa saját tanítását. Úgy tud Bibliát magyarázni, hogy egyrészt az olvasó kedvet kap fellapozni a saját Szentírását; másrészt úgy, hogy nem takarja el a ragyogó fény forrását, Krisztust, hanem tanúságot tesz arról, hogy ő is ennek a forrásnak a fényénél melegszik. Örömhíre, hogy mindannyiunk számára van hely az Atyánál. Nem lehetünk annyira bűnösök, hogy ne álljon készen számunkra a Golgotán szerzett bűnbocsánat! Élővé, érthetővé és személyessé teszi az igehirdető az aktuális bibliai szakaszt. Minduntalan rácsodálkozunk: „Jé, hát ez is benne van ebben az igében?” Benne, s a szerző azért tudja elmondani, mert ő maga belőle él. Ilyen egyszerű, ilyen bonyolult, ilyen áldott szolgálat ez, amelyre a nyugalmazott lelkész talentumot kapott.

Tanulunk a kötetből emberszeretetet is – Balicza Iván szereti hallgatóságát! Legyenek akár vakációra váró kisdíjak, kritikus kamaszok, Tamás-misés gondolkodó egyetemisták, útkereső felnőttek, hű templomlátogatók, akár évente egyszer betévedők, ökumenikus imaheti „vendégihívek” vagy a tévé képernyője előtt ülő polgárok. Szereti az embert megszólítani, mert hivatását komolyan veszi: küldött, aki jó hírt ad át. Hiteles, amit mond, mert mélységeket megjárt ember, aki minden gödörből az Emberfiához kiáltva tud kilábalni. Fáradhatatlan tanúja annak, hogy Isten útján vannak nehézségek, de ezen az úton Krisztus az útítárs.

Hogyan lehet derűvel, humorral, nagyvonalúsággal megélni keresztény hitünket? Nevetni, feloldódni, észrevenni Isten

Balicza Iván: Isten mémjei. Újszerű igehirdetések. Luther Kiadó, Budapest, 2019. Ára 1750 forint.

örömeinek, derűjének számtalan megnyilatkozását? Bizony ennek is nagy tanítója e kötet és szerzője. Szögezzük le: a nagybetűs Lényegét – Jézus Krisztus evangéliumát – tekintve kompromisszumot nem ismerve mondja el, hogyan élhetünk gyümölcsöző keresztény életet. Nem rest vices (műanyag polip) vagy komoly (ágyúgolyóinga, egérfogó) kellékeket felhasználni, Jézusról mint Facebook-ismerősről vagy a templomban megcsörrenő mobilról beszélni.

A bűnös emberért keresztthalált szenvedett Krisztusról úgy tesz bizonyágot, hogy nem mulasztja el tudtul adni: öröme, szeretetre, szárnyalásra vagyunk teremtve. A börtönkápolna szentelésén nyitott ajtókról beszél, az iskolai áhítat közben mobiltelefonálást imitál, mi több, hívást fogad a szószéken. Megmutatja a minket hívó Isten fáradhatatlan, kereső szeretetét, „Istent a hétköznapokban”.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Éteri hangok és slágeropera a VeszprémFesten

Caro Emerald és Katie Melua pop- és dzsesszénekesei mellett a UB40 featuring Ali & Astro reggae-zenekar is fellép az idei VeszprémFesten. Az operarajongóknak is kedvez majd a zenei fesztivál, amelynek helyszíneire július 10-től 13-ig várják az érdeklődőket. A nagyszínpad ez alkalommal is a különleges hangulatú História kertben kap helyet.

A nyitónapon színpadra lépő egyedi hangú és stílusú holland énekesnő, Caro Emerald első, *Deleted Scenes From The Cutting Room Floor* című lemeze 2010-ben a holland eladási lista élére került, és hat hét alatt platinalemezzé lett. Pozícióját harminc héten át őrizte, megdöntve ezzel Michael Jackson *Thriller* című albumának rekordját Hollandiában. Az egyedi hangú énekesnő az aktuális műsorával viszonyul első lemezének világához, amelynek anyagát a negyvenes-ötvenes évek zenéi és filmjei ihlették: a ballroom jazz, a tangó és a groovin' jazz izgalmas keveréke.

A második napon Verdi *Rigolettója* lesz látható Medveczky Ádám karmester vezényletével, aki a művet tökéletes operának nevezte, slágerré nemesült dalokkal. A fesztivál első tíz évében mindig volt opera-előadás, és a műfaj kedvelőinek öröme négy év szünet után tavaly ismét remek operagálát rendeztek a nagyszínpadon. A *Rigoletto* koncertváltozata tizennégy éve is nagy sikert aratott a VeszprémFesten. A címszerepet az elmúlt évtizedek egyik leghíresebb Rigolettója, az olasz bariton Paolo Gavanelli alakítja, valamint az Olaszországban élő, cseh származású koloratúrszoprán, Zuzana Markovát és az amerikai tenort, René Barberát is hallhatja a közönség. Közreműködik a Magyar Állami Operaház ének- és zenekara.

A fesztivál harmadik napján a brit UB40 együttes alapító tagjait, Ali Campbellt és Astrót üdvözölhetik a fesztiválra látogatók. A zenekar alapításának és egyben saját pályafutásuknak a negyvenedik évfordulóját ünneplik a 2018-2019-es turnéjukkal. A nyolc zenész által alkotott reggae-zenekarból Ali Campbell énekes és Mickey Virtue billentyűs 2008-ban távozott, és 2013-ban követte őket az énekes-trombitás Astro. Ali Campbell, Mickey Virtue és Astro 2014-ben álltak

össze azért, hogy megőrizzék és továbbvigyék a UB40 szellemi örökségét. Legújabb, 2018-as, *The Real Labour of Love* című lemezük második helyen végzett az Egyesült Királyság albumlistáján, a Billboard reggae-albumlistáján pedig az első helyre került. Veszprémben a UB40 featuring Ali & Astro nevű formációval lépnek fel.

A koncert negyedik napján Katie Melua (*képünkön*) áll színpadra. A grúz származású brit énekesnő 2014-ben már járt a VeszprémFesten. Több mint tizenkétmillió eladott album és harminckét platinalemezzel birtokosaként az éteri hangú Katie Melua a pályafutásának legsikeresebb dalait adja elő a fesztiválon.

A nagyszínpad produkciói mellett július 5 és 14. között a Rozé, Rizling & Jazz Napok kínálatát is élvezhetik a fesztiválmezőre látogatók. Harminc koncert és harminc borászat várja az érdeklődőket a VeszprémFest ingyenes kísérőrendezvényén. A közönség hazai fellépőket köszönhet majd, közöttük számos helyi és környékbeli előadót.

A rendezvény nyitónapján a Soul & Emotion, a Szűcs Gabi Stereo Swing és a Biga Acoustic Live zenél. Másnap a Lilienn & Kónyai Tibor Quartet, Gereben Zita és Ruby Harlem szórakoztatja az érdeklődőket. Július 7-én Kazai Ági & Stefan Uhrinak, a Náray Erika Quintet és a Farkas Gábor Band áll a zeneszeretők elé.

Az Intermezzo, a Gáspár Szilvi Jazz Band és a Bin-Jip nevű formáció július 8-án lép színpadra, másnap pedig a Sofi & The Funktazi, Király Martina és a The Bluesberry Band ad koncertet.

A Búzás Banda, a Bagóczy Livia & Oláh Krisztián Quintet és a Tóth Vera

Quartet július 10-én zenél. Másnap a Quiet Chords, a Ti+Mi, valamint Tim Lothar and The Mojo muzsikáját lehet meghallgatni.

A latin zenét játszó Gyöngyhalász együttes, Szőke Nikoletta és Roby Lakatos július 12-én zenél a közönségnek. A Time Out Duo, a Soul Surge és a Jumping Matt & His Combo nevű formáció másnap lesz hallható. A fesztivál zárónapján a Swingswing, a SoLaTi Music és Malek Andrea koncertezik.

A Rozé, Rizling & Jazz Napokon a balatoni borregió pincészeiteinek borait lehet megkóstolni az Óváros téren. A borászatok mellett pedig teret kapnak a helybéli őstermelők készítményei és kézműves ételek is.

■ EVÉLET-INFÓ

Diósgyőri evangélikusok Angster-orgonája

Az Angster József és Fia Orgona- és Harmóniumgyár neve sokak számára ismerős lehet, hiszen számos evangélikus templomban szólal meg ma is a legendás pécsi gyárban készült hangszer. Nagyszámú orgonarajz maradt fenn abban a gyár működési idejét szinte teljesen lefedő iratanyagban, amely a Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltárának egyik leglátványosabb és értékes irategyüttese. Közülük izelítőként a diósgyőri evangélikus templom számára épített hangszer tervét mutatjuk be.

Angster József 1834. július 7-én született a Baranya vármegyei Kácsfaluban (ma Jagodnjak, Horvátország). Inaséveit Eszéken töltötte Haim József asztalos céhmesternél, majd három év után, 1853 pünkösdjén felszabadult e „modern rabszolgaságból”. Néhány héttel később kilépett mesterétől, és kiváltotta a vándorkönyvét. Egy rövidebb magyarországi, majd közel tízéves európai vándorút következett életében. Megfordult Bécsben, Drezdában, Lipcsében, Kölnben, azután Párizsba ment, ahol az Aristide Cavallé-Coll-féle orgonaépítő cégnél helyezkedett el. Részt vett többek között a párizsi Notre-Dame-székesegyház és a Szentháromság- (Sainte-Trinité-) templom orgonáinak készítésében.

A család és a gyár

A honvágytól gyötört, immáron képzett orgonaépítő hazájában kívánta kamatoztatni a tudását. Az első orgonamegrendelés Pécsre szólította: őt bízták meg a zsinagóga orgonájának megépítésével, azzal a feltétellel, hogy letelepszik a városban. E kérésnek eleget téve 1867-ben céget alapított Pécssett, és bérelt műhelyében megkezdte tevékenységét. Az elkészült első műve, az Op. 1. orgona remekmű lett, az addig ismeretlen Angster József hirtelen elismert mesterré lépett elő.

A cég többszöri költözés után a József utca 30. szám alatti telken találta meg végleges telephelyét, majd a Mária utca 35. szám alatti ingatlant is megszerezve létrehozta a többemeletes épülettel is rendelkező gyárat a pécsi belváros északi részén.

Angster mester 1871-ben megnősült. Feleségétől, Rapp Teréztől kilenc gyermeke született, akik közül végül csak ha-

tan – négy leány és két fiú – élte meg a felnőttkort. A hangszerkészítő életét a mélyen gyökerező vallásos elhivatottság járta át, míg munkásságát Istennek való szolgálatként élte meg. Az egyház iránti

elkötelezettségéért és orgonaépítő tevékenységéért 1918-ban, halála előtt XV. Benedek pápától megkapta a Nagy Szent Gergely-rend lovagkeresztje kitüntetését. 1918. június 9-én hunyt el Pécssett.

A századforduló után fiai, Emil és Oszkár fokozatosan vették át idősödő apjuktól a cég irányítását, majd 1941-től immár unokái, József és Imre folytatták e munkát a trianoni Magyarországon. A gyár végnapjai az 1949. december 28-i államosítással kezdődtek, majd a cég nevének elvételével (az új név: Pécsi Hangszer- és Asztalosárugyár) és az üzem termelési

szerkezetének átalakításával (koporsó- és egyéb asztalosáru-gyártás felfuttatása) zárult.

A több mint nyolcvan éven át Pécssett működő Angster orgonaépítő család mind a dolgozók, mind az innen kikerült orgonák számát tekintve (több mint ezerháromszáz orgona, ebből száztizennégy az evangélikus, háromszáztizennégy a református, három az unitárius egyház számára készült) a legnagyobb magyarországi orgonaüzemet hozta létre és irányította. A cég felemelkedése, majd szárnyalása a számtalan

újításnak és fejlesztésnek, az alapos és jó minőségű munkavégzésnek volt köszönhető, ezáltal az európai élvonalba került a vállalat.

Orgona kétezer koronáért

Miután a Hegyaljai Egyházmegyéhez tartozó Diósgyőr evangélikus gyülekezete 1886. augusztus 2-án Miskolcra leválva önálló lett, új templom, parókia és iskola építését határozták el, azonban a templom építésére csak 1897-ben írtak ki pályázatot.

A diósgyőri ágostai hitvallású evangélikus egyházközség nevében Nemes Károly lelkész és Konczwald Sámuel egyházi gondnok 1902. augusztus 9-én kötött szerződést a pécsi Angster József és Fia Orgona- és Harmóniumgyárral. Az orgona szállítási határidejét október 15-ében határozták meg, így a hangszer a november 9-i szentelésen már ünnepélyesen megszólalhatott. Ára összesen kétezer korona volt, azonban nyolcszáz korona kifizetésére egy év haladékot kapott a gyülekezet. Az egymanuális, hatregiszteres, háromszázhuszonegy sípot tartalmazó orgonára a cég öt év jótállást vállalt.

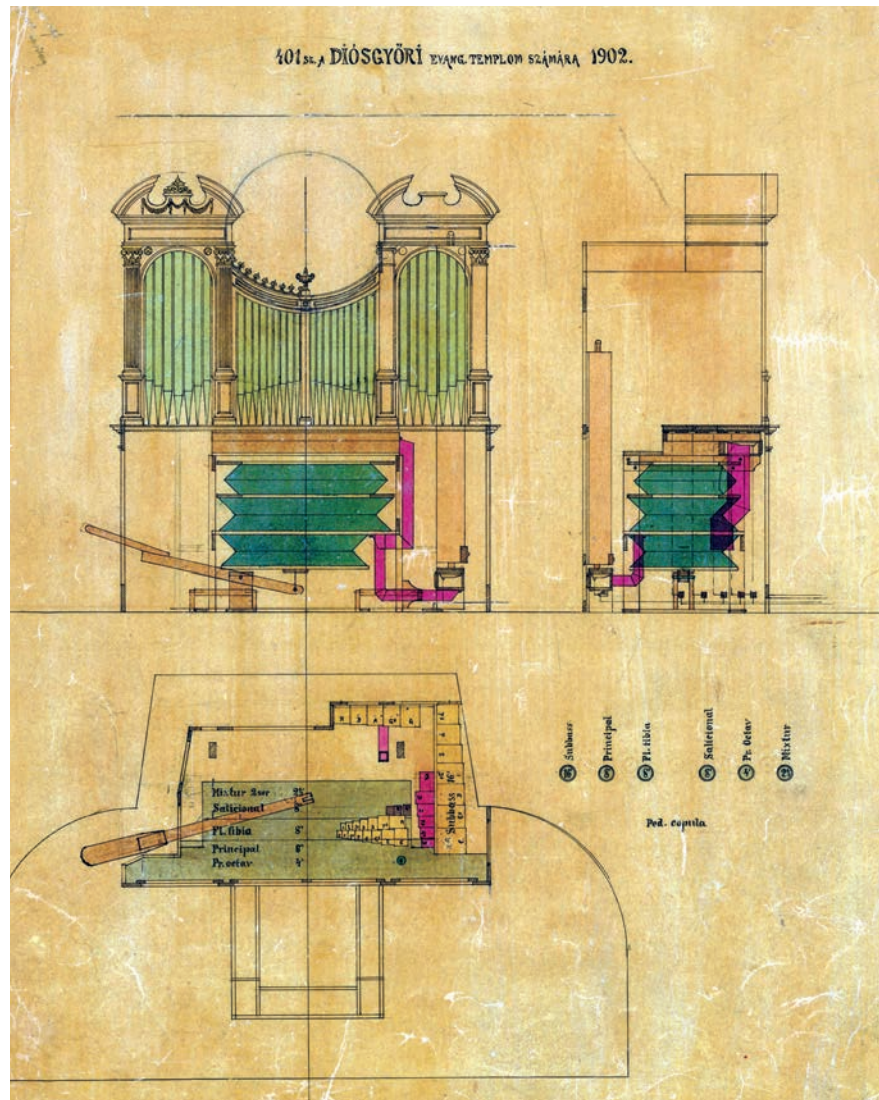
Az orgona szerződése és tervrajza – sok más hangszer tervével együtt – a Baranya Megyei Levéltárban tekinthető meg.

Angster-irategyüttes a levéltárban

Az Angster József és Fia Orgona- és Harmóniumgyár több mint tíz irat-folyóméternyi anyaga több részre tagolódik. Elkülöníthetők az orgona- és harmóniumügyek, a pénzügyi iratok, illetve az egyéb dokumentumok. Az orgonaügyek tárgy szerint további négy nagyobb csoportot képeznek: levelezések, szerződések, tervrajzok és egyéb iratok. Aki a téma iránt érdeklődve kutatásra vállalkozik, számos értékes irattal találkozhat, amelyek még most is sok új információt tartogatnak.

Az orgonaügyeken belül ugyan nincsenek elkülönítve a különböző felekezetek orgonái, azonban a levéltár már meglévő és jelenleg is készülő segédletei könnyedén kereshetővé teszik az iratokat felekezetek szerint is. Az eligazodást segíti, hogy a szerződések és a tervrajzok az úgynevezett opusszám szerinti, a levelezés pedig települések szerinti rendszert alkot.

Az alapos kutatáshoz elengedhetetlen, hogy ne egyetlen iratképző és ne egyetlen

gyűjtemény anyagát tanulmányozza az, aki akár az Angster család, akár a gyár vagy egyetlen konkrét gyülekezet orgonájának történetét kívánja megismerni. A gyár és a család történetéről további információkat kaphatunk egyéb közigazgatási, illetve egyesületi iratokból. Ha egy konkrét templomi orgona történetét kívánjuk megismerni, érdemes az adott római katolikus plébánia „háztörténetét” (*historia*

domus), az egyházlátogatási jegyzőkönyveket (*canonica visitatio* – a római katolikus, a református és az evangélikus egyházban egyaránt keletkeztek ilyen iratok), illetve az egyházmegyei/presbitériumi közgyűlési jegyzőkönyveket (a református és az evangélikus egyházait) is átvizsgálni.

2017-ben napvilágot látott Angster József naplója is, amelyet olvasva nyomon követhetjük az orgonaépítő dinasztia alapítója életének legfontosabb eseményeit, hazai és külföldi tanulmányútjait, élményeit, családjá történetét és a kor társadalmi életének nagyobb eseményeit is (Angster József: *Életrajzom – Egy XIX. századi orgonaépítő naplója*, közreadta Hajdók Judit, Rózsavölgyi és Társa, Budapest, 2017).

(A cikkben felhasznált források – HU MNL BaML XI.6. – a Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltárában található.)

■ TÖRÖK GÁBOR

A szerző a Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltárának munkatársa

Számos tanulmány, könyv foglalkozott már a gyár és a család történetével.

- Horváth Csilla: *Adatok az Angster orgona- és harmóniumgyár történetéhez*. In: *A Janus Pannonius Múzeum évkönyve XVII–XVIII.* (1972–1973); 1975.
- Szigeti Kilián: *Régi magyar orgonák – Pécs*; 1979.
- Fonay Zsuzsa: *Az Angster orgonagyár ötven éve (1867–1917)*. In: *Baranyai helytörténetírás – A Baranya Megyei Levéltár évkönyve*; 1979.
- Angster József: *Angster – A pécsi orgonagyár és a család története*; 1993.
- Szirtes Gábor: *Pécsi panteon – Portrét a millennium korából*; 2005.
- Angster József: *Az Angster család és az Angster orgonagyár történetéből*. In: Szirtes Gábor – Vargha Dezső (szerk.): *Angstertől Zsolnayig – Ipartörténeti tanulmányok*; 2007.

„Minden születés által több leszek magam is”

Személyes hangon a dúla szolgálatáról

A magyartanári pályával felhagyva lett szüléskísérő Kucséberné Farkas Mirtill. Mit jelent dúlának lenni? Hogyan segít a szülés-születés pillanataiban? Milyen nehézségekkel kell szembenéznie az esetenként félreismeret hivatást illetően? A kétgyermekes édesanyával a születés hete program-sorozat egyik eseményén a gyerekszívajtól hangos Zuglói Babahordozó Klubban beszélgettünk.

– A dúla görög eredetű szó, segítő női társat jelent. Lelki támaszt, bizalom-, önbizalom- és erőforrást a szülés sodró folyamában-folyamatában. A témáról tartott előadását nem tárgyilagos ismertetéssel, hanem nagyon személyes felütéssel kezdte, és ezáltal érezhetően megnyerte a közönséget, gyakorló és leendő édesanyákat. Az egyikük azt mondta, útravalónak legszívesebben önt venné magával a rendezvényről.

– Ahhoz, hogy el tudjam mondani, át tudjam adni, mi a dúláság, és én miben tudok segíteni a gyermeket tervező vagy váró párnak, bizonyos tévhitek eloszlatása mellett fontos, hogy a személyiséget is megláttassam. A magam történetét és annak fájdalmasabb epizódjait én szükségyszerűségnek érzem az életemben;

azért történtek úgy a dolgok, ahogy, hogy most itt lehessenek. És sokszor épp az elmésítés által jövök rá olyan apró részletekre, amelyek a saját gyermekeimmel való kapcsolatomban megértésében és az önmagam megismerésében segítenek. A mi családjunkban – annak ellenére, hogy csak nők vettek körül – a nőiség témája valahogy háttérbe szorult. Ez is vezethetett oda, hogy felkészületlenül lettem anya, és nem úgy indult a közös életünk családtként, ahogy azt egykor elképzeltem. Az élet visszaadta nekem a lehetőséget, hogy felülírjam ezt a nem túl sikeres mintát: két lányom született. Hiszem, hogy fontos az örökség, hogy mit adunk tovább a gyerekeinknek, emellett látom és érzem azt, hogy ha valamiben felnövünk, ahhoz képest változtatni kemény munka.

– Minden család más, máshogy hisz, és másféle támogatásra van szüksége. Honnan merít a „támasztóasszony”, mi tartja meg őt magát a nehéz pillanatokban?

– Minden egyes kapcsolat kibontakozása csoda és kihívás is számomra. Minden családtól tanulok valami újat. Volt olyan felkérésem, melynél azt éreztem, nagyon távol áll a komfortzónámtól, mégis, a bizalmi viszony kiépülése során megszűnt az idegenségérzet. Minden egyes szülés és születés által több leszek magam is, ha tudom, hogy jól tudtam ott lenni. A szülés-születés pillanatai tiszta jelenléteket követelnek. Ahogy az egyik édesanya megfogalmazta, nem számít semmi, hogy nappal van vagy éjszaka, csak az számít, hogy zajlik. Ez az élmény semmivel nem összehasonlítható. A szülőszobában nincs szerepjátszás. Ott minden karakter sokkal letisztultabb, sokkal inkább önmaga. Az első kísérésemre a templomból mentem, a legutóbbira épp a virágvasárnapi miséről. Akkor is azt kértem, amit máskor is sokszor, hogy csak jól tudjak segíteni, úgy, ahogy arra ennek a családnak szüksége van. És ekkor jött egy olyan megérzés, amely kulcsfontosságú volt a további kísérés történetében. A kérés megfogalmazása után belém költözött egy olyan gondolat, hogy nekem oda kell mennem a kismamához, akinél már második napja jelentkeztek az erős jóslófájások, de a vajúdás nem akart elkezdődni. Ez az esti, hétórás misén történt. Nyolckor már engedtem a készítésnek, és felhívtam őt, majd – dúlai türelem ide vagy oda – közöltem, hogy én bizony odamennék hozzá, csak hangolódni. Ahogy letettük a telefont, a kismama megbizonyosodott róla, hogy most már valóban indul a szülés. Rövidesen már a kórházban voltunk, és mondanom sem kell, hogy aznap már nem aludtunk. [Nevet.] Mindig megdöbbenek, hogy mekkora lélektani jelentősége van a jelenlétemnek vagy akár a hívásomnak.

– Nagy bátorságnak tűnik személyes impulzusok hatására pályát módosítani, megfordulni és egy társadalmilag még a tanárságnál is kevésbé elismert, sőt sokszor félreismert hivatást választani, főleg vállalkozást építeni erre.

– Erős és határozott készletet érzem arra, hogy elinduljak ezen az úton. Nem mondom, hogy nincsenek hegyek és völgyek, de még a hivatásom megélésének lelkes szakaszában járok, és sok bátorító visszajelzést kapok. A hivatásom sajátja a kiszámíthatatlanság, hiszen nem tudhatom sem a napot, sem az órát [lásd Mt 25,13]. Ezért voltaképp mindig készen kell állnom. Van egy alapnapirendem, amely egy csapásra felborul, ha érkezik egy hívás, és utána az aktuális dolgaimat nagyon gyorsan le kell tennem, és úgy kell megérkezni a szüléshez, hogy magam mögött hagyok mindent. Ehhez kell egy biztos bázis, amely nekem a férjem és az édesanyám, nélkülük nem tudnám ezt a tevékenységet végezni.

– Mennyiben tekinti feminista kérdésnek a szülést és a születést?

– Nem szeretem a címkézést. Miért volna feminizmus, ha csak azt szeretnénk, hogy a szülés a lehető legtermészetesebb úton történjen? Valamilyen formában a legtöbben kénytelenek szembesülni a magyarországi szülészeti helyzettel, és akkor már egyértelmű lesz számukra, hogy korántsem csak a feminizmus kérdéséről van szó. Nem is beszélve arról, hogy egy apának is

ugyanúgy fontos a gyermeke születése és a párja szülése, mint az anyának és a babának. Nagyon szép felismerések és meghatározó pillanatok kötődnek számomra az apai szülésélményekhez. Volt olyan apuka, aki komoly érzelmi megindulással juttatta kifejezésre a háláját második gyermeke születése után. El sem tudta képzelni, hogy ilyen is lehet egy szülés, nagyon boldog volt, hogy megtapasztalhatta. Ezért fontos hangsúlyozni, hogy a szülés nemcsak a nőkről, az anyákról, hanem emberekről szól: nőkről, férfiakról és gyerekekről; az egész társadalomról.

– Néhány éve tapasztalható a traumák kibeszélésére, a szülésebek feltárására és gyógyítására fókuszáló irányvonal. Önkéntes segítők, aktivisták, önismereti csoportok, rengeteg újságcikk, felvonulások, petíciók foglalkoznak a témával. Ön dúlaként hogyan vélekedik erről?

– Minden tiszteletem az aktivistáké, a minisztérium kapuján kopogtatóké, a hangot adóké, de én alkatilag nem vagyok ilyen, nem ebben vagyok jó. Természetesen követem az eseményeket, és hálás vagyok azoknak, akik kiállnak és felszólalnak a közös ügyünkért, magam is megfordulok ilyen rendezvényeken. Amit azonban én ebben a folyamatban elsősorban képviselni próbálok, az, hogy magával az attitűdünkkel is munkálói vagyunk egy olyan változásnak, mely mindenkinek csak jót hozhat. Így a másik oldalon állókban is nagyobb lesz a hajlandóság a kompromisszumra. Még akkor is próbálok ezt képviselni, amikor azt érzem a szülőszobában, hogy nem vagyok épp szívesen látott személy. Ilyenkor mindig arra gondolok, és azt próbálok kifejezésre juttatni, hogy én itt csapatba jöttem dolgozni. Dúlaként hiszek abban, hogy a nők igényeinek komolyanvétele az, ami majd megváltoztatja a régi, rossz berögződéseket. Ha egyre többen merik elmondani, mit szeretnének, egyre többen kezdeményeznek párbeszédet az orvosokkal, annak hatása lesz. Ez az attitűd vezethet majd oda, hogy a kőbe vésett, olykor elavult kórházi protokollok felülíródnak.

■ KINYIK ANITA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Útkeresés és önkritikus derűvel

Hogyan renováljuk az élő köveket?

Az amerikai katolikus szerzők, Michael White és Tom Corcoran Újraépítve című kötetének alcímei sokat elárulnak arról, miben szeretnének segíteni az olvasóknak: Ébresszük fel a hívőket; Érjük el az elvesztetteket; Legyen fontos az Egyház. Timothy Michael Dolan New York-i érsek ajánlásának egy mondata is eligazít: „Aki szereti a plébániáját, feltétlenül olvassa el!” A borító szimbolikus üzenetet hordozó képe is világos utalás arra, hogy az egymásra épülő „élő kövek” renoválására bátorít ez a háromszáz oldalas kötet.

Ha a plébánia szót egyházközségre, a katolikus jelzőt evangélikusra cseréljük, akkor minket is eltalálhat a szerzők előszava: „Szeretnénk megszólítani mindenkit, akit egy kicsit is aggaszt, hogy valami bizony nagyon nincs rendben sok plébánia körül. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az a tény, hogy négy katolikus gyökerekkel rendelkező emberből három elhagyja az Egyházat, és hogy a »vallását nem gyakorló katolikus« leírás lett a harmadik leggyakoribb válasz a valóságosságot felmérő statisztikákban.”

Mivel hazai adataink semmivel sem biztatóbbak, érdemes odafigyelni a szerzőpáros – egy gyakorló katolikus plébános és munkatársa – megkapóan őszinte, számos praktikus tanácsot, tapasztalatot megosztó, önkritikus derűvel felvázolt útkeresésére.

Az első főrész *A probléma* címmel a mai egyház diagnózisát adja, a második és harmadik főrész pedig már a terápia felé mutat; ezek *Az előre vezető út* és *A stratégia kidolgozása* címet viselik. A diagnózis, a kórkép egyben kórkép is, amely nem csak az Egyesült Államokra igaz: „Megkérdőjeleződött mindenféle hatalom, az emberek bizalma megrendült a szervezett intézményekben és a hagyományos egyházakban.” Mindeközben kialakult egy tarka választási piac és egyfajta fogyasztói szemlélet, amelyet a könyv szellemesen „büfékatolicizmusnak” nevez. „A pad sorokban ülő emberek teljesen kényelmesen elvannak a helyükön, és elvárják, hogy kiszolgálják őket.” Az ilyen konzumgyülekezetekben viszont a szolgáltatók, a „felszolgáltatók” előbb-utóbb teljesen kifáradnak és kiégnek. Talán ez sem csupán tengerentúli jelenség...

Őszintén vallanak a szerzők arról, hogy ennek a „fogyasztói szemléletnek” a megváltoztatása kockázatos és nem fájdalommentes terápia: „Ha elkezdjük felrázni a bennfenteseket, és elkezdünk nyitni a kívülállók felé, ott vér fog folyni...” A könyv tudatosan és biblikusan úgy tekint a kívülállókra, hogy ők az „elvesztettek”, akik végleg el is veszhetnek, ha nem megyünk utánuk.

A kötet gyakran merít protestáns forrásokból is. A terápia felé vezető úton – többek között – Dietrich Bonhoeffert, a mártír német evangélikus lelkészt, teológust idézi: „A kereszténység tanítványság nélkül nem más, mint kereszténység Krisztus nélkül.” Ebből következően: „A kereszténység nem egy elmélet vagy történelmi esemény, hanem egy életforma, amit élni kell.”

A tanítványság ugyanakkor életstílus-változást, megtérést jelent, amelynek gyümölcsként igyekszünk másokat is tanítvánnyá tenni. Hiszen erre kaptunk mandátumot és ígéretet a feltámadott Úrtól: „Menjete el tehát, tegyete tanítvánnyá minden népet [...], és íme, én veletek vagyok...” (Mt 28,19–20) Fontos, hogy minden gyülekezet keresse és határozza meg a saját missziói területét, ahol igyekszik megtalálni az „elvesztetteket”.

Néhány fejezetcím említésével szeretném felvillantani a kidolgozandó stratégia néhány fontos állomását. Egy elgondolkodtató mondat a *Mozgósítani a következő generációt* című fejezetből: „Ne események és programok szervezés legyen a cél, hanem olyan környezet kialakítása, amelyben a fiatalok a saját ta-

Michael White – Tom Corcoran: *Újraépítve. Egy katolikus plébánia története.* CSIBE Intézet Alapítvány, Kaposszerdahely, 2018. Ára 2990 forint. Megrendelhető a Plebaniaujraepitve.hu honlapon is.

nítványságukat élhetik meg.” Evangélikus lelkészként örülök, hogy a könyv kiemeli az igehirdetés fontosságát, elsődlegességét: *Odafigyelni a prédikációra* – mondja az egyik fejezetcím. Ebből a fejezetből is hadd idézzek néhány gondolatot: „A szavaknak hatalma van, Isten szavainak pedig isteni hatalma... Isten szava megváltoztatja a közösség egyes tagjait... felfrissíti azt, sőt akár fel is éleszti. Minden pozitív változás a plébánián a prédikáció gyümölcse.”

Végül még néhány frappáns fejezetcím: *Alulról építkezni; Ne lopd meg Istent! Mozdítsuk ki az embereket a padokból; Légy vezető.*

■ GÁNC S PÉTER

Szobából az ablakra

Emlékszem, kisgyerekként számomra pünkösd ünnepe volt a legmegfoghatatlanabb. Biztos vagyok benne, hogy a vásárnapi gyermekalkalmon minden évben elmesélte Márta néni, a hitoktatónk Péternek és a többi tizenegy tanítványnak, valamint a lángnyelvek formájában megjelenő Szentléleknek a történetét, ennek ellenére – valamilyen rejtélyes oknál fogva – hosszú éveken keresztül nem tudtam megmondani, pünkösd minek is az ünnepe.

Azt számontartottam, hogy az ünnep környékén nyílnak ki a nagymamán kertjében azok a bordó, nagy fejű, gyönyörű virágok, amelyek még a vázában is pompázatosan néznek ki. Sőt az iskolában az énekórán harsogva fújtuk a „két szál pünkösdrózsa / kihajlott az útra, / el akar hervadni, / nincs, ki leszakítsa” kezdetű népdalt, de hogy ennek nem sok köze volt az ünnep valódi tartalmához, azt azért gyermekfejjel is sejtettem.

Az évek múlásával aztán a pünkösd ismeret is az enyém lett. Azóta, bár az egyik legnehezebben elmagyarázható, mégis az egyik legcsodálatosabb egyházi ünnepnek tartom.

Jézus, a Mester feltámadása után negyven nappal ismét elhagyta a tanítványait. Igaz, ez a búcsú egészen más volt, mint a megfeszítés előtti. Megígérte nekik, hogy hamarosan elküldi hozzájuk a bátorító, erőt adó Szentlelket. Az addigra már sok mindenben átment tanítványok talán hitték is ezt, meg nem is, de leginkább el sem tudták képzelni, valójában mit jelent ez az ígélet. Pünkösdre, az aratóünnepre készülődve Jeruzsálemben maradtak, és az asszonyokkal – közöttük Jézus anyjával, Máriával – együtt „egy szívvel és egy lélekkel kitartóan vettek részt az imádkozásban” – ahogy az apostolok cselekedeteiről szóló könyvben olvashatjuk. Rövidesen pedig az áruló Júdás helyére tizenkettediknek megválasztották Mátyást.

Nem írja a Biblia, de nem csodálkoznék, ha kiderülne, hogy a tanítványokra amúgy a gyász is újra rátelepedett. Amikor végre felfogták a felfoghatatlant: a szeretett Mester újra él, ép és egészséges, de ismét el kellett válniuk tőle. Nem csoda, hogy még kimozdulni sem volt kedvük, inkább a szoba imádságos biztonságát választották.

Ám akkor felvirradt a húsvét utáni ötvenedik nap. Filmre való jelenet lehetett a mindent felkavaró, szélrohamhoz hasonló zúgás, amely az egész várost betöltötte, miközben a tanítványok feje felett lángnyelvek formájában megjelent a Szentlélek. A láthatatlan erő az egyik leglátványosabb formában. A szélzúgás, amely kitakarítja az állott levegőt, és a tűz, amely átjár és átmelegít.

Sok évvel ezelőtt az egyik ifjúsági táborunkban egyik órától a másikra alaposan lehűlt a levegő. Nem győztük a nálunk levő pulóvereket, szédzsekiket magunkra húzni. Rögtön főztünk is egy nagy fazék forró teát, amely azonban csak ideig-óráig segített. Összekuporodva, átfagyva gubbasztottunk a hideg szobákban. Látna elkeseredett helyzetünket, a táborvezető kihirdette: most rakjuk meg az estére tervezett táborüzenet. Alig vártuk, hogy köré ülhessünk, hogy a lángokból kiáramló meleg átjárjon, és újra energiával töltsön el.

A németországi Werl városkájának ferences templomában az egyik festett üveglap pünkösd csodáját jeleníti meg.

FOTÓ: FALCO / PIXABAY

Az 1961-ben elkészült, Máriának szentelt ablaksorozat szóban forgó üvegén az ámuló, megszeppent tizenkét apostol körében Mária is ott ül. Fejük felett nemcsak a lángnyelvek formájában jelenik meg a Szentlélek, hanem fehér galamb alakban is. Utalás ez Jézusnak mennybemenetelekor a tanítványokhoz intézett szavaira: „...János vízzel keresztelt, ti pedig nemsokára Szentlélekkel kereszteltettek meg.” (ApCsel 1,5) Mert ahol a Szentlélek megjelenik, ott mindig csoda történik. Külső szemnek láthatatlan, embert belülről átjáró, felmelegítő, erőt adó módon.

Péter és a másik tizenegy tanítvány azon a bizonyos pünkösdön egészen különleges módon élhette meg ezt a csodát. Félelmeiket, gyászukat feledve otthagyták a szoba félhomályát, és kimentek az emberek közé. Belső indíttatásra bizonyosságot tettek Isten szeretetéről és Krisztus feltámadásáról. Prédikációjuk során úgy átjárta őket a fény, ahogy a werli templomablak festett alakjain ma is átragyog a nap.

■ BODA ZSUZSA

Fekvő gyertyák

Azon a vidéken, ahol mi élünk, gyakran van áramkimaradás. Néha csak egy pár pillanatra, de előfordul az is, hogy hosszú órákra maradunk áram nélkül. Különösen nagy ilyenkor a csend: nem zümmög a hűtő, nem surrog a mosógép, egyet csilingel a mikró, és elhallgat, nem szól zene sem, némák a cd-lejátszók.

Ha mindez nappal történik, nem zavaró annyira, de ha este, akkor bizony a fények is kialusznak. Sötétség borul az egész házra, és ez egy kicsit már nagyobb probléma. A gyerekek ugyanis nem szeretik, ha nem látnak. Egyik fürdene, de hirtelen olyan idegen lesz barátságos kis fürdőszobánk, a tükör sem tükröz semmit: ahol nincs fény, ott tükörkép sincs. A másik lurkó olvasna, de nem lát. A harmadik éppen zenét hallgatott volna, közben szórazottan fonogat valami karkötőt, de most vaksin pislog csak ő is. Mind egyszerre sivalkoddnak: „Anyá, elment az áram, segíts!”

Sajnos az árammal nem tudok mit kezdeni, viszont gyűjthatok gyertyát. Meg is teszem hamar. Már oda van készítve néhány a fürdőszoba ablakába, a konyhába meg a spájzba is. Csak gyufa kell, és kész a világosság. Micsoda öröm, kész ünneplés! Pedig nincs karácsony, mégis mindent meghitt fénybe von a kis gyertya lángja. Na, nem éppen díszkivilágítás vagy fényoszóró-erősségű, ilyenkor mégis rettentően fontos és hasznos. Mindenki megkönnyebbül, ha felgyullad a fény.

Én is. Jólesik a nyugalom és az is, hogy nem megyek neki mindennek. Mert a legnehezebben én tájékozodom a sötétben a családból. Nekem a legsürgősebb, hogy világos legyen. Pont ezért hívnak engem, nálam van a gyufa, hogy a viaszból és a kanócból fény legyen.

Így tavasz végén, nyár elején olyan soká sötétedik, hogy kicsit ritkábban kerülnek elő a gyertyák, most mégis eszem-

be jutottak. Pünkösöd közeledik, amikor Isten lelke valahogy lángra lobbantotta a szíveket, és az addig féló, bujkáló, nagyon értetlen tanítványokból küldöttek, apostolok lettek. Azt olvassuk: olyan volt, mintha tüzes nyelvek jelentek volna meg a fejükön. Erről mindig a gyertyagyújtásra kell gondolnom. Egy munkába állított gyertya éppen így lesz hirtelen hasznos, fontos fényforrás.

Jó tudni, hogy van a fiókban gyertya, de igazán akkor lesz értékes, amikor égni kezd. Kicsit így van ez a hitünkkel is. Ha csak a fiókban van, vagyis valahogy elrejtve és tartalékként félretéve, keveseknek hasznos. Azért beszélek nektek erről, mert úgy látom, elég nagy szükség van már meggyújtott gyertyákra.

Ahogy belépek az iskolákba, ahol tanítok, odaszaladnak a gyerekek, és sorolják, mi minden történt velük. Gyakran kérnek meg, hogy imádkozzak értük, mert aggódnak, mert beteg lett valaki,

aki fontos nekik; mert hiába készültek, félnek egy megmérettetéstől; szomorúak, mert megbántotta őket valaki, és nem sikerül kibékülni; csalódottak, mert elhanyagolja őket egy szerettük. És még sorolhatnám.

Nemrég egy kicsi másodikosnak elváltak a szülei, és ő azt kérte, imádkozzunk azért, hogy ha ő felnőtt, neki egyben maradjon a családja. Meglepett az, hogy ilyen korán eszébe jutott a házasságáért imádkozni, de igazat adtam neki. Isten minden apró és nagyobb dolgunkat komolyan veszi, figyel ránk. Jó volt együtt elé vinni ezt az ügyet is.

Már az is előfordult, hogy én kértem meg egy-egy tanítványomat, imádkozzon velem, mert úgy mentem iskolába, hogy fájt valamim, és nehéz volt figyelni. Először kikerekedett a gyerek szeme, aztán valahogy megérezte, hogy ő éppúgy lehet kísérőm Isten elé, ahogy én lehettem neki.

Sok-sok más dologban is lehetünk Isten kis fényei, meggyújtott gyertyái a környezetünkben. Azt mondja a Biblia: arról lehet felismerni a tanítványokat, hogy szeretik egymást. Vagyis a megélt szeretet Istenre mutat. Világossá teszi, milyen ő.

Amikor valaki – akár kicsi, akár nagyobb – elkezd Istenre figyelni, elkezd a szeretet parancsát komolyan venni, akkor mindenki megéri, hogy közel van az Úr. Ahogy egyetlen kis gyertya fénye is világosságot hoz a sötétben, úgy egyetlen gyerek vagy felnőtt is megmutathatja Isten jóságát a társainak. És egyik gyertyával meg lehet gyújtani a másikat is. Hadd nőjön a fény, a szeretet a világban. ■

A gyertyakészítésről többet megtudhatsz, sőt akár ki is próbálhatsz például a következő helyeken:

- a szekszárdi Petrits Mézeskalács-múzeumban;
- a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban;
- a zirci Reguly Antal Múzeum és Népművészeti Alkotóházban;
- a szegedi Móra Ferenc Múzeumban.

A YouTube-on, az *Egy elfelejtett gyertyakészítési mód című videóban* megnézhetitek a gyertyamártás ősi módját.

Régen a mézeskalácsosok gyakran készítettek viaszgyertyákat is. A viasz a méhek mézgyűjtő sejtjeinek természetes alapanyaga. Színe napsárga, a gyümölcsfák rügyeinek illatára emlékeztet az illata. Egészségre káros anyagokat nem tartalmaz.

A viasz mellett meg kell említeni a fehér alapszínű paraffingyertyákat, amelyeket nyersolajból állítanak elő. Fehéritik, színezik, illatosítják őket, de még így sem hasonlíthatók össze a már említett méhviasz gyertyákkal. Sokkal egészségtelebber az égéstermékük, füstjük. Mégis elterjedtebbek, hiszen jelentősen olcsóbbak.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

A gyertyát ma már sokszor nem mártják, hanem öntik. A leginkább gyerekbarát elkészítési mód a viaszlap szoros feltekerése kanócra (előzőleg viasszal átítatott, vastagabb pamutfonálra). Ezt ti is kipróbálhatjátok akár otthon is.

BÓDI KATALIN RAIZAI

Jézus a világ világosságának nevezte önmagát, aztán egy merész kijelentést tett. Ha végigjártok a sorokat, és kiírtjátok a betűket, rátaláltok erre az aranymondásra

1. slávnosť svätodušná. Pentecoste

„Nie vojenskou mocou, ani silou, ale mojím Duchom – hovorí Hospodin mocnosť.“
(Zachariáš 4,6)

Skutky Apoštolov 2,1–18

Turíce – zmocnenie cirkvi v každej dobe. Svätenie svätodušných sviatkov nie je iba pripomenutím udalostí z cirkevnej minulosti. Spoločenstvo veriacich by však

nemalo zabudnúť na svoje narodeniny (v deň Turíc vznikla cirkev), ale tie musia byť vždy preň príležitosťou k zamysleniu nad poslaním jeho existencie a k poznaniu, ako túto zverenú úlohu naplniť.

Príbeh Turíc v Jeruzaleme nasledovníkom Pána Ježiša neustále pripomína, že plniť Ním zverené poslanie dokážu iba v moci Ducha. Duch Svätý zmocňuje

k službe „tých, ktorí jednomyselne zotrávajú v spoločenstve“ (Sk1,14.2,1). Oni sa totiž na modlitbách otvárajú Božej vôli, a tým nastávajú plachty viery pre vanutie Božieho Ducha. Boh ich potom obdarúva darmi nie na ich zviditeľnenie a senzáciu, ale preto, aby vydávali svedectvo o „veľkých veciach Božích“ (v 11.b).

Kristovo evanjelium o záchrane človeka sa musí zvestovať všetkým národom (v 8–11.a). Samozrejme, že nesenie posolstva prináša napätie, otázky typu: „Čo to má znamenať?“ (v 12.v), alebo inektívny spochybňujúce normálnosť svedkov (napr. opití, v 13.v). No tých, ktorí „rozumejú svojmu poslaniu a dôverujú Bohu, že Jeho zaslúbenia v Božom slove (16–18.v) platia aj pre nich“.

Hospodin používa ako nástroje na budovanie svojej cirkvi. Tieto nástroje, ktoré Boh zmocňuje na budovanie, potrebuje aj v našej cirkvi. Nájde v našom spoločenstve ľudí, ktorí majú nastavené plachty viery pre vanutie Ducha, neboja sa hovoriť „veľké veci Božie“ a dôverujú Božím zaslúbeniam v Písme? Ja verím, že áno, a preto sa seba aj za nich stále modlím.

■ MGR. SLAVOMÍR SABOL,
biskup VD-u ECAV na Slovensku

2. slávnosť svätodušná

1Kor 12,4–11

Slúž tým, čím si obdarený! Čítame o rozmanitosti darov, ale o jednom spoločnom Darcovi. Žijeme v spoločenstve Cirkvi, kde sú rôzni ľudia s rôznymi darmi. Sú rôzne služby, ale iba jeden Pán. Tomuto Pánovi sme všetci rovnako podriadení. Toto nás môže zjednocovať v pokore a oddanom vykonávaní svojej úlohy podľa daru, ktorý vieme, že máme využívať.

Každý kresťan má najmenej jeden dar, v ktorom môže byť „dobrý“ a ktorým môže byť užitočný v prostredí, v ktorom žije. Ako ho použiť na službu a oživenie, pre aktivitu na konkrétnom mieste? Možno všímavosťou, ochotou, činnosťou. Nepýtam sa, či treba niečo konať, ale robím, čo viem a spolieham sa na Pánovo vedenie, teda viem, že na to nie som sám. Ak mám dar vysvetľovať Slovo,

tak to mám robiť s bázňou a poctivosťou, vernosťou Písmu. Ak mám dar ustavičnej modlitby, mám to konať podobne. Ak sa viem prihovoriť k ľuďom – zvlášť novým, keď navštívia náš zbor či bohoslužby, mám to robiť s odvahou a láskou! Ak sa vyznám v remesle a vidím potrebu praktickej pomoci v zbere, alebo pri jednotlivcovi, mám to robiť s ochotou a nežistne.

Ak viem dobre variť či piecť, nech je to na chválu Pánovu a dobrú chuť obecnstvu viery, napr. pri rôznych udalostiach zboru. Ak máš dar napomínania, rob to s pokorou a bázňou – v láske! Ak je nad tým Boží Duch, človeku to pomôže a neublíži mu to, nikoho tým nezraní. Ochotne teda užívajme dary milosti, ktoré sme dostali a slúžme tým, čím sme obdarovaní!

■ JÁN HEVERA

Moja modlitba

Ďakujem, Bože, ďakujem,
za všetko, čo mi dávaš,
že aj keď na dne bola som,
Ty vždy ruku mi podávaš.
Ver, poznám úzkosť,
duše tiešeň, keď nevieš,
kde bys šiel, viem,
že keď modlitbou
poprosím Ťa,
Ty vždy mi nájdeš cieľ.
Ďakujem, žes mi silu dal,
zas pozbierať sa hor,
bez Teba, Bože, by život môj,
len veľkou ruinou bol.
Ja dnes Ti tiež sľubujem,
že vyhrám so zlom boj,
len prosím pekne,
Bože môj,
len vždycky pri mne stoj.

-mm-

Meditácia

Kresťan a obrátenie

Z hľadiska evanjelikálnych cirkví je bezpodmienečne nutné, aby človek, ktorý sa chce stať kresťanom, zažil tkz. obrátenie, či už pod dojmom misijnej kázne, či na základe čítania Biblie. Za popud k tomu by sme mali považovať Ježišove slová, ktorými začal svoje verejné účinkovanie svoje verejné účinkovanie po uväznení Jána Krstiteľa. Evanjelistu Marek ich zaznamenal v 1,15 nasledovne: „Pokánie čiňte a verte v evanjelium!“ Výzva „pokánie čiňte!“ je vyjadrená v gréckom texte výrazom: „metanoein“, ktorý v slovenčine znamená: „Zmeniť zmyslenie, obrátiť sa, urobiť pokánie.“ Zmena zmyslenia spočíva v odvrátení sa od zlého, viera v evanjelium je vierou v poriadky Božieho kráľovstva, o ktorých Ježiš hovoril v podobstvách.

Vôľa k dobrému

V 1M 6,5 sa konštatuje, že „*Hospodin videl, že všetko zmyslenie [ľudského] srdca bolo ustavične zlé*“ a v proroctve proroka Izaiáša je priamo výzva, aby „*muž neprávnosti opustil svoje myšlienky a obrátil sa k Hospodinovi*“. Ba aj sám Ježiš sa podľa Mt 15,19 vyjadril, že z (ľudského) srdca pochádzajú zlé myšlienky, vraždy, cudzoložstvá, smilstvá, krádeže, krivé svedectvá a rúhania, ktoré človeka poškrvňujú. Človek, mnohokrát aj pokrstný, je vo svojom živite sám nainfikovaný hriechom, ale aj obklo-

pený, inšpirovaný a prorokovaný hriechmi iných. Je hriechom tak ovládaný, že napokon nečiní to dobré, čo by konať chcel, ale zlé. Aj apoštol Pavel v R 7,18 konštatuje: „*V mojom tele neprebýva dobré, ale vôľu k dobrému mám, ale nemám sily, aby som ho vykonal.*“ Tým ako keby sa potvrdzovali slová z 1M 8,21: „*Zmýšľanie ľudské je zlé od mladosti [človeka], že hriech, ktorým sa vzbúril proti Bohu chtiac byť ako On [1M 3,5] je v ňom už tak hlboko, že nemá šancu sám sa z neho vyslobodiť.*“

Pozícia Martina Luthera

Nemohúcnosť človeka odvrátiť sa od hriechu a začať zmyslať úplne inak si uvedomil dr. M. Luther pri vysvetľovaní III. článku Všeobecnej viery kresťanskej, aj v súvislosti s chápaním Krstu svätého.

Vysvetlenie III. článku sa začína slovami: „Verím, že ja zo svojho vlastného rozumu a zo svojej sily nemôžem v Ježiša Krista, môjho Pána veriť, ani k Nemu prísť.“ Je teda vylúčené, aby sa človek mohol sám od seba „obrátiť“. Ľudské srdce je totiž chladné ako kus ľadu, a ak sa má tento ľad rozpustiť, je potrebné dlhodobé pôsobenie Božieho Slova, ktorého Duch má moc takéto niečo vykonať. Možno už aj jedna kázeň verného svedka Pánovho spôsobí, že sa rozpustí horná vrstva ľadu, ale iste sa nerozpustí odrazu a všetok. Dôkazom toho je aj druhá Lutherova myšlienka, ktorou dôvodí, že člo-

vek nemá dost' síl nevrátiť sa k hriechu. Ani ten najsilnejší sa nevie s ním nadobro rozlúčiť už aj pre to, že mnohý hriech je sám o sebe príjemný a na druhej strane je v nás tak „zabývaný“, že aj keď nás na nejaký čas opustí, znovu sa do nás vracia, ako onen zlý duch, ktorý privedie sedem ďalších, od seba oveľa horších duchov. A tak má človek stále čo robiť, aby sa ubránil hriechu. Znovu mu podľahne, ale ako kresťan sa znovu aj kajá a tak do sahuje aj spravodlivosť pred Bohom. To vyjadril Luther známym tvrdením, že človek je vždy hriešny, vždy kajúci sa a tak vždy dosahujúci aj Božiu spravodlivosť a to na základe všetkého, čo vykonal pre jeho záchranu Ježiš Kristus. Teda nie na základe nejakých svojich dobrých skutkov, ale na základe krvavej obete svojho Záchrancu na Golgote. Lebo len krv Ježiša Krista očisťuje nás od každého hriechu.

Nie sme sami

Je veľmi ťažké súhlasiť, žeby niekedy mohlo u človeka dôjsť k akémusi zlomu, t. j. k definitívnemu zúčtovaniu s hriechom a že už nikdy žiadny hriech nevykoná. Samozrejme nechcem tvrdiť, že sa nemá o to snažiť. Naopak, mal by vyvinúť čo najväčšie úsilie! Sám si však neporadí, je aj v tomto zmysle odkázaný na Božiu pomoc. Tu treba mať na pamäti slová apoštola Jakuba, že „*mnoho zmôže v účinkoch modlitba spravodlivého*“, ale aj slová zo 46. Žalmu: „*Boh nám je útočistom a silou, pomocou v súžení vždy osvedčenou!*“ Nezáleží teda natoľko na človeku samotnom, ako na dôvere v Božiu pomoc. Tá je vždy blízka, lebo Kristus nás uisťuje, že je s nami po všetky dni, až do konca sveta. (Mt 28,20)

V zápase o vieru a v zápase viery nie sme teda sami. Boh udeľuje každému, kto po nej prahne z celého srdca a kto sa za ňu modlí. Ježiš uisťuje: „*Nie vy ste si ma vyvolili, ale ja som si vyvolil vás, aby ste šli a prinášali ovocie a vaše ovocie aby zostávalo tak, aby vám Otec dal, čokoľvek by ste v mojom mene prosili od Neho!*“ (J 15,16) A podľa J 16,24 priamo vyzýva: „*Proste a vezmite, aby vaša radosť bola úplná!*“ Nezáleží teda na tom, kto beží, ale na Bohu, ktorý sa zmilúva – zaznieva R 9,16.

■ JÁN ANTAL,

emeritný biskup ECAV na Slovensku

Gyászír. Szomorúan adom tudtul, hogy édesapánk, Tóth-Szöllős Mihály nyugalmazott evangélikus esperes, az Evangélikus Sajtóosztály volt vezetője 94 éves korában, május 15-én csendesen elhunyt. Temetéséről később intézkedünk. A gyászoló család nevében:

Tóth-Szöllős András

Elhunyt dr. Boleratzky Lóránd

Életének 99. évében budapesti otthonában, családjá közelemben május 21-én elhunyt dr. Boleratzky Lóránd egyházjogász, nyugalmazott ügyvéd, a hajdani Miskolci Evangélikus Jogakadémia tanára, a budahegyvidéki evangélikus gyülekezet tiszteletbeli presbitere.

Boleratzky Lóránd 1920-ban született. Jogi tanulmányait a Miskolci Evangélikus Jogakadémián végezte, és a debreceni Tisza István Tudományegyetemen avatták jogi doktorrá 1942-ben. 1947-ben egyetemi magántanári képesítést szerzett, és a miskolci jogakadémia nyilvános rendkívüli tanára lett. 1957-ben egy évig az Ordass Lajos püspök által vezetett Déli Egyházkerület ügyésze volt. 1988-tól tíz éven át az Ordass Lajos Baráti Kör elnöke. A rendszerváltás után egyházjogot tanított az Evangélikus Teológiai Akadémián, valamint részt vett a zsinat munkájában. Ő kezdeményezte a meghurcolt Ordass Lajos és más egyházi emberek rehabilitálását.

Egyházjog – a lelki egyház szolgálatában címmel ez év tavaszán jelentek meg válogatott egyházjogi tanulmányai Révész Béla egyetemi docens szerkesztésében. A könyvet az Evangélikus Hittudományi Egyetemen április 2-án Trócsányi László igazságügyi miniszter, Csák Csilla, a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának dékánja, valamint Fabiny Tamás elnök-püspök mutatta be.

(Boleratzky Lóránddal készített interjúnk az *Evangélikus Élet* 2010. szeptember 5-i számában olvasható.)

■ EVÉLET-INFO

Bach-hét Budapesten. Szeretettel várjuk az érdeklődőket a 30. Bach-hét programjaira június 3–9. között a Deák téri evangélikus templomba (1052 Budapest, Deák Ferenc tér 4.). Műsor: június 3.: oratóriumest • június 4.: orgonaest • június 5.: kamaraest • június 6.: hegedűest • június 7.: orgonaest • június 8.: zenekari est • június 9.: oratóriumest. A koncertek 19 órakor kezdődnek. A Lutheránia énekkart dr. Kamp Salamon országos egyházzenei igazgató, a Bach-hét művészeti vezetője vezényli. A Bach-hét rendezője a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Egyházközség és a Magyar Bach Társaság. A belépés díjtalan, adományokat köszönettel elfogadunk. Templomunk hagyománya szerint a zeneszámok között rövid igehirdetés hangzik el. A hangversenyek helyszíne a templom udvari bejáratán keresztül kerekesszékekkel is megközelíthető.

Pályázat lelkészi állásra. A Récselel–Csánigi Evangélikus Egyházközség pályázatot ír ki megüresedett lelkészi állásának betöltésére. A pályázó jövedelme a lelkészi életpályamodell illetményrendszerében az őt kora szerint megillető bér. (A lelkészi díjlevél az esperesi hivatalban megtekinthető.) A lelkész rendelkezésére áll a rendezett környezetben álló, kívül-belül felújított háromszobás lelkészlakás irodával, teljes rezsitámogatással, valamint egy újnak mondható szolgálati autó. Az egyházközség rendezett anyagi háttérrel, teljesen felújított épületekkel rendelkezik. Récselelön és Csánigon megközelítőleg ezer evangélikus él. Vasárnaponként két településen lát el a lelkész istentiszteleti szolgálatot; hitoktatást a helybeli iskolában kell végeznie. (A gyülekezet főállású hitoktatói státuszra pályázott.) A pályázatot június 15-ig az esperesi hivatalba kérjük benyújtani (Vasi Evangélikus Egyházmegye Esperesi Hivatala, 9542 Boba, József Attila u. 24.). A választási eljárás lezárása várhatóan augusztus 31-ig megtörténik.

Pünkösdi piknik. „...egyetértés legyen közöttetek Jézus Krisztus akaratára szerint, hogy egy szájjal dicsőítsétek a mi Urunk Jézus Krisztus Istenét és Atyját.” (Róm 15,5b–6) Szeretettel várunk piknikre, pünkösdi ökumenikus ifjúsági estre június 6-án, csütörtökön a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) kápolnájába és udvarára (Budapest XI. ker., Magyar tudósok krt. 3.). Program: 15.00–17.00: ökumenikus focikupa • koncertek: 17.00: Budapesti dicsőítő csapata (baptista zenekar) • 17.45: MKK (katolikus zenekar) • 18.30: MIX (methodista zenekar) • 19.00: igehirdetés (Kondor Péter evangélikus püspök) • 19.45: 1RE dicsőítő csapat (református zenekar) • 20.30: OIM (pünkösdi zenekar) • 21.30: M.Is.K.A (evangélikus zenekar) • 22.00: Taizé-ima. A program ideje alatt kávézó, társasjáték, csocsó, valamint pingpongbajnokság várja az érdeklődőket. (MEÖT Ifjúsági Bizottsága)

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ŐRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Őrbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Evangélikusok Budapesten

Az Evangélikus Országos Gyűjtemény szervezésében – a Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottságának támogatásával – tudományos konferencia zajlott május 8-án az Evangélikus Országos Múzeumban Evangélikusok Budapesten címmel. Az Evangélikus.hu oldalon közzétett videófelvetelek alapján „visszanézhető” konferencia írott anyaga később tanulmánykötetben jelenik majd meg.

FOTÓ: T. PINTÉR KÁROLY

Az egybegyűlteket Hubert Gabriella irodalomtörténész, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatója köszöntötte. Zászkaliczky Zsuzsanna művészettörténész, a gyűjtemény közművelődési igazgatóhelyettese elmondta, hogy az Evangélikus Országos Múzeum korábbi vezetőjének, néhai Fabiny Tibor egyháztörténésznek a harminc évvel ezelőtti felvétele látszik megvalósulni, amikor feltárul előttünk a budapesti evangélikusok élete.

Az első tudományos előadást Hidvégi Violetta, Budapest Főváros Levéltárának

főlevéltárosa tartotta *Lónyay-villa, Kappel-villa? – Villasors* címmel, míg Hajós-Baku Eszter művészettörténész a 20. század első felében Budapesten épült evangélikus templomokat mutatta be. Rozsnyai József művészettörténész, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Művészettörténet Tanszékének adjunktusa egy szászor-szági származású evangélikus építésznek, Meinig Arthurnak a budapesti tevékenységét ismertette. Deklava Lilla művészettörténész betegsége miatt Farbaky Péter művészettörténész, muzeológus tartotta meg a *Schulek Frigyes fő műve, a Mátyás-*

templom és a Halászbástya együttese a Várhegyen című előadást az építész arculatformáló munkásságáról. Gery Ernő építésről Garai Péter építészmérnök, egyházunk országos irodája építési, ingatlanügyi és műemléki osztályának műszaki referense szólt.

Tóth Árpád történész, a Miskolci Egyetem docense *Kora kapitalista vállalkozás, pionír expanzió és felekezeti hálózatépítés: evangélikus nagykereskedők a reformkori Pesten* címmel, Kövér György történész, az Eötvös Loránd Tudományegyetem professor emeritusa pedig *A pesti művelődéstörténeti professzúra és az evangélikusság* címmel tartott előadást. Akinek nem adatott meg, hogy az utolsó szlovák lelkész legyen Pesten címmel Morhács Márton mártír életét mutatta be Matus László levéltári szakértő.

A konferencia moderátora Zászkaliczky Zsuzsanna és Harmati Béla László, az Evangélikus Országos Múzeum vezetője volt; a tanácskozás Kertész Botond történésznek, az Evangélikus Országos Múzeum tudományos főmunkatársának zárásával ért véget.

Szorosan kapcsolódott a konferenciához az a késő délutáni könyvbemutató, amelyen a Zászkaliczky Péter nyugalmazott Deák téri evangélikus lelkész szerkesztésében megjelent, *Ultalom a zivatarban II. – A Pesti Evangélikus Egyház a 20. században* című kötetet méltatták. (A példértékű vállalkozás ismertetésére magazinunkban még visszatérünk. – A szerk.)

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Észak-Pest megye evangélikus kórusai Csömörön

Cantate vasárnapján a csömöri gyülekezet látta vendégül az Észak-Pest Megyei Egyházmegye kórusait. A május 19-i alkalmon tizenegy énekkar közel százhetven fővel vett részt. A találkozóknak külön színt adott a csömöri gyülekezet rézfúvószenekara. A több évtizedes múltra visszatekintő alkalomról magazinunk következő számában képriportban számolunk be.

■ MAGYARI MÁRTON felvétele

Kétségtelen egység

Újraszerveződésének tizedik évfordulóját ünnepelte a Magyar Református Egyház

Közel tízezen külön is hálát adtak az Úristennek azért, hogy a borús, csapadékos májusi napok közé 18-a verőfényes napsütéssel ékelődött. Debrecenben ugyan ezen a szombaton ünnepelték a Magyar Református Egyház újraalakulásának tizedik évfordulóját, és a megünneplésében részt venni kívánók összlétszáma miatt a programokat – tizenhárom további helyszín mellett – elsősorban a református Nagytemplom elé és köré szervezték.

FOTÓ: T. PINTÉR KÁROLY

Beszédes adat, hogy míg az ország határain belül 1395 gyülekezetben szolgálnak református lelkészek, addig a határainkon túl 1447 gyülekezetben tolmácsolják magyar nyelven Isten ígését. Ennek fényében nem nehéz belátni, mekkora jelentősége volt annak a lépésnek, amellyel tíz évvel ezelőtt – egy nem kifejezetten keresztyén orgánum címét idézve – „újraegyesítették” részeit a nyakas kálvinisták”. Az alkotmányozó zsinat 2009. május 22-én a debreceni Nagytemplomban nyilvánította ki ünnepélyesen a Magyar Református Egyház megalakulását, visszaállítva ezzel a magyar reformátuság Trianonban szétszakított szervezeti egységét.

Hogy ez az országhatárokat átívelő aktus gyümölcsözőnek bizonyult, arról május 17-én délután az egységnapot megelőző ünnepi zsinat vendégei is megbizonyosodhattak. A Generális Konvent bizottságaiban folyamatosan zajlanak a „finomhangolások” liturgiái, egyházalkotmányi, oktatási és egyéb kérdésekben,

és az elmúlt tíz esztendőben a tagegyházak jóval gyorsabban, összehangoltabban tudtak segítségükre sietni az ilyen-olyan okból anyagi vagy lelki segítségre szorulóknak.

Az eredendően a Kárpát-medence országainak református egyházait tömörítő szervezet a jubileumi zsinati ülésen tengerentúli részegyházzal is bővült. Az Egyesült Államokban – a független gyülekezetek mellett – két magyar református egyháztest is működik: az Amerikai Magyar Református Egyház, valamint a Krisztus Egyesült Egyházához tartozó, magyar gyülekezeteket tömörítő Kálvin Egyházkerület. Ez utóbbi lett most teljes jogú tag.

A debreceni református Nagytemplom történelmi falai között tartott ünnepi ülésre meghívottak között volt dr. Hafenschel Károly, a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának lelkészi elnöke és dr. Fabiny Tamás, egyházunk elnök-püspöke, aki a „boldogmondások” általa írt parafrázisának aktualizált folytatásával is

hitet tett köszöntőjében a protestánsok egységének szükségessége mellett.

A Református Egyházak Világközösségének elnöke, Najla Kassab Libanonból érkezett, Vasile-Octavian Mihoc pedig az Egyházak Világtanácsának programigazgatójaként köszöntötte a megjelenteket, tolmácsolva egyúttal a világtanács evangélikus elnökének, Olav Fykse Tveitnek az üdvözlését is.

Miután a jubileumi eseménynek a Tiszántúli Református Egyházkerület, illetőleg Debrecen városa adott otthont, a legtöbb megnyilatkozásra dr. Fekete Károly püspöknek és Papp László polgármesternek „kellett” vállalkoznia a másfél nap során. Noha a magyar kormány képviselői is mindvégig megtisztelték jelenlétükkel az ünnepségsorozatot, mindhárom kiemelt – úgymond – protokolláris alkalommal más-más politikust hallhattak a jelenlévők.

A már említett zsinati ülésen Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter nemcsak azt ismerte el, hogy „a református egyház utat és irányt jelölt ki, és ezt követte az állam”, amikor állampolgárságot adott a külföldi magyaroknak, de később kijelentette: „A nemzetnek nemcsak egyházi intézményekre van szüksége, hanem élő hitre is.” (Sic!)

A debreceni Csokonai Nemzeti Színházban tartott péntek esti kulturális gálán Novák Katalin köszöntötte az egybegyűlteket. Az Emberi Erőforrások Minisztériumának család- és ifjúságügyért felelős államtitkára nem politikusként nyilvánult meg elsősorban, hanem mindenekelőtt elkötelezett reformátusként tett biznyságot.

A magyar református egység napjának szombat délelőtti nyitóünnepségén Varga Mihály mondott beszédet. A miniszterelnök-helyettes, pénzügyminiszter szemérmesebben utalt személyes elköteleződésére. Igaz, róla vélhetően minden jelenlévő tudta, hogy előbb lett presbiter, mint miniszter...

A zsinati ülés megnyitóján Bogárdi Szabó István, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkészi elnöke prédikált, a Kossuth téri záróalkalmon pedig Fekete Károly. A Duna Televízió által is közvetített záró istentiszteleten már közel sem voltak tízezen. A többség a „kiimádkozott” verőfényből inkább árnyékba vonult – hiszen így is, úgy is hangszórókból hallhatta az istentiszteletet.

■ TPK

Luther a Szent István könyvhéten

Az idén huszonhetedik alkalommal megrendezett Szent István könyvhéten huszonkilenc – főként keresztény szellemiségű – magyarországi és határon túli magyar kiadó képviseltette magát. A Luther Kiadó is saját standdal volt jelen május 13–18. között Budapest Belvárosában, a Ferenciek terén.

A szinte mindennapos eső ellenére élénk érdeklődés övezte a sajátos kirakodóvásárt. Egyházunk kiadója – korábbi kiadványai mellett – tavaszi újdonságokkal is várta olvasóit. Ezek közül igen népszerű volt például Varga Gyöngyi áldásokat és imádságokat tartalmazó könyvsorozatának immár harmadik része, az *Élők földje*. A prédikációkat szívesen olvasók örömmel vették kezükbe Balicza Iván nyugalmazott lelkész *Isten mémjei – Újszerű igehirdetések* című kötetét, a novellarajongók pedig ajándékként is vásárolták Füller Tímea második, *Szívrázó – Novellák*, tárcák címmel megjelent gyűjteményét.

Nagy sikert arattak a Luther Mártonnal kapcsolatos kiadványok is, például a Luther válogatott műveit kínáló sorozat kötetei, miként a reformátor életét feldolgozó animációs filmsorozat DVD-lemezei és a belőle készült képregénysorozat eddig megjelent első része is. A kisgyermekes családok szívesen vá-

sárolták a Jézus életét, illetve csodáit bemutató színezőkből, és jó néhány példány gazdára talált magazinunknak, az *Evangélikus Életnek* a két legutóbbi lapszámából is.

■ MAGYARI MÁRTON *felvétele*

Templomban Isten mémjei és a nyáj

„Hazai pályán”, az Északi Egyházkerület május 11-i egyházkerületi napján kettős könyvbemutató keretében ismerhették meg az érdeklődők két budavári lelkész elmúlt hetekben megjelent kötetét. Balicza Iván nyugalmazott lelképásztor *Isten mémjei – Újszerű igehirdetések* című könyvéről és Fabiny Tamás püspök *Testvéreim és a nyáj* című könyvsorozatának második részéről Boda Zsuzsa, a Luther Kiadó munkatársa beszélgetett a szerzőkkel. (A ceglédi református templomban zajlott alkalomról készült videófelvétel megtekinthető egyházunk központi portálján, az *Evangélikus.hu-n*.)

■ MAGYARI MÁRTON *felvétele*

Szívrázó könyvbemutató

Közel harmincan jöttek el – barátok, ismerősök, az *Evangélikus Élet* rendszeres olvasói – a Luther Kiadó könyvesbolti esték elnevezésű sorozatának legutóbbi alkalmára, hogy találkozhassanak magazinunk egyik állandó szerzőjével, rovatgazdájával. Az apropó Füller Tímea új könyvének, a huszonhatodik budapesti nemzetközi könyvfesztiválra megjelent, *Szívrázó – Novellák*, tárcák című kötetnek a bemutatója volt.

A május 21-i könyvesbolti estén a szerzővel az esték ötletadó házigazdája, Boda Zsuzsa, a kiadó munkatársa beszélgetett. (Az alkalomról készült videófelvétel megtekinthető egyházunk központi portálján, az *Evangélikus.hu-n*.)

■ MAGYARI MÁRTON *felvétele*

Három évszázadért adhattak hálát

A középkori Békéscsaba a törökidulás idején teljesen elpusztult. A törökök kiűzése után, 1718-ban a Felvidékről szlovák nyelvű evangélikusok érkeztek erre a vidékre a vallásszabadság és a jobb megélhetés reményében.

A bőséges gyermekáldás és az újabb betelepülések következtében a gyülekezet lélekszáma a 18–19. század fordulójára meghaladta a tízezer főt. A hatszázhusz férőhelyes Kistemplom kicsinek bizonyult. Ekkor a gyülekezet merész, nagyszabású terv megvalósításába kezdett: 1807 és 1824 között – Milecz Mihály és Uhrin András lelkészek vezetésével – felépítették a Nagytemplomot. Hetvenhat méteres tornyával, ötvenkét méteres hosszúságával és háromezer-ötszáz ülőhelyével ez a történelmi és a mai Magyarország, sőt egész Közép- és Kelet-Európa legnagyobb evangélikus temploma.

A Nagytemplom a város egyik jelképe, nem is csoda, hogy rengeteg legenda, szokás, néphagyomány kapcsolódik hozzá. Mindmáig makacsul tartja magát az evangélikus hívek körében az a vélekedés, hogy az épület 1,6–2,5 méter

vastag falait szalonnabőrrel is szigetelték egykoron a víz ellen. A 2017 augusztusában megkezdett felújítási munkálatok kezdetén a szakemberek falfeltárást is végeztek. Pontos mérések alapján megállapították, hogy a falnak egy vastag fémhéjréteg is része. Mivel más magyarázatot nem találtak, így bizonyítékot nyert az addig mendemondának tartott szalonnabőr szigetelés.

A gyülekezetben jelenleg öt aktív lelkész szolgál, az egyháztagek becsült száma tízezer fő; az egyházközségi tagok száma körülbelül nyolcezer, a választói névjegyzékben ezernégyszázan szerepelnek.

Az istentiszteleti alkalmak magyar és szlovák nyelvűek, a belvárosban és a Jamina nevű városrészben vasárnap és hét közben is látogathatók. Tartanak istentiszteletet a szórványtelepüléseken: Mezőmgyeren, Újkígyóson, Kétsopronyon és Fényesen is.

A gyülekezetben sokrétű gyermekmunkát végeznek. Büszkeségük a Szerberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium, Szakgimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és

Evangélikus istentisztelet a Duna Televízióban

Június 9-én, pünkösd ünnepén a 10 órakor kezdődő istentiszteletet a Duna televízió 11 órától közvetíti a békéscsabai evangélikus Nagytemplomból. Igét hirdet Kondor Péter püspök.

Kollégium, ahol több mint ezerháromszáz diák, mintegy százötven pedagógus, negyven technikai dolgozó és családtagjaik vannak a gyülekezet látóterében.

2018-ban a békéscsabai evangélikus gyülekezet háromszáz esztendejéért adhattak hálát. Az ünnepségsorozat emlékezetes pillanatai voltak a felújított egyházi épületek, gyülekezeti szinterek újraszentalési istentiszteletei. Megújult az erzsébethelyi evangélikus templom az imaházal, a Nagytemplom és a régi magtár; ez utóbbiból ifjúsági központot alakítottak ki. ■

FOTÓ: GAZSÓ JÁNOS

Pünkösd ünnepe – Hag 2,4b-9

„Békességet adok”

Alapigénk tanúsága szerint kétezer-ötszáz évvel ezelőtt az Úr megszólította Haggeus prófétát, hogy az ő akaratát, biztatását közvetítse a küzdelmekben elfáradt, megfásult népének és vezetőinek. Szükségük volt a biztatásra. Círus perzsa király ugyanis megadta a lehetőséget a fogságban élő zsidóknak a hazatérésre Jeruzsálembe, valamint megbízta őket azzal, hogy építsék fel a templomot, amelyet Nebukadnecar lerombolt. A hazatérők neki is kezdtek a romokon a templom felépítésének, az építkezés azonban hamar elakadt. A környező népek rövidesen kedvét szegték a templomépítőknek, meghiúsítva ezzel szándékukat. Leállt Isten házána építése. Csüggedés, keserűség, panasz és félelem ülte meg a szíveket.

Úgy érzem, hogy lassan egyetemes emberi érzésé lett ez a keserűség és félelem. Mert az élet ma is félelemmel jár, s mivel élünk, ez az ősi félelem benne van a mi életünkben is. Félünk a mától, a holnaptól, a megaláztatástól, a kudarctól, a szegénységtől, félünk a betegségtől és a haláltól. Tépelődünk a félelemben, és ez kiegészíté, nyugtalanná, türelmetlenné, beteggé teheti az embert.

A félelem szétrágja az ember életének az alapját, mint ahogy a szű szétrágja a legkeményebb fát is. A félelemnek lelke – e világnak lelke. Valahogy teljesen idegen az embertől. Mert ha nem lenne idegen, akkor természetesnek vennénk. De minden idegszálunk, minden porcikánk tiltakozik ellene.

Isten ma is mellénk áll, és az évezredekén áthallatkozó szavakban biztat és bátorít bennünket: Legyetek bátrak, ne féljete, lelkem köztetek marad, e helyen békességet adok néktek! Isten a legtöbbet és legnagyobbat akarja adni övéinek. Békességét, tisztaságát, igazságát, szentségét, tehát önmagát. Ezért biztatja a tőle eltávolodott, ezért önmagát magányosnak, elárvultnak érző népét, hogy ne féljenek.

Ma is az az ember van halálosan egyedül, magányosan, aki elhagyta Istent, aki Krisztus nélkül van. Ennek az árvaságnak a szomorúságát látja Jézus a mi szeimeinkben is, és áll mellénk is biztatásával. Isten Lelke teszi valóságá számunkra Krisztus jelenlétét, aki mai evangéliumi ígékben nekünk is ígéri az ő békességét (Jn 14,23-31).

Akkor is Isten volt, most is Isten a kezdeményező. Ő nyújtott és nyújt ma is békejobbot a földnek. Minden lázadásunk, gonoszságunk, minden felségsértés, minden megbántás el van fejtve, el lett temetve. Még jóvátételt sem fizettet velünk, mindent átvállalt magára. Annyira drága neki ez a békesség, hogy egyszerűlő Fiát áldozta fel érte. Ez a békesség nem egyéb, mint a földnek a menynevel való kiengesztelődése a kereszt által. Ezt a békességet hozza Isten az ő Szentlelke által a szívünkbe, az életünkbe.

Akkor is megmutatta, és ma is megmutatja hatalmát. Megrendíti a népeket, azaz felborít, elhárít minden akadályt. Mindaz, ami ma jelentéktelen, említésre sem méltó kezdetnek látszik,

Isten kezében, az ő ereje által, az ő dicsőségévé lesz. A próféták szívesen használják ezt a képet, amely kifejezi, hogy lesz olyan idő, amikor Isten minden ellensége meghajol előtte, amikor minden népből eljönnek hozzá, „elhozzák kincseiket”, ajándékaikat, azaz minden népből fogják tisztelni és imádni őt. Semmi nem akadályozhatja meg, hogy Jézus Krisztus beteljesítse az ő uralmát. Nem hiábaló a munkánk, ha érte fáradozunk, mert a győztes Úr munkálkodik velünk.

DEBRA ZUBRINICH FESTMÉNYE

Szentlelke által elvégzi bennünk is munkáját, hogy felül tudjunk emelkedni a földi viharok tombolásán, hogy magunk mögött hagyjuk az élet sok nyugtalanságát, lármáját és aggodalmát. Olyan békességet ad, amely nemcsak a lelkünk mélyén meghúzódó láthatatlan lelkiség, hanem a megbékéltetés erejét kifelé sugárzó erő. Teljes béke, amelyet többé semmi nem boríthat fel. Megadja Szentlelke által, mert megígérte. Kérjük az imádságban, énekekben úgy, mint akik igazán rá vagyunk szorulva az áldott Vigasztalóra (EÉ 244,1):

*Isten élő Lelke, jöjj, áldva szállj le rám,
Égi lángod járja át szívem és a szám!
Oldj fel, küldj el, tölts el tüzzel!
Isten élő Lelke, jöjj, áldva szállj le rám!*

■ KONDOR PÉTER

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 9.) És amikor eljön [a Pártfogó], leleplezi a világ előtt, hogy mi a bűn, mi az igazság, és mi az ítélet. Jn 16,8 (Jer 10,24; Jn 14,15–19[20–23a]23b–27; ApCsel 2,1–21; Zsolt 118,1–14) „Hiszem, hogy saját eszemmel és erőmmel nem tudnék Jézus Krisztusban, az én Uramban hinni” – tanítja Luther. Jézus meghagyta egykor tanítványainak, hogy ne menjenek sehova, és ne mondjanak semmit a Szentlélek eljövételéig. Miért? Mert egyedül a Lélek által tanúskodhatunk a lényegről. Ő eszünkbe juttatja, hogy Jézus az Isten Fia, a Megváltó, aki az Atyától jön, és az Atyához megy. Rámutat hűtlenségünkre, de arra is, hogy e világ fejedelme, a gonosz a kereszten legyőzött, megítéltetett, ahogyan Pál vallja: „Teljes a diadal a halál fölött!” (1Kor 15,54b) Mindez az értelem számára megközelíthetetlen, látni sem lehet: hallani és hinni kell.

Hétfő (június 10.) Az Úr uralkodik örökkön örökké! 2Móz 15,18 (Lk 19,37–38; Jn 20,19–23; 1Kor 12,4–11; Zsolt 118,15–29) Egy olyan ember – Mózes – hálaadó énekéből való a mai ige, aki tényleg megtapasztalta Isten erejét és szabadítását. Mennyivel inkább lehetne a mi hitvallásunk is, akik Jézus keresztyénje által a legnagyobb és legádázabb ellenségünktől, a bűn és halál hatalmától szabadultunk meg! A keresztyén igéje Isten ereje, amely örökké megmarad. Ha ő uralkodik, biztos kézben van az életünk. Olyan kézben, amely átszegezett kéz, és amely megtart az örök életre.

Kedd (június 11.) Az Úr tudja, milyen hiábavalók az ember gondolatai. Zsolt 94,11 (Fil 3,10; 1Kor 14,1–5.27–40; Fil 3,12–21) „Bizony a ti gondolataitok nem az én gondolataim, és a ti utaitok nem az én utaim” – hangzik a prófécia (Ézs 55,8). Az ember útja és minden gondolata hiábavaló és mulandó, mint maga az ember, ellenben Isten útja igaz és örökkévaló, akárcsak az Isten. Bár e két út között valóban ég és föld a távolság, Urunk jóvoltából egy helyen mégis keresztyénnek egymást: a golgotai keresztnél, ahol az Igaz minden bűnünket magára vette, hogy minket a hiábavalóság átkától megszabadítson. Őbenne új értelmet nyer életünk. Isten tehát tud hiábavaló voltunkról, mégsem akarja, hogy elveszünk, hanem hogy megtérjünk és éljünk.

Szerda (június 12.) Jézus mondja: Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön. Menjete el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek. Mt 28,18–20a (Ézs 66,19; Ef 3,11–14; Fil 4,1–9) E jézusi parancs a manapság sokszor „lekacagott” miszió szükségességére mutat, amelynek nincs nagyobb akadálya,

mint hogy Isten dolgaiban a saját eszünk szerint gondolkodunk. Ilyenkor ugyanis mindig hozzáteszünk valamit igéjéhez, vagy elveszünk belőle. Ezért nemcsak arra figyelmeztet a mai ige, hogy menjünk, és prédikáljunk, hanem arra is, hogy mindig jobban ismerjük meg őt, és valóban csak róla tanúskodjunk, róla is mint a Megfeszítettéről.

Csütörtök (június 13.) Gyümölcsseikről ismeritek meg őket. Mt 7,16 (Préd 7,29; 2Kor 3,2–8[9]; Fil 4,10–23) Luther azt tanítja, hogy a hitelent nem üdvözíti a jó cselekedet, ahogyan kárhözra sem a rossz cselekedetek visznek, hanem a bűn, amely elszakít Istentől. A megigazulás vagy a romlás ezért nem a cselekedeten, hanem a hiten kezdődik. Tehát aki jó gyümölcsöt akar, annak mindenekelőtt a fát kell „megjavítania”. Az embert pedig semmi nem teheti igazzá, csak a keresztyén igéje által munkálkodó hit. Gonosszá sem teheti más, csak a hitetlenség, amely a legnagyobb bűn. Így a jó gyümölcs sem az enyém, hanem egyedül Krisztusé. Embert barátjáról lehet megismerni – a keresztyén embert pedig mindig Krisztusról lehet megismerni, ezért keresztyén: vagyis krisztusi.

Péntek (június 14.) [Ábrahám szolgálója] némán figyelte, hogy megtudja, szerencsés-e útját az Úr, vagy sem. 1Móz 24,21 (Zsid 10,36; Gal 3,1–5; Péld 10,6–12) Isten választottjai soha nem emberi szempontok szerint mérlegeltek, hanem egyedül Isten igéje alapján. Olyan jó volna, ha nekünk sem az lenne az első kérdésünk, fogjunk bármibe is, hogy megéri-e, hasznos-e, a befektetett munka és a várható eredmény arányban vannak-e, hanem az, hogy mi az Isten akarata. Mert áldása csak azon nyugszik meg, ami akaratába beleolvad. „Jobb nekünk bízva, csendben lenni, / Hogy szívünk békén várja meg, / Mit a bölcs Isten készül tenni, / Míg üdvös terve végbemegy. / Aki megváltott bűn alól, / Mi áldás nekünk, tudja jól.” (EÉ 331,3)

Szombat (június 15.) [Támogass,] hogy taníthassam utaidra a hűtleneket, és a vétkesek megtérjenek hozzád. Zsolt 51,15 (1Tim 2,4; ApCsel 18,1–11; Péld 10,22–32) Dávidnak ebben a zsoltárában hangzik fel a jól ismert, sokszor és sokféleképpen megénekelte ige: „Tiszta szívét teremts bennem, Istenem, és az erős lelket újítsd meg bennem!” (12. v.) Olyan jó volna, ha ezt mindennap alázatos szívvel el tudnánk imádkozni! Mert ahol jelen van a teremtő Ige, ott jelen van a Lélek is: ott hangzik a tiszta tanítás a megtérésre és az új életre. Ezért így imádkozunk ma (is): „Szentlélek, jöttöd várom. / Koldus szívem kitarom...” (EÉ 237,2)

■ WELTLER GÁBOR

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

Pünkösd 2. napja – Ézs 44,1-5

Árnyékos, vízparti felüdülés

Árnyékos ünnepünkön – a karácsony és húsvét napjaihoz képest elhanyagolt pünkösd-i időben, ráadásul az ünnep másodnapján – keres bennünket az ige. Egyvalami persze most is hasonló: a modern örület, hogy akár ünnepi, akár ünneptelen a hosszú hétvége, nem telhet el jól befizetett wellnesses nélkül! Tömegek áramlanak ismét a nyári szabadságot siettető, többnyire vízparti pihenőhelyek felé. Itt aztán ki lehet kapcsolni mindent, ami a hétköznapokban stresszes, rutinszerű, valóságos, és néhány óra erejéig el lehet merülni a tervezetlenül, mások által megoldott idő állóvizébe.

Az ideai pünkösdön azonban azok sem maradnak wellness nélkül, akik nem utaztak el befizetett pihenésre. A máskor tüzes pünkösd-i igék helyett most ilyeneket olvasunk: „Mert vizet árasztok a szomjas földre, patakokat a szárazra. Lelkemet árasztom utódaidra, áldásomat sarjadedáidra. Növekednek, mint fű a víz mellett, mint csatornák mentén a fűzfák.”

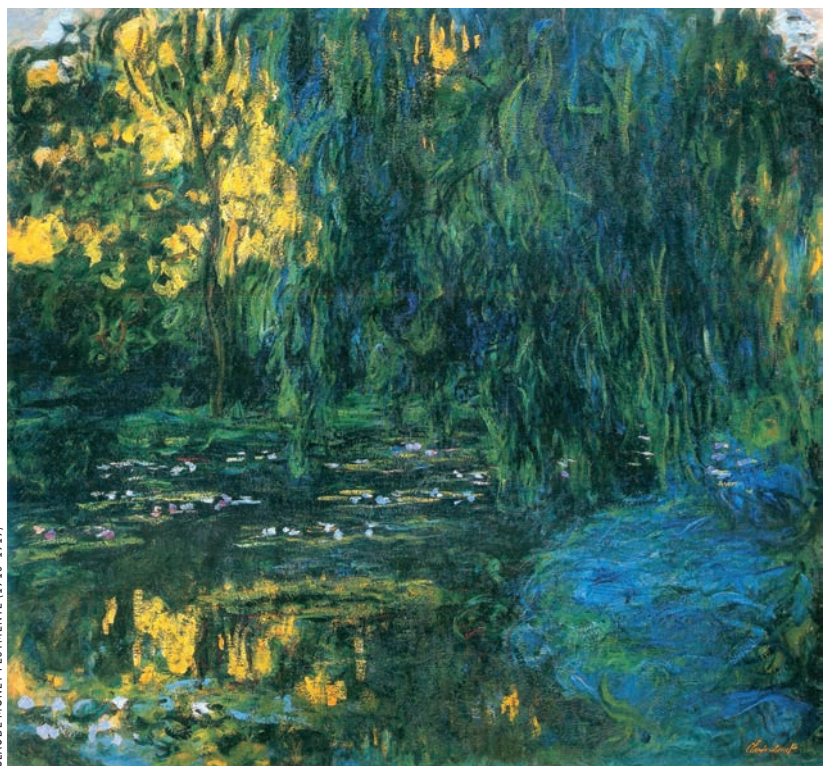
Szinte érezzük a frissen öntözött kert illatát, halljuk az életerőtől duzzadó növények kipattanását, a hulló gyümölcsök tompa puffanását, látjuk a grandiózus természet zöldjét – ahol minden magától értetődő, megoldott, termékeny és optimista. És a kiszáradt ember, aki agyonhajtott és agyonaggódta magát, csendesen irigykedik erre a szervezeten és lenyűgöző erejű megújulásra.

Ézsaiás pünkösd-i víziója olyan költői erejű, hogy mi magunk is késztetést érezhetünk, hogy az ünnepen újraírjuk József Attila nagy folyónkról írt sorait: A Léleknek, mely múlt, jelen s jövő, / egymást ölelik szent áldásai...

A Lélek ajándéka: a termékeny múlt. Jó volna kicsit megpihenni a múlt árnyékában is... Felidézni az ősök neveit, küzdelmeit és tetteit (Ábrahám, Izsák, Jákób és a dédmama meg a dédpapa küzdelmes hitéről...). És megnyugodni abban, hogy itt vagyunk, mert hiszen ez mégiscsak az ő jutalmuk. A mi életünk, létezésünk. S hogy az elmúlt kétszáz év, itt, Nyugaton milyen durván szagatja a gyökereket a nagy eszmék nevében, hogy eltérjen őseink erejétől, erőforrásaitól: imádságoztól, templompadoktól, konfirmációi ígéktől. És az Istennel teljes hálaadástól, hogy sokuknak mégiscsak sikerült, mert sok generáció között is lehet egy a Lélek.

A Lélek ajándéka: a kreatív jelen. Amikor várjuk a Lélek áradását. Valójában itt és most. Mi, színesnek reklámozott, valójában a hétköznapok szürkéjével sminkelt kismemberek: részfeladatok megoldói, nagy rendszerek kis ügyintézői, hatalmaskodók fenntartói. Várjuk a visszajelzést, hogy van élet a feladatokon és naptárelőjegyzéseken túl is. Számunkra is. S hogy az Isten

megáldotta élet nem csupán és nem mindig csak a sokszínű másoké meg a profiké, akik valahogy mindig mindent megkapnak és megoldanak. S egy csobbanás, egy zápor, egy pohár hideg víz után élni kezd velünk a teremtő, éltető Lélek.

CLAUDE MONET FESTMÉNYE (1916-1919)

A Lélek ajándéka: a sokat ígérő jövő. Egyszer, bizony, olyan jó lesz, hogy még magyarázkodni sem kell miatta! Jó lesz azoknak, akik ismerik a Lélek erejét, lehetőségeit, hatalmát. De még azoknak is jó lesz, akik ismernek egy olyan valakit, aki ismeri a Léleknek ezt az erejét! És sorolni tudják majd azoknak a nevét is, akik az Isten Lelkéhez kötötték magukat. Hiszen Isten nemzedékeket lát maga előtt, hosszú sorban, küzdő és halandó nemzedékeket. És élni látja őket! És nemcsak a földön, hanem az örök Országban is. És nemcsak az örök Országban, hanem a földön is. Élni, mint fűvet a víz mellett, mint fűzfát a csatorna partján.

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

Imádkozzunk! *Drága Szentlélek, jöjj! Magzati élet vize, keresztség vize, szomjazók vize, tisztálkodók vize, őszinte könnyek vize – ezer alakodban jöjj el hozzánk! Ezer alakodban hozd el nekünk az Egyet, az életet, az éltetőt, az életre keltőt! Áldást az elődeinknek, áldást az utódainknak és áldást jelen időben. Nekünk, szeretteinknek és egyházunknak – világunknak és ellenségeinknek. Ámen.*

Kornéliusz házát építjük

Alternatív alkalmak a pilisi egyházközségben

„A vasárnap délutánok kötetlenebbek, mint egy hagyományos istentisztelet, de ugyanúgy mély tartalommal bírnak, és megszólítanak. A zene a kulcs.” (Csilla, 13)

„Vasárnap délelőtt a szokásosnál előbb érkeztem a templomba, és már az utcáról hallottam a zenét. Ez feldobta a napom.” (Ricsi, 18)

„De kár, hogy nem minden istentisztelet ilyen! Az énektanulás hívogató és csapatépítő, így van esély, hogy lesz mindig templomlátogató.” (Bibliórás csapat)

„A gyerekek is be vannak vonva az istentiszteletbe, és komolyan veszik a feladatukat. Felkészülten csinálják, ami rájuk van bízva.” (Pali, 48)

„A délutáni találkozásokon van kézműves-foglalkozás is. Az alkotás örömen túl az ige és az ünnep üzenete a kész »művekkel« az otthonokba is eljut, így később is emlékezhetünk az együtt töltött órákra.” (Orsi, 43)

„A játékos elemek, mint például a legőzés vagy a kézműveskedés hozzájárulnak ahhoz, hogy az egész család élményekkel gazdagodva térjen haza.” (Apa és anyja három gyerekkel)

„Minket akkor fog meg egy prédikáció, hogyha a lelkész a mi életünkben tud példát hozni, és látjuk, hogy ő is hasonlóan gondolkodik, és van benne átélés.” (Anyja és lánya)

„Kornéliusz százados egy láthatatlan evangélikus volt, akit a Szentlélek munkája tett láthatóvá. Része lett annak a közönségnek, amiből eddig kimaradt vagy elmaradt. Rengeteg Kornéliuszunk van (ApCsel 10), akiket láthatóvá szeretnénk tenni, és be szeretnénk vonni a közös élményekbe – mindezt egy közös célért, egy házban... Közös célunk Isten országának építése a fenti alternatív módszerekkel.” (Lelkészek)

(További információk a pilisi gyülekezet Facebook-oldalán.)

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekneknek (f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),

KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu),

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24.

Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) • www.mondat.hu
- Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Urunk, aki élő kövekből építed és tartod fenn mindmáig láthatatlan templomodat is: áldunk téged! Köszönjük, hogy Szentlelked által te magad teszel bennünket élő kövekké Krisztus Urunk halála és feltámadása által. Te munkálkodsz azon, hogy a helyünkön legyünk ebben a templomban, és jelen legyen dicsőség sokak üdvösségére.

Köszönjük, hogy roskatag hitünket és a veled való – részünkről oly ingatag – kapcsolatunkat ezért mindeddig te építetted újjá, hogy magasztalásod szívből fakadjon, és mélysegesen őszinte lehessen. Áldj meg minket, kérünk, ezután is Lelked jelenlétével.

Áldj meg bennünket, Szentlélek Isten, mint egyházat. Az evangélium megélésével és hirdetésével hadd töltsük be téled kapott küldetésünket ebben a világban.

Áldj meg bennünket, Szentlélek Isten, mint gyülekezetet. Hadd legyünk egymást támogatók, erősítők, bátorítók hitélményeink és az evangélium reménysége által. Engedd észrevennünk a testi-lelki szükségletet szenvedőket, és add, hogy a téled vett bölcsességgel, leleményes szeretettel álljunk egymás mellett.

Áldj meg bennünket, Szentlélek Isten, mint családokat, hogy a téled kapott bölcsességgel szolgáljanak egymásnak a nemzedékek, s így élő kövekből épült templomod szilárdan álljon.

Áldj meg minket, Szentlélek Isten, hogy megszűnhessen hitünk omladozása a mulandóság világrendje ellenére is. Tápláld reménységünket és felelősségérzetünket azok iránt, akiken mi segíthetünk, és azok iránt is, akiken imára kialsolt kezek ereje segít. Ahol pedig ez az élő kövekből épült templomod hiányokkal küzd, te magad hozd azt rendbe. Segíts megélni jelenléted gazdagságát, hogy minden kincsünkkel hűségesen szolgáljunk, és megéljük minden értelmet meghaladó békességedet. Ámen.

KÖNYVAJÁNLÓ

1890 Ft

Varga Gyöngyi Élők földje

Az áldások és ígéretetek, az imádságok és biztatások azokhoz szólnak, akik tudják: a **jó szavak** mind kapuk – rajtuk keresztül **kitárulhat kis világunk a nagyobb Valóság felé.**

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

LUTHER AZ ÜNNEPI KÖNYVHÉTEN

A LUTHER KIADÓ és

a KÁLVIN KIADÓ

közös standon

várja olvasóit

a 90. ÜNNEPI KÖNYVHÉT

budapesti helyszínén.

HELYSZÍN:

Budapest V. kerület,
DUNA-KORZÓ

(a Vigadó tér és
a Március 15. tér
közötti szakaszon)

IDŐPONT:

JÚNIUS 13–17.

